

КНИГИ ЗА ЖИВОТНИ

Джералд Даръл
Златни прилени и
розови гълъби

ПАИ

ДЖЕРАЛД ДАРЪЛ ЗЛАТНИ ПРИЛЕПИ И РОЗОВИ ГЪЛЪБИ

Превод: Екатерина Димчева

chitanka.info

Златните прилепи живеят на парче гола скала, наречено остров Родригес. При това са на изчезване. На съседния остров Мавриций, пък, гнездят последните двойки розови гълъби. Един човек идва, за да им помогне да оцелеят. Това е писателят-шегобиец Джералд Даръл. Както обикновено мисията му е съпроводена с куп невероятно смешни премеждия.

Джералд Даръл (1925–1995) е роден в Индия. През целия си живот пътува до екзотични страни. След всяка експедиция публикува книга, в която с много любов разказва за преживяванията си. Автор е на 37 заглавия, преведени на десетки езици. През 1959 г. Даръл основава свой зоопарк на английския остров Джърси, а през 1964 г. го преобразува в Тръст за опазване на дивите животни с филиали в САЩ и Канада.

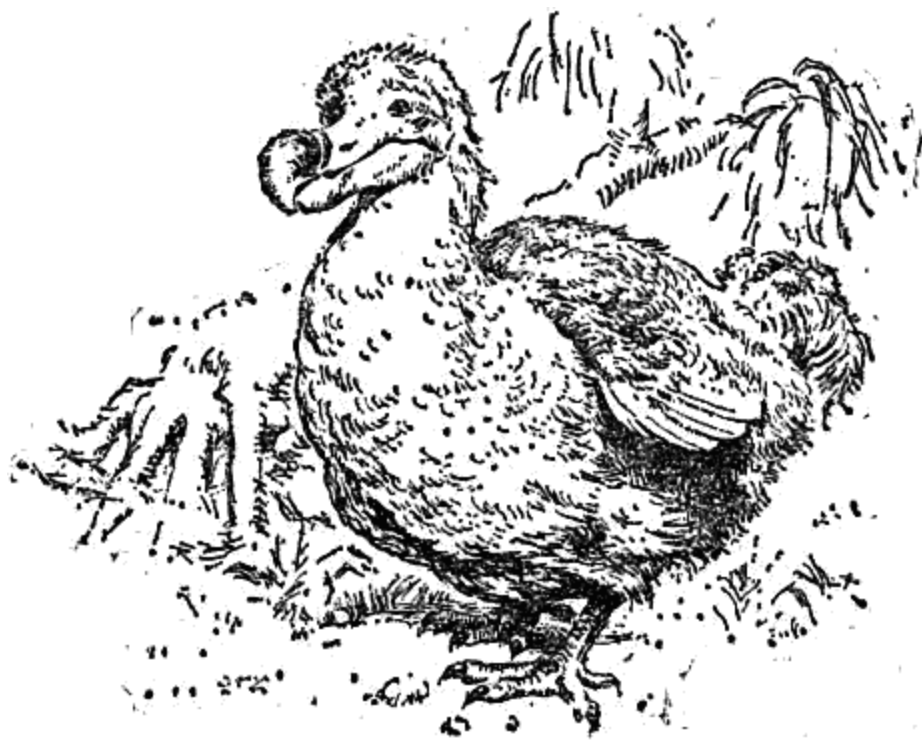
„Златни прилепи и розови гълъби“ се превежда за първи път на български език.

На Фарида и Уахаб, чиито сърдечност и
гостоприемство олицетворяват цялото очарование на
Мавриций

ВМЕСТО ПРЕДГОВОР

Струва ми се, че тази книга се нуждае от кратко пояснение. В нея се описват две отделни пътешествия до вълшебния остров Мавриций, които направих заедно с помощника си Джон Хартли и секретарката си Ан Питърс. Причините да отида там бяха две.

Преди известно време основахме на остров Джърси Тръст за опазване на дивите животни, с цел да подпомогнем някои застрашени видове, като започнем да ги размножаваме в изкуствени условия. Това начинание се оказа успешно, но си дадох сметка, че всъщност животните би трябвало да се развъждат в страните, откъдето произхождат. Съществуваше обаче един проблем, а именно, че в повечето от тези страни няма обучен персонал, който да се нагърби с деликатната задача да отглежда диви животни. Затова тръстът създаде схема за отпускане на стипендии, така че студентите да получават финансова помощ, да се обучават при нас и след това да се връщат в страните си, и да разработват програми за размножаване на диви животни в изкуствени условия. Наш символ беше птицата додо и затова решихме да поставим начало на проекта, като отпуснем стипендия на един студент от Мавриций. Поради тази причина трябваше да пътувам и да съгласувам всичко с правителството на Мавриций. В същото време исках да видя някои от застрашените птици, бозайници и влечуги и да разбера дали по някакъв начин не можем да помогнем за спасяването им. Разказът, който следва, е описание именно на това пътуване.

МАКАБИ И ДЪРВОТО НА ДОДО

Когато на човек (особено ако е колекционер на животни) му предстои за първи път да посети непозната част от света, важно е да се направят две неща. Първо, да се осигурят възможно най-много лични срещи с тамошни хора, и второ, да се събере възможно най-обширна информация за това място, независимо колко безполезна е тя на пръв поглед. Един от начините за постигане на второто е чрез контакти с посолството или върховния комисариат^[1] на съответната страна в Лондон. В много случаи се получават отлични резултати и човек се оказва затрупан с карти и всевъзможна литература, съдържаща интересни факти и много дезинформация. В други случаи реакцията не е толкова окуражаваща. Така например аз все още очаквам цялата информация, обещана ми от един очарователен господин от върховния комисариат на Малайзия в Лондон по повод на пътуването ми в тази страна. Пътуването ми беше преди осем години. Така или иначе, реакцията на посолството или върховния комисариат, обикновено дава някаква представа за отношението към живота, което преобладава в съответната страна.

Имайки това предвид, щом окончателно се реши, че заминаваме за Мавриций, позвъних с надежда във върховния им комисариат в Лондон. Отговори ми приятна млада жена с изключително привлекателен азиатски акцент.

— Ало? — каза тя заинтригувано, но предпазливо, без да разкрива телефонния си номер или самоличността си.

— Върховният комисариат на Мавриций ли е? — попитах аз.

— Да — призна тя с нежелание и след известно мълчание, — точно така.

— На Мавриций? — повторих, за да съм сигурен.

— Да — каза тя с малко по-голяма увереност, — на Мавриций.

— А, добре — казах аз. — Вярвам, че ще можете да ми дадете информация, тъй като се надявам в най-скоро време да пътувам натам.

— Да пътувате къде? — попита тя след известна пауза.

Знаех, че Мавриций е доста далече и все пак ми се стори, че това е прекалено. Както и да е, това бе първото ми запознанство с очарователната нелогичност на живота на остров Мавриций. В крайна сметка получих от върховния комисариат тънка брошура, в която между другото се съдържаха и някои леко размазани снимки на Мис Мавриций 1967, излегнала се на плажове, които, противно на всичко написано, досущ приличаха на Богнър или Борнмът. Макар и с нежелание трябваше да се обърна за информация към книгите на ранните природоизпитатели и към някои по-съвременни зооложки и географски описания.

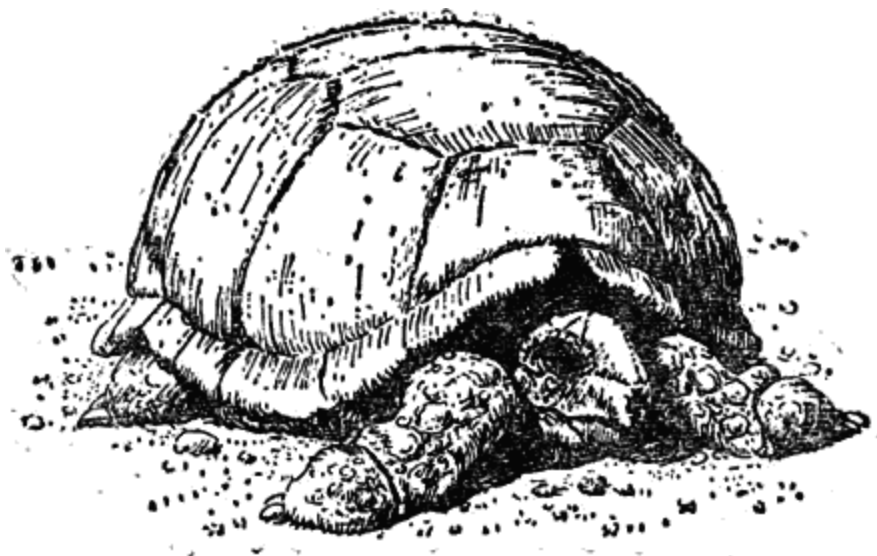
Маскаренските острови, от които Мавриций е вторият по големина, са разположени в Индийския океан на изток от Мадагаскар. Със своята площ четиридесет на двадесет мили Мавриций блести с милиони оттенъци на тропическо зеленото — от зелените крилца на водното конче и изумруда до нежнозелената зора и млечнозелените бамбукови филизи. Зеленото се разнообразява от цветя във всички цветове на дъгата, нападали от големите дървета, пламтящи в пурпур като огромни запалени огньове, или пърхащи като крилца на хиляди пеперуди сред тревата, която е зелена, жълта или розова като залеза.

Мавриций бил образуван в зората на света, когато вулканите все още изригвали и разпръсквали огън и лава. Поредица от трусове и конвулсии изтръгнали острова от морското дъно и го издигнали към небето; горещата скална маса пламтяла и се топяла; циклони, приливи и отливи, ветрове и порои я разяждали и моделирали, силни земетресения я разтърсвали и оформяли в причудливи планински вериги; крехките скали се трошали, сякаш готвач биел белтъци и с върха на вилицата си разпръсквал гъстата смес като чудати планински върхове. Така се появили странните форми на планините на Мавриций — миниатюрни планини, всичките под 1000 м., но характерни и уникални, сякаш рисувани от Дали или пък внимателно подбрани за театрален декор. По-късно безбройните като звезди коралови полипи образували около острова защитен слой и създали лагуната, която го огражда като крепост с ров.

Постепенно с образуването на почвата се появили и семена — носени от морето или от вятъра, и пуснали корени в меката и богатата вулканична пръст, напоявана от множество реки. След това с блуждаещи ветрове пристигнали птици и прилепи и, подобно на

корабокрушенци върху салове от клони и лиани, костенурки и гущери от други земи. Харесало им мястото, където се установили, и постепенно в продължение на милиони години потомството им придобило свои уникални, срещащи се единствено на острова черти.

Така се появили птицата додо и големият черен безкрил папагал. Костенурките ставали все по-големи и по-големи, докато достигнали размерите на фотьойл и тегло от над 1000 кг; гущерите се съревновавали по странните си форми и всевъзможни цветове. Поради липсата на хищници — изключение правели само вид бухал и един малък керкенец — животните не развили защитни механизми. Птицата додо спряла да лети, надебеляла и започнала да ходи с клатушкане. Също като папагала виела гнездата си на земята, тъй като се чувствала в безопасност. Нищо не смущавало бавния, праисторически живот на костенурката. Единствено бързите, блестящи гущери и златооките gekoni трябвало да се пазят от ястреба и бухала.

Върху тази песъчинка вулканична пръст, заобиколена от огромния океан, бавно и предпазливо възникнал един завършен, уникален и мирен свят. В продължение на стотици хиляди години съвършено неподготвен той очаквал унищожителното нашествие на ненаситни животни, пълчищата от хищни зверове, предвождани от най-страшния хищник на света — *homo sapiens*. Заедно с човека дошла и цялата му свита — кучето, плъхът, прасето, както и другият най-голям хищник — маймуната.

За невероятно кратък период от време множество уникални животински видове изчезнали — птицата додо, големият черен безкрил папагал, гигантската сухоземна костенурка на Мавриций, последвана от костенурката от остров Родригес и странната птица солитер. Изчезнала морската крава, която преди обитавала рифовете, и от уникалната и миролюбива фауна останали единствено няколко вида птици и гущери. Те обаче, заедно с остатъците от праисторическия лес, са подложени на големи изпитания. Мавриций е не само едно от най-гъсто населените места на земното кълбо. Не само кучета, котки, плъхове и маймуни, а и много други живи организми били пренесени тук по характерния за човека небмислен и опасен начин. Така например има двадесет нови вида птици, включително вездесъщото домашно врабче и наперената, властна индийска мейна. Срещат се мангустата с лъскава козина и смъртоносна ухапка, както и не така опасният, но при все това безполезен танрек — мадагаскарско насекомоядно животно, наподобяващо таралеж. Освен това били пренесени растения и дървета като китайската гуава, дивите малини, използвания за жив плет лигуструм и много други, които избутват и задушават местната растителност. Поради всичко това може да се каже, че характерните за Мавриций уникални флора и фауна са на косъм от изчезване.

Каквито и опасения да съм имал след контактите с върховния комисариат на Мавриций, установих, че макар и отдалечен, островът не е нито неизвестен, нито недостъпен. След няколко дни Air France, които организираха чудесно цялото пътуване, ни пренесоха през половината свят; привлекателни стюардеси ни обградиха с лукс и задоволиха всичките ни прищевки до такава степен, че на двамата с Джон Хартли не ни се искаше изобщо да напуснем самолета и да се озовем в света отвън. Но щом съзряхме острова, обхвана ни онова вълнение, което винаги завладява човек при неочакваната перспектива, да изследва нова земя. Зелен, изпускащ струйки дим, с планини, обагдени в синьо и виолетово, островът лежеше като гигантски скъпоценен камък в пеперудено син обков, обгърнат от бялата пяна на рифа и изложен върху тъмносиньото кадифе на Индийския океан. Докато нашият дебелокож самолет тромаво се приземяваше, можахме да огледаме зелените островчета в рифа, снежнобелите плажове, квадратните ниви със захарна тръстика, които наподобяваха зелена

карирана покривка, разстлана върху всеки достъпен участък равна земя до самите подножия на причудливите планини. По ирония на съдбата ние, безкрили бозайници на борда на една от най-големите летателни машини в света, се приземявахме върху останките на една от най-странните безкрили птици на земята: „гrobiщата“ на птицата додо, където са намерени костите, на които дължим информацията си за нея, се намират точно под асфалта на летище „Плезанс“.

Вратите на самолета се отвориха, обгърна ни топъл благоуханен въздух и ярките тропически цветове ни заслепиха. В Англия беше валило сняг, така че бяхме облечени дебело; усетихме пот да избива по телата ни и на неудобни струйки да се стича по гърбовете и гърдите ни. Минахме през митническия контрол за минимално време благодарение на един прекрасен господин с благозвучното име Лий Еспиталие Ноел и с такъв очарователен френски акцент, че до него Морис Шевалие би звучал като кокни^[2] (разбрахме, че семейство Ноел били над двеста души и затова престанали да си пращат подаръци за Pere Noel^[3]).

Тук установихме и едно от многото нелогични неща в Мавриций. Въпреки че е бил английска колония в продължение на сто и петдесет години и все още е част от Британската общност, въпреки че в училище се преподава английски като официален език, на острова всички с желание и удоволствие говорят френски. Забелязахме и една странна амалгама от английска и галска култура: при все че движението е отляво и се подават правилни и грациозни като движения на балерина сигнали с ръка, самото шофиране е от самоубийствената разновидност, която френската нация особено обича да практикува.

Нашият шофьор креол караше с убийствена скорост по пътя, от двете страни на който растяха захарни тръстики с нежни розово-сини стъбла и яркозелени листа, през села с ламаринени и дървени къщи и тълпи от жени, облечени в пъстроцветни като пеперуди сари, наобиколени от кучета, кокошки, кози, гърбави крави и възбудени деца. Над всички села се носеше благоухание на плодове и цветя, пламтящите цветове на бугенвилията ги обгръщаха като шал и над всяко село се извисяваше гигантска индийска смокиня, сякаш стотици грамадни черни разтопени свещи със зелени пламъци от листа бяха изплели великанско покривало.

Наслаждавах се на надписите, край които минавахме — „Мистър Тин Чук Чук“ бил лицензиран да продава алкохол и тютюн; „Във и за“ (допуснах, че в заведението и за вкъщи, а не в зависимост от настроението си); една мистериозна табела сред полето от захарна тръстика гласеше единствено и недвусмислено: „Нарушителите“, без да указва дали е предупреждение, или покана. Когато намалихме, за да може стадо грухтящи, обгърнати в облак от мухи прасета да пресече, с удоволствие забелязах, че в селото има и Мистър Ми Ту — часовникар, и Мистър Гънгадин^[4], чийто магазин бе на кръстовище и който в пристъп на азиатска оригиналност го бе назвал „Ъгълът на Гънгадин“. Няма защо да споменавам спретнатите малки табели с надпис „Спирка“ навсякъде из полетата със захарна тръстика под индийските смокини или пък тези, призоваващи „Карай бавно. Пресича училище“. В духа на „Алиса в страната на чудесата“ човек можеше да си представи как теглят голяма дървена сграда на колела, пълна с очарователни дечица, напред-назад от едната до другата страна на пътя. Когато преди пътуването разглеждах картата на Мавриций, отделни наименования на места ме бяха очаровали и сега минахме през някои от тях.

Най-накрая замаяни от горещината, часовата разлика и тропическите аромати, заслепени от слънцето и цветовете, ужасени от способността на шофьора да избягва смъртта на сантиметри, пристигнахме в просторния хотел, разпрострял се по протежение на спокойната синя лагуна в горичка от бугенвилия, хибискус и казуарина^[5], над който като странни миниатюрни Алпи се извисяваше планината Льо Морн. Тук ни посрещнаха с кротка и мудна любезност и ни разпръснаха по съответните стаи, само на тридесетина метра от които морето примамливо шепнеше на белия плаж.

На следващия ден отидохме да се запознаем със семейство Макелви в резервата „Черната река“, където беше организирана програмата за отглеждане на диви животни в изкуствени условия, спонсорирана от Международния съвет за защита на птиците, Световния фонд за диви животни и Зоологическото дружество на Ню Йорк. Дейвид и неговата привлекателна съпруга Линда ни посрещнаха сърдечно и започнаха да ни разказват за опитите и премеждията по откриването и залавянето на екземпляри от единствените останали тридесет и три розови гълъба и осем керкенеза — едни от най-редките

птици в света — на територия с площ колкото Хемпшир, покрита с гъст лес. Цяло чудо беше, че Дейв изобщо бе имал някаква сполука. Той беше симпатичен тридесетина годишен мъж с тъмна коса и сини очи, които излъчваха ентузиазъм. Леко носовият му глас беше малко по-висок от необходимото, сякаш насочен към публика в дъното на залата. Говореше с естествената духовитост и красноречие, които правят речта на американците с чувство за хумор една от най-смешните и цветисти в света. В случая с Дейв този бърз и остроумен говор, осеян със суперлативи както далматинец с петна, беше допълван от една изключителна способност за имитиране, така че той не само разказваше как гълъбите прелитат, кацат и гукат, но и ги наподобяваше така сполучливо, че човек сякаш наблюдаваше всичко на живо.

— Вървах из тези проклети гори и търсех местата им за нощуване и толкоз ме наваля, че започнах да се чувствам като вододел. Мислех, че ще мога да отглеждам гъби между пръстите на краката си — да си допълвам доходите. Работата беше почти толкова обнадеждаваща, като да търсех птицата додо. Оставах там много след като се стъмнеше и, да ви кажа, нощно време по тези хълмове е потъмно, отколкото в стомаха на мъртъв мускусен бик. Но ето, че един ден те се появиха, летяха към долината Криптомерия и крилата им правеха „уаф, уаф, уаф“, а като кацнаха, като че се поклониха един на друг и започнаха „кару-ку-ку, кару-ку-ку“.

Бърборейки по този начин, Дейв ни отведе от къщата до близката градина, която един ентузиизиран местен птицевъд бе оградил и бе подарил за птичарник на проекта.

— Сега — каза Дейв, докато ни водеше към първата клетка — ще видите едни от най-редките птици в света, а и дяволски красиви и кротки като новородени морски свинчета. От самото начало си бяха така кротки. Ето ги!

В клетката имаше три безспорно много хубави гълъба. Бяха много по-едри, отколкото си ги представях, и по-аеродинамични, което се дължеше на изключително дългите им шии и опашки. С червеникавокафяво оперение и нежно цикламено розови гушки те бяха големи и особено елегантни представители на семейството си. Имаха малки глави и дълги, грижливо пригладени вратове, които до известна степен им придаваха вид на антилопи с пера. Докато се приближавахме, те ни изгледаха по своя леко заинтересован, глуповат

начин, след което се абстрахираха от нас и се унесоха в дрямка. Помислих си, че независимо от ограничения брой и голямото си биологическо и птицевъдно значение, не представляват особено ярки индивидуалности.

— Приличат по-скоро на боядисани дървени гълъби — казах, без да мисля, и Дейв ми хвърли наранен поглед.

— От тях са останали едва тридесет и три броя каза той, сякаш това ги правеше много по-желани и красиви, отколкото ако бяха двадесет и пет милиона.

Отидохме към клетката с двойка керкенези от Мавриций. Това бяха дребни, стегнати птици с диви и жестоки очи, които толкова много приличаха на европейските и северноамериканските си събратя, че единствено експерт би могъл да ги разграничи, а непросветеният би бил оправдан да се чуди за какво е целият шум около тях. Почудих се дали не съм несправедлив към керкенеза от Мавриций само защото много прилича на една птица, която ми бе позната от детството и която бях отглеждал и пускал срещу врабчетата. Дали това не ме правеше по-неентусиизиран, отколкото, ако ставаше въпрос за странна птица като додо? След сериозен размисъл в продължение на най-малко тридесет секунди реших, че това не е така. Нищо не наподобява морско свинче по такъв отегчителен начин както западноиндийската хутия — гризач, към който съм страстно привързан и чието бъдеще е неизвестно като на керкенеза. Не, просто бозайниците ме интересуваха повече от птиците и съответно всеки дребен, скучен бозайник ми харесваше повече от една дребна, скучна птица. Реших, че това е нехайство от моя страна и си дадох обещание за в бъдеще да се поправа. През това време Дейв ми разправяше историята на двойка керкенези, достатъчно глупави да свият гнездо на една не съвсем недостъпна скала.

— Маймуни — каза Дейв драматично, — гората е пълна с проклетите маймуни. Някои от мъжките са големи колкото шестгодишно дете. Придвижват се на големи групи. Чува се едно „агр, агр, агр, йик, йик, йик, ях, ях, ях“ — това е старият мъжкар — и после бебетата: „уик, уик, уик, йик, йик, йик, ях, ях, ях“.

От гласните струни на Дейв се изля порой от звуци и пресъздаде цяло стадо злонамерени маймуни от дядовци до новородени. Тази ненужна, изобретателна и всеядна напаст беше пренаселила острова и нападнаше не само гнездата на керкенезите, но и на розовите гълъби.

След като се наситихме да се любуваме на птиците, отидохме с колата в Кюърпайп, където е щабот на лесничейството. Тук се запознахме с Уахаб Оуадали, отговорника за опазването на горите, млад симпатичен азиатец с момчешко изражение, заразителна усмивка и още по-заразителен ентузиазъм. След размяна на учтивости в офиса си той и европейският му помощник Тони Гарднър ни заведоха да видим красивата ботаническа градина в съседство със сградата. Именно тук ентузиазмът на Уахаб промени изцяло отношението ми към палмите. Никога не ги бях намирал за особено вълнуваща растителност по тротоарите на тропическите улици, прашни и с капещи листа или пък треперещи от студ през така нареченото „английско лято“ в места като Борнмът или Торкий. Тук обаче в просторната и грижливо оформена ботаническа градина на Кюърпайп те бяха на място то си. Имаше високи и елегантни ураганни палми, кралски палми със стъбла като колони от Акропола, прочутите Коко де мер от Сейшелите и най-вече любимите ми бутилкови палми. Уахаб ни запозна (използвам думата напълно съзнателно) с една неголяма плантация от тези очарователни дървета. Всяка малка палма имаше стъбло точно като бутилка „Кианти“, а от върха подобно на зелен фонтан се спускаха пищни и невчесани листа. Приличаха на странни хора с шкембета и когато листата им се поклащаха от вятъра, изглеждаше, че махат с ръце.

Върнахме се в офиса на Уахаб, за да обсъдим какво трябва да видим и да свършим на остров Мавриций. Аз бях нетърпелив преди всичко да посетя горичката в Крптомерия, където нощуват розовите гълъби, и след това резерватите в гората Макаби и в дефилето на Черната река, последните убежища на керкенеза и на малкия дългоопашат папагал от Мавриций. Уахаб също така много настояваше да посетим Кръглия остров — малък остров на север от Мавриций.

— Това е нашият отговор на Галапагос — каза той с усмивка, — остров, който е едва триста седемдесети пет акра, но където има три вида дървета, три вида гущери и два вида змии, непознати другаде по света. Понастоящем съществува голяма опасност привнесените зайци и кози да изядат цялата растителност. Положението е отчайващо, но за това ще ви разкажа повече, когато отидем. Проблемът трябва да се разреши, защото островът все повече ерозира и влечугите са застрашени.

— Знае ли някой какъв е броят на тези влечуги в настоящия момент? — попитах аз.

— Ами — присви устни Уахаб, — трудно е да се кажат точни цифри, но смятам, че геконите на Гюнтер, нощните гекони и сцинките на Телфер са не повече от петстотин. Една от змиите, заравящата се боа, е била виждана само няколко пъти за последните двадесет години и вероятно вече е изчезнала. За другия вид се смята, че са под седемдесет броя.

— Би трябвало да хванеш да отглеждаш няколко за всеки случай — предложих аз и очите на Уахаб заблестяха.

— Говори се за такава програма за размножаване на диви животни в изкуствени условия. И прокторът в своя доклад я спомена, но досега никой не е изявил желание да я осъществи — каза той.

— Аз ще я осъществя, ако ми дадете разрешение казах аз. — Наскоро точно с такава цел построихме великолепен нов комплекс за отглеждане на влечуги.

— Би било чудесно, ако това стане — каза Уахаб, сякаш идеята току-що му бе хрумнала. — И как бихте процедирали?

— На няколко етапа. Ако хванем първо няколко от по-силните видове и имаме успех с тях, то тогава другата година, когато дойда да участвам в комисията за отпускане на стипендията, ще хванем и другите видове. Може би първо трябва да започнем с телферите и с геконите на Гюнтер, които са едри и сигурно доста издръжливи.

— Добре — каза щастливо Уахаб, — ще уредя да отидете на Кръглия остров веднага щом времето го позволи. Междувременно Дейв ще ви покаже гората Макаби.

— Разбира се — каза Дейв. — Ще се опитам да хвана още един керкенец, така че можем да отидем за един ден. Ще вземем няколко мрежи и моя американски керкенец за примамка и ще си опитаме късмета. Там е страшно красиво дори и да не хванем нищо. Ако искате, можем да го сторим още утре.

— И ще му покажеш дървото на додо — каза Уахаб.

— Какво е дървото на додо? — попитах аз.

— Почакай и ще видиш — отвърна тайнствено Уахаб.

И така на следващата сутрин потеглихме да прекараме деня в Макаби. За да се стигне до гората, трябва да се прекосят равнините Шампан, друго изразително име. Тук спряхме за малко да видим

няколкото обрасли с местен пирен останали участъци: ниски, издръжливи растения, образуващи уникална екологическа ниша, която би било жалко да се загуби. По цял свят с невероятна разточителност унищожаваме гори и всякаква растителност; може да се окаже, че в невежеството си затриваме видове, които са от огромно значение за медицината.

Докато прекосяхме равнините Шампан, алени и черни фоди се стрелкаха като пламъчета над пътя или кацаха като стражи в пирена. Накрая достигнахме един горски път, който сякаш се намираше в английски лес. Оттук започваше Макаби. Карахме още известно време до една поляна, където пътят се разделяше на четири, Дейв спря и всички излязохме от колата. В неподвижния топъл въздух мушици със златнозелени тела и големи пауновосини очи висяха като хеликоптери под слънчевите лъчи. От време на време някоя пеперуда в шоколадов цвят се стрелваше сред бъркотия от крилца, подобно на възрастна дама, закъсняла за среща. По абаносовите дървета висяха кичурчета кремави орхидеи, а накъдето и да погледнеш човек, откриваше китайска гуава с високи, стройни, сребристозелени и карамелови дъги, както и обрасли с лигуструм кътчета с намачкани като пола на балерина бледи и нежни листенца на младите растения. Беше топло, тихо и дружелюбно. Тук, в тази гора, нямаше нищо, което да застрашава човека. Единственото сериозно злонамерено същество бе скорпионът, но за повече от четиринадесет седмици на Мавриций, през които преобръщах камъни, правех дисекция на гниещи дървета и ровех из нападалите листа като куче, търсецо трюфели — нормалното държане на всеки природоизпитател, — не срещнах нито един. Макаби беше приятелска гора, където човек не би се поколебал да седне или да легне на земята със спокойното съзнание, че единственият представител на местната фауна, способен да създаде някакво безпокойство, е комарът.

— Погледни — каза Дейв, — ето нещо, което си струва да видиш — гущер фелсума на дървото на додо.

И той посочи към едно високо дърво със сребърно стъбло отстрани на пътя. Дървото очевидно бе много старо и на места загниваше, защото корените, които го подпираха, бяха напукани. Беше високо над шестнадесет метра и завършваше с лабиринт от клони и тъмнозелени листа. На около два метра над земята на стъблото беше

спрял поразително красив гущер. Дълъг около тринадесет сантиметра, основният му цвят бе ярко, пищно драконово зелено. На главата и шията обаче цветът преливаше в синьо като на рибарче, с алени и вишневи петънца. Гущерът гледаше с големи интелигентни черни очи, а всеки от пръстите на краката му отдолу имаше мека възглавничка, която му позволяваше да се прилепи и захване за гладката повърхност на дървото. Тъй като искахме да уловим няколко от тези красиви дневни gekoni, Джон беше приготвил специалната ни въдица за гущери, представляваща дълга и гъвкава бамбукова пръчка със закачена към края ѝ фина найлонова примка. Въоръжен по такъв начин, той се приближи към гущера, който го изгледа с широко отворени и невинни очи, позволи му да се приближи на два метра от дървото и чак тогава се задвижи, плъзгайки се леко по кората като камък върху лед. Докато Джон се озове до дървото, гущерът бе извън обсега му на повече от шест метра нагоре и за всеки случай — от другата страна на стъблото.

— Тук те са бая бдителни — каза Дейв, — сигурно защото пътят доста се използва. Навътре в гората са по-кротки и ще успеем да уловим няколко.

— Защо го наричаш „дърво на додо“? — попитах аз.

— Ами — каза Дейв, — това е тамбалакок, едно от най-старите дървета на Мавриций. Останали са само двайсет или трийсет от тях. А ето и едно от семената му.

Той порови в джоба си и извади странно на вид семе, голямо колкото кестен. На цвят бе бледо бисквитено кафяво. Едната му страна беше сравнително гладка, подобна на костилка от праскова, а другата изглеждаше така, сякаш някой бе започнал да дяла в нея ориенталско лице, но бе спрял по средата. Семето беше доста тежко и очевидно много твърдо. Дейв продължи:

— Един господ знае кой е измислил тази теория, но поне си я бива. Имало е много опити да се засадят тези семена в най-различни ботанически градини и в разсадника на лесничейството, но по някаква причина проклетите дървета не се хващат. Тамбалакокът бил широко разпространен по времето на птицата додо и според теорията тя обичала да яде плодовете. При храносмилането стомашните сокове разяждали коравото семе и докато додо го изхвърлел от тялото си, то омеквало достатъчно, да може да поникне.

— Чудесна история — аз бях възхитен от мисълта за подобна връзка между птица и дърво и за това, че изстребването на едното бе довело до изчезването на другото, — но се боя, че в нея има повече дупки, отколкото в решето.

— Да — съгласи се с нежелание Дейв, — но е хубава история като за пред туристи, а е истина и че тамбалакокът е почти изчезнал.

Продължихме навътре в гората и почти на всяко стъбло имаше по едно ярко пламъче — гущер фелсума. Навред кръжаха мънички златисти листни въшки, понякога преследвани от едри бледозелени водни кончета с крехки, прозрачни крилца, а веднъж едно голямо над двадесет сантиметра, наподобяващо пръчица насекомо в червено като восък за печати и черно, се препъна на пътеката пред нас. Три-четири пъти бързи и смъртоносни като стрели мангусти се стрелнаха да ни пресекат пътя; на един завой пък изненадахме стадо маймуни, които като по заповед на фокусник се стопиха в гъстата гуава толкова бързо, че не бяхме съвсем сигурни дали наистина сме ги видели. Веднъж ято дългоопашати папагали с пръстеновидно оперение на шиите прелетяха над пътеката и се скриха в гората. Преценихме, че това трябва да е по-голямата част от останалите живи папагали от този вид. Спряхме да се полюбуваме на двойка косове, които на Мавриций също намаляват със застрашителна бързина. Красивите птици с приятни звънки гласове проявиха огромно любопитство към начина, по който Дейв ги имитираше. Дойдоха съвсем наблизко, надничаха през клонките и с изумление къткаха един към друг.

Скоро оставихме пътя и тръгнахме по тясна пътечка, която следваше билото на остър като бръснач хребет. От двете страни се спускаха стръмни пропасти и от време на време през дърветата можехме да забележим зрелищните дефилета на Черната река, гъсто обрасли с гори в зелено, червено и златно, с водопади, трептящи като перца по стръмните, страховити чукари. Най-долу в дефилетата, където реките течаха искрящи или разпенени и оглушителни през обрасли с мъх скали, въздухът бе изпълнен с кръжащи и стрелкащи се бели кръстове — тропически птици с бели опашки. Не след дълго стигнахме голямо мъртво дърво, издадено отстрани на пътеката и надвиснало над долината, която се криеше някъде там долу. Тук Дейв бил виждал керкенезите да почиват, докато кръстосват и ловуват из дефилетата.

Разопаковахме мрежите и ги нагласихме, макар и не без трудности. Дейв откопча женския американски керкенез от ръката си и го завърза с ремъка на един клон от мъртвото дърво. Няколко пъти той размахна яростно крила, но след това се примири. Разпръснахме се по протежение на пътеката, скрихме се в храсталаците и зачакахме. Попитах Дейв, който се бе свил на кълбо под един храст близо до мен, кой използва лъкатушешките из гората пътечки като тази, на която бяхме сега. Трябваше да се придържаме към пътеката, защото, ако човек излезеше на повече от метър настрани, щеше да падне неколкостотин метра надолу в долината, ако преди това не се набучеше на шиповете на гуавата.

— Това са пътеки на лесничей — каза той, — но също така ги използват и хората, които отглеждат марихуана.

— Кой отглежда марихуана? — попита Ан Питърс от своя наблюдателен пункт на пътеката пред нас.

— Това е процъфтяващ бизнес, отглеждането на трева — обясни Дейв. — Идват в гората, изсичат си малка градина, засяват тревата и после я продават.

— Не е ли незаконно? — попита Джон.

— Естествено — отвърна Дейв. — На Мавриций няма армия, има само така наречените „Войски за специално придвижване“, нещо като морски пехотинци или командоси, и една от задачите им е да търсят кой отглежда трева. Използват и хеликоптер. Преди няколко седмици открих голяма нива и им съобщих. Беше една от най-големите находки от дълго време и, предполагам, станах *persona non grata* сред момчетата с тревата.

Предобедът се изниза и изведнъж стана пладне, най-горещото време на деня. Слънцето прежуряше като пещ и гората се умълча, обгърната от горещина. По това време никой със здрав разсъдък не излиза навън и сигурно керкенезите мъдро прекарваха сиестата си някъде скрити. Решихме да похапнем, изпънахме изтръпналите си крака, събрахме се на една сравнително широка отсечка на пътеката до мъртвото дърво и разтворихме храната, която бяхме донесли. Тъкмо бяхме преминали от сандвичите към зрялото манго, когато на пътеката се появиха двама стройни младежи в шарени ризи и панталони чарлстон, с черни и лъскави коси до раменете, както обичат да ги носят младите мъже от Мавриций, и с невероятно красиви и нежни

лица. Те стигнаха до мястото, където нашият пикник запречваше пътеката, спряха и се усмихнаха стеснително и очарователно.

— Добро утро — учтиво поздравихме ние.

— Добро утро, сър — казаха те тихичко в един глас, повдигайки сламените си шапки.

— Искате да минете ли? Минавайте, само не ме настъпвайте — каза Дейв.

— Не, сър — казаха те, очевидно шокирани от мисълта, и минаха покрай нашите полегнали тела и приборите за пикник с деликатността на газели. След като стигнаха другата страна без никакви инциденти, те казаха „Благодаря, сър, довиждане, сър“, отново вдигнаха учтиво шапки и тръгнаха надолу по пътеката. Забелязах, че и двамата носеха по едно мачете.

— Кои, за бога, са тези? — попита Ан.

— Ами, не са лесничеи — каза Дейв, — значи трябва да са от онези, които отглеждат трева, защото е сигурно като бял ден, че никой, освен онези с тревата и лунатици като нас не ходи из гората в такъв час. Не мисля, че тези момчета са единствените. Сигурно и шефът е някъде наблизо.

Предсказанието му се оказа вярно, защото само след пет минути се появи друг красив, строен като елен азиатец. В него имаше нещо неуловимо, което го издаваше, че е от голям град. Костюмът му беше по-добре ушит и от по-хубав плат, ризата по-елегантна, шапката още по-наперена. За миг спря несигурно, когато видя как сме задръстили пътеката, после продължи с мазна усмивка.

— Добро утро, сър — каза той, като свали шапка към всички, — извинете, виждали ли сте приятелите ми?

— Да, двама души. Отидоха нататък — каза Дейв, сякаш имаше възможност да се отиде някъде другаде. — Искате ли да минете?

— Хм, не... не — каза младият мъж. — Трябва да отида да кажа на другия приятел.

— А, имате и друг приятел? — каза Дейв.

— Да — каза младият мъж, — той ме чака там. Трябва да отида да кажа накъде са тръгнали другите ми приятели. Довиждане, сър.

— Довиждане — отвърнахме ние и проследихме с поглед как се прокрадна назад по пътеката като елегантно, тъмно копитно животно.

— Какво беше всичко това? — попита зачудено Джон.

— Върна се да предупреди другите — каза Дейв — и сега те ще стигнат до нивата по долната пътека. По-дълго е, но не е толкова опасно, колкото близо до нас.

Следобедът преваля. Стана ясно, че шансовете ни да уловим керкенец са нищожни, така че събрахме мрежите и Дейв сложи американския керкенец на един пън наблизко, докато ние пиехме чай. Скоро за голямо свое учудване забелязахме самия шеф да се приближава от противоположната страна. Когато стигна до нас, беше очевидно, че за този следобед е претърпял трансформация. Шапката му бе килната назад, гарвановите му коси бяха разчорлени, а очите му имаха помътнелия, безжизнен поглед на човек, внезапно събуден от дълбок сън, който още не е преодолял границата между сън и реалност. Все още вървеше грациозно, но малко по-несигурно. Той спря до нас и небрежно се облегна на едно дърво.

— Здравейте — каза Дейв, — добре ли се поразходихте?

— Да, разхожда се — обясни шефът, усмихнат благосклонно. — Разхожда се в гората.

— Добре ли прекарахте? — попита Ан.

— Много добре, мадам — отговори той и продължи да обяснява. — Разхожда се за здраве.

Бяхме доста смаяни от това изказване, затова не отговорихме нищо. Той се загледа замечтано към простора на дефилето под нас с прехвърчащи като снежинки тропически птици. Изглежда бе забравил за съществуването ни. Лицето му излъчваше спокойствие и празнота. Внезапно той се сепна и ме попита:

— Вие англичанин?

— Да — отвърнах аз.

— От Лондон? — попита той.

— Оттам — казах аз, защото не исках да бъда въвлечен в обяснения за местонахождението на Нормандските острови.

— Аз имам много роднини в Лондон — каза той, също и много родители.

— Наистина ли? — казах аз възхитен.

— Много, много — потвърди той. — Имам и много родители и роднини в Бирмингам.

— Хубав град е Бирмингам — каза Джон.

— Много хубав и Лондон също хубав. Моите родители казва, че те много добре и... — За момент той притвори очи и аз си помислих, че заспа по средата на изречението като съсела в „Алиса в страната на чудесата“. Неочаквано отвори очи, въздъхна дълбоко и продължи: — ... и някой ден отива там при всичките свои родители.

— Често ли се разхождате в гората? — попита Дейв.

— Често се разхожда за здраве — каза шефът.

— Виждате ли някакви птици? — попита Дейв.

— Птици? — каза шефът, като претегляше въпроса. — Птици? Искате да кажете птици?

— Да — каза Дейв, — като гълъби например.

— Птици? — каза шефът. — Да, понякога вижда птици и понякога също чува птици да пеят.

— Виждали ли сте някога един малък ястреб, керкенец? — попита Дейв. — Викат му Унищожителят на пилетата.

Шефът погледна Дейв и след това американския керкенез, който пригладжаше перата си на около метър от нас. Притвори очи, облиза устни, после отвори очи и наново изгледа Дейв и керкенеза.

— Малък ястреб? — попита несигурно.

— Да, него търсим — обясни Дейв, без да забелязва нищо.

— Вие търси малък ястреб? — попита шефът, за да е абсолютно сигурен.

— Да — каза Дейв. — Унищожителят на пилета.

Шефът отново внимателно разгледа Дейв и керкенеза до него. Затвори пак очи и след това ги отвори с очевидната надежда птицата да е изчезнала, но тя си стоеше.

Беше в затруднение. Може би птицата пред него бе плод на възпаленото му от марихуана въображение? Би ли следвало да ни обърне вниманието към нея? От друга страна, ако тя наистина съществуваше, защо тези хора, които явно имаха родители в Лондон и Бирмингам, не можеха да я видят? Всичко това бе твърде трудно за него и той се огледа наоколо отчаян. Ние се стараехме да не се гледаме един друг в очите, за да не се разсмеем. Най-накрая шефът намери решение на проблема.

— Довиждане — каза той, свали шапка, поклони се, прескочи ни и с несигурни стъпки пое надолу по пътеката.

Един час по-късно, когато се върнахме обратно на пътя, изневиделица попаднахме отново на него. Той седеше на земята, облегнат на едно дърво, четеше книга и ядеше голям сандвич.

— Свърши ли разходката? — попита той приветливо, като се изправи на крака и изтръска няколко трохи от скута си.

— Да, вече се прибираме — каза Дейв.

— В Лондон? — попита изненадан той.

— Не, Черната река — отговори Дейв.

— Довиждане тогава — каза шефът. — Аз трябва да чака приятелите.

Качихме се в колата и шефът приятелски ни помахаше за сбогом.

— Видяхте ли какво четеше? — попита Ан.

— Не, макар че умирах от любопитство да разбера — казах аз. — Какво беше?

— „Отело“ на английски — отговори тя.

Реших, че остров Мавриций много ще ми хареса.

[1] Страните от Британската общност имат върховни комисариати в Лондон, а не посолства. — Бел.пр. ↑

[2] Кокни — лондонски диалект. — Бел.пр. ↑

[3] Pere Noel (фр.) — Дядо Коледа. — Бел.пр. ↑

[4] Герой от едноименно стихотворение на Р. Киплинг. — Бел.пр.

↑

[5] Дървета от рода *Casuarina*, характерни за Южна Азия и Австралия. — Бел.пр. ↑

МНОГО ШУМ ЗА РОЗОВИ ГЪЛЪБИ

Настъпи зората на деня, в който бяхме решили да отидем на лов за розови гълъби (ако това не е твърде силна дума за едно такова мрачно начало). Целият Индийски океан се оказа покрит от край докрай със слой от злобно завихрящи се гъсти облаци. На свой ред те донесоха пороен дъжд, чийто най-характерен белег бе температурата му — дъжд, под който можеш да се окъпеш. Гледахме небето и ругаехме. Времето беше особено дразнещо поради две причини. Първо, това бе единствената нощ през тази седмица, когато можехме да разчитаме на жизненоважната подкрепа на Войските за специално придвижване — нещо като британски командоси или американски морски пехотинци в условията на Мавриций, отряд от неустоими мъже, които под командването на англичанина майор Глейзбрук трябваше да ни асистират в откриване на птици, катерене на дървета, пренасяне на прожектори и евентуално в залавяне на розови гълъби. На второ място, ако този потоп продължеше, всяко навлизане в мокрия и хлъзгав лес би станало свършено безсмислено.

За наша радост късно следобед плътните облаци започнаха да се разкъсват и да откриват късчета синьо небе, подобно на куки за плетене, проблясващи в мръсен вълнен шал. Към четири не бе останал нито един облак и от земята към топлия въздух се заиздигаха струйки пара. Дъждовните капки по листата и цветята привличаха припичащото слънце и блестяха като галактика звезди, нападали сред зеленината на храсти и дървета. Пламтящите дървета от двете страни на пътя бяха пострадали от пороя и под всяко от тях се разстилаше широк кръг от смачкани листчета, сякаш дървото израстваше сред локва от собствената си кръв.

Карахме по криволичешия път към планината в добро настроение. С изкачването пътят правеше безброй завои и откриваше ту великолепната панорама на гората, обгърната по краищата от ниви със захарна тръстика, ту големи блестящи отрязъци от морето в различни оттенъци на синьо. Из росните храсти покрай пътя кълвяха

ята бели и черни персийски славеи с остри гребени и червени бузи, като мелодично въздишаха един към друг; от време навреме някой от тях се обръщаше срещу другаря си, повдигаше крила като ангел върху надгробен паметник и започваше да пърха с тях в израз на нежна любов. Понякога мангуста пресичаше пътя — гъвкава, бърза, с шарен гръб и хищен мафиотски блясък в очичките си, душеща с нос досами земята пътя към някое кръвопролитие. На един завой неочаквано се натъкнахме на стадо от осем макака, които седяха отстрани на пътя и със свинските си очи и израза на лъжовна арогантност приличаха досущ на събрание на управителния съвет на някой консорциум от Лондонското Сити. Старият мъжкар издаде предупредително отсечено „ях-ях“, майките притиснаха към гърдите си кльощавите като Оливър Туист бебета с огромни глави, цялото стадо се стопи в стената от китайска гуава, която ограждаше пътя, и изчезна за нула време.

Стигнахме разсадника на лесничейството и се отбихме от главния път по един черен, явно употребяван път. След още половин миля видяхме колата на Дейв и армейския ландроувър, паркирани отстрани. Спряхме и Дейв се затича да ни посрещне.

— Здравейте — каза той, — виждали ли сте някога такова време? В един миг черно като задник на къртица, а в следващия — синьо. Дори си помислих, че заради идиотския дъжд ще трябва да отложим операцията. Сега долу в падината ще бъде мокро като в кладенец, но нищо, ще се справим. Елате да се запознаете с момчетата.

Смъкнахме се от колата заедно с екипировката и го последвахме към ландроувъра. До него стоеше отряд войници, много елегантни в зелените си униформи и барети, лъскави като току-що излят шоколад, и всичките с пропорциите на Херкулес. Краката и ръцете им бяха два пъти по-големи от нормалните, гърдите наподобяваха качета, пръстите в юмруците им сякаш можеха да изкореняват дървета, а усмивките им бяха широки и блестящи като пълен оркестър. Въпреки великанските си размери те се движеха бавно и благосклонно като благородни впрегатни коне и от височината си се усмихваха на нас, по-низшите смъртни. Когато обхванаха нищожните ни длани в гигантските си нежни лапи, реших, че предпочитам да са на моята, отколкото на противниковата страна. Стоящият до тях офицер изглеждаше доста нисък, въпреки че по никой стандарт не би бил определен като дребен човек.

Освен фенерчета, мрежи и преносим прожектор, нашето военно подкрепление беше донесло и един огромен гюм за мляко, пълен с чай. Историята разказва, че без чай нито един британски войник или войник, обучаван от британци, не може да функционира пълноценно и ефективно, да надхитрява и разгромява врага. Проверихме дали всеки носи странната си екипировка и потеглихме в индийска нишка по тясна пътека между високи до кръста храсталаци, толкова натежали от дъжд, че само след сто метра вече бяхме мокри до кости. Скоро пътеката се спусна към долината и ние се озовахме сред джунгла от прави стъбла китайска гуава, нашарена с някое и друго разкривено черно абаносово дърво или кичури палми, наподобяващи красиви ветрила от 18 век със забити в земята дръжки. Корени като разширени вени пресичаха стръмната пътека. Всичко бе така просмукано от дъжда, че при всяка крачка в калта проблясваше вода като късче счупено огледало, а самата кал се бе превърнала в хлъзгава пързалка с цвят на карамел, която в конспирация с корените заплашваше лесно да счупи някой крак или глезен, ако човек се опиташе да си отчупи пръчка. Слънцето започваше да клони на занизк и сенките се

удължаваха, което увеличаваше рисковете по пътеката. Пързалихме се и се препъвахме надолу към долината, въздухът все повече се затопляше и натежаваше, и от потта състоянието ни ставаше още по-водно. След като се пързулнахме по един стръмен склон, смесеният гъстак премина в горичка от криптомерии^[1], които на пръв поглед приличаха на особено бодливи тъмнозелени борове с тежки кичури от иглички.

— Долината на розовите гълъби — оповести гордо Дейв. — Цяла вечност ми отне да я намеря. Тук се крият повечето от тях.

Докато той говореше, откъм дърветата отляво на нас долетя едно високо, дрезгаво, изкусително „кару-кару-кару-ку-ку-ку“.

— Ето — възкликна Дейв, — това е един от тях. Рано са дошли.

С голям ентузиазъм той отметна назад глава и изимитира цялото розови гълъби в най-различни настроения — от ярост до низвергната любов. Истинските гълъби млъкнаха изненадани от тази ненадейна кабафония от звуци, така, както някой тананикащ си в банята човек би бил стреснат, ако към него се присъединят обединените хорове на руската армия.

— Странно — каза Дейв, — обикновено ми отговарят. Е добре, хайде да се разпръснем и да започнем да набелязваме местата им, защото скоро всички ще дойдат да нощуват.

Следвайки инструкциите му, ние се разпръснахме из гъстата горичка от криптомерии, като търсехме дървета, на които да можем да се покатерим и така да огледаме части от долината, или пък пролуки между дърветата, откъдето да можем да наблюдаваме как гълъбите долитат. На един склон си намерих огромна криптомерия с клони, достигащи практически до земята, така че катеренето нагоре беше лесно като изкачване по стълба. На около тринадесет метра над земята се настаних на един удобен чатал, откачих бинокъла и се приготвих за чакане. От този наблюдателен пункт се виждаше голяма част от горичката, където според Дейв гълъбите идвали всяка нощ.

Чакайки, размишлявах върху необикновения метод за залавяне, който Дейв бе измислил. Трябва да се дойде малко преди залез-слънце и да се почака гълъбите да долетят. По здрач те се спускат тежко на някое дърво, където обикновено нощуват, и именно това дърво трябва да се запомни. При пълна тъмнина — луната е фатална за подобно начинание — хората се приближават до дървото с фенерчета,

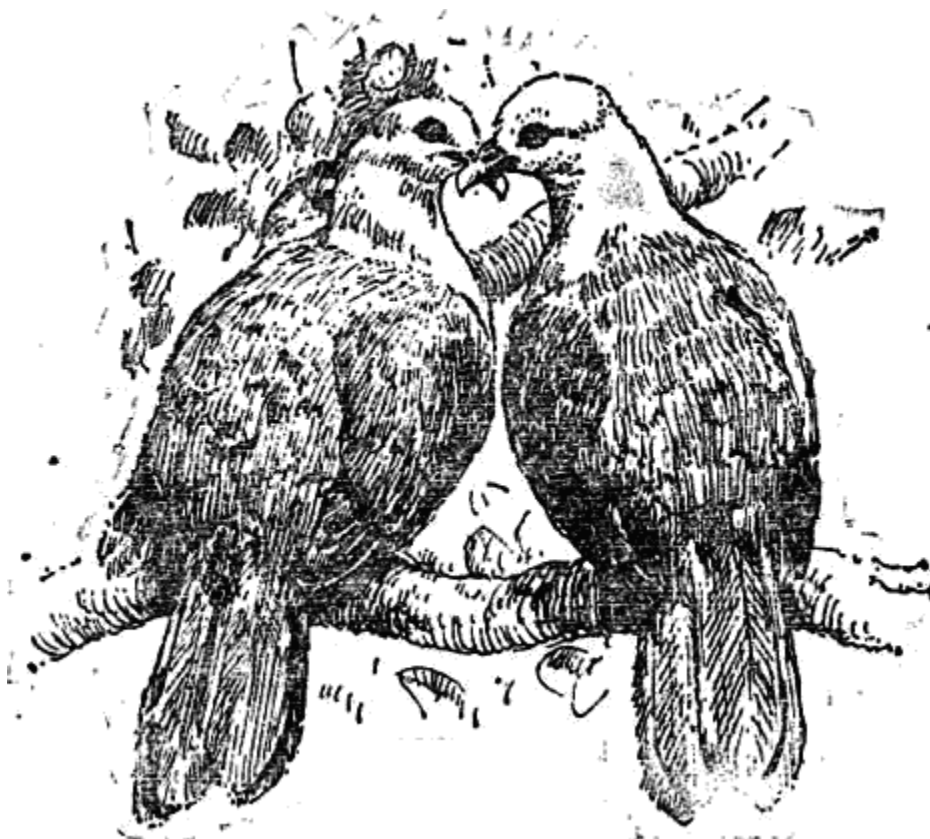
обграждат го и насочват светлината към спящия гълъб. След това просто се качват на дървото и го хващат или с ръце, или с мрежа като щипка за бучки захар, защото той или все още дълбоко спи, или е буден, но така замаян, както само гълъб може да бъде замаян. Всичко това ми звучеше абсолютно неправдоподобно, но аз съм пътувал из толкова много далечни земи и съм видял такива невероятни начини за залавяне на животни, че не можех да го отхвърля просто така.

Слънцето вече се бе снижило съвсем и небето се промени от металическият цвят на синьо рибарче към по-бледо, напудрено синьо. Долината се озаряваше от зелена и златна светлина и беше успокоена и тиха. В клоните над мен внезапно се появи ято миниатюрни, крехки зелени птичета с бледокремави монокли около всяко око, които оживено и на висок глас бръмчаха и чуруликаха едно на друго, докато изпълняваха странни акробатични номера в търсене на насекоми между боровите иглички. Свих устни и издадох висок, остър звук. Ефектът беше неочаквано смешен. Всички те спряха да писукат и да търсят вечеря, събраха се на един клон близо до мен и ме заразглеждаха с широко отворени очи иззад моноклите си. Издадох друг звук. След миг на смайване и мълчание те записукаха развълнувано едно на друго и с пляскане на крила се приближиха сантиметър по сантиметър, докато накрая почти можех да ги докосна. Продължих да издавам звуци и те още повече се разтревожиха. С главички, наклонени на една страна, се придвижваха все по-близо и увиснаха на около тридесет сантиметра от лицето ми, без да престават да ме разглеждат напрегнато и да обсъждат странното явление с пискливите си гласчета. Тъкмо се чудех дали мога да ги накарам да кацнат върху самия мен, когато два розови гълъба прелетяха над хълма и се установиха на една криптомерия на около шестнадесет метра разстояние. Вдигнах бинокъла, за да ги разгледам и с това изплаших лилипутската си публика, която се разхвърча.

— Два гълъба току-що долетяха — провикна се Дейв от потока в най-ниската част на долината. Някой набеляза ли ги?

Той беше разказвал колко питомни са гълъбите, но при все това бях изненадан да видя как тези двата се целуват с клюнове и гукат на дървото, без да обръщат внимание на вика на Дейв.

— Набелязах ги — извиках в отговор и отново се учудих, защото птиците бяха съвсем близо до мен, но не се стреснаха и не излетяха. Седяха един до друг на клона и цикламено розовите им гърди отразяваха лъчите на залязващото слънце; от време на време потъркваха клюнове в страстна гълъбова целувка. Понякога този, който взех за мъжкар, се покланяше на женската и изгукваше високо и дрезгаво. Женската, като всеки женски гълъб, някак си успяваше да си придаде разсеяно, обидено и истерично изражение едновременно, подобно на девица от времето на Регентството, която всеки момент ще изпадне в нервна криза. Скоро долетяха други четири гълъба, като пристигането на всеки бе приветствано с вик от някой член на отряда ни. Наблюдавах през бинокъла как майор Глейзбрук се изкачва мъчително по провисналите най-горни клони на една криптомерия в другия край на долината, когато двойка гълъби долетяха и се настаниха на около два метра от него. Друг гълъб пък кацна на същото разстояние от мен и в продължение на няколко минути ме разглежда със сериозен вид, след което явно реши, че може да съм опасен и отлетя. Предвид на тяхното спокойствие — или чистата им глупост —

бях изненадан, че изобщо нещо е останало от вида им, толкова лесна цел представляваха те за безскрупулния стрелец.

Седяхме и всеки наблюдаваше съответния гълъб. Слънцето залезе, долината потъна в сянка, птиците заподскачаха тежко от дърво на дърво. Двойката, наблюдавана от мен, излетя бавно и се скри от погледа ми между клоните. Тъкмо се канех да сляза от дървото и да ги потърся, когато те се върнаха и се настаниха удобно върху един висок клон. Изглеждаха самодоволни и удовлетворени и аз се надявах, че накрая са избрали къде да нощуват, но преди да стане толкова тъмно, че да не ги виждам, за голямо мое неудоволствие те отново излетяха. За щастие, този път само се преместиха на около шест метра по-високо и там се настаниха. Постепенно долината притъмня. Бавно и не без рискове се спуснах по дървото надолу до земята. Някъде из дебрите на долината по причина, известна само нему, Дейв беше решил да представи целия репертоар на глигана: плискаше се в потока, грухтеше и квичеше, пищеше и охкаше по най-правдоподобен начин. Човек би помислил, че целта му е да предизвика трайно безсъние у всички розови гълъби. Оказа се обаче, че те са свикнали с подобни звуци и дрямката им не се наруши.

Отправих се към дървото, където спяха моите гълъби, като по пътя откъснах няколко едри червени гуави, за да утоля жаждата си. Бяха възкисели, но приятно освежаващи. Изядох шепа от тях седнал с гръб към стъблото на моето дърво и устата ми се разкваси. Сега, когато беше вече тъмно, цикадите засвириха с тънките си, протяжни, пронизващи слуха цитри. Звукът проникваше в черепа, като че се извършваше трепанация. Имаше и вентрилогичен ефект: струваше ти се, че цикадата пее на рамото ти, а тя всъщност беше на десет метра разстояние. Тези бледо изумрудени насекоми със златни очички бяха дълги около три сантиметра и блестящите им крилца изглеждаха направени от матирано зелено стъкло за църковни прозорци.

В главата ми звънтяха жизнерадостните им гласчета, но насочих цялото си внимание към предстоящата задача. Поради факта, че трябваше да съгласуваме собствените си способности за залавяне на гълъби с възможността на гаргантюанското поделение да присъства, се бяхме принудили да предпочетем именно тази вечер с луна във втората четвърт пред някоя напълно безлунна нощ. Това означаваше, че с настъпването на тъмнината трябваше да сме много бързи и да хванем

гълъбите, преди лунната светлина да е станала толкова силна, че да им позволи да избягат.

Събрахме се всички под моето дърво за обсъждане на стратегията. Тъй като петте набелязани птици се бяха разпръснали нашироко из горичката от криптомерии, решихме да започнем от птицата върху най-ниското, най-лесно за катерене и най-близко до пътеката дърво и постепенно да разширяваме обсега. Наобиколихме дървото и насочихме фенерчетата и ослепителната светлинна струя на прожектора нагоре към клоните, където на около дванадесет метра от нас седеше охранен, сънлив и озадачен гълъб.

На пръв поглед изглеждаше съвсем лесно да се изкачим и да го хванем с ръце или в мрежа. По-подробната инспекция обаче показва, че дървото е така разклонено, че качването би предизвикало страхотен шум и раздвижване. Това можеше да стресне птицата и да я накара да се впусне в страховитата черна нощ. Шепнешком проведохме бърз военен съвет, а напълно разбуденият гълъб ни гледаше с добродушен интерес. Решихме сержантът, най-големият колос, но и най-добрият катерач от целия отряд, да се изкачи на едно съседно дърво, а Джон Хартли, който пък имаше дълги ръце, на друго. След това те трябваше да заемат такива позиции, от които да е възможно хващането на гълъба. Решихме на този етап да не правим по-нататъшни планове, защото нещата обикновено изглеждат другояче, когато човек виси на дванадесет метра височина.

Сержантът, масивен, но изключително подвижен, потегли нагоре по едното дърво, а дългокракият и приличащ на стоножка Джон Хартли — по другото. Гълъбът ги наблюдаваше с голям интерес и без никакви признаци на боязън, наклонил леко глава на една страна. Сержантът и Джон едновременно достигнаха височината на гълъба, спряха да си поемат дъх и след това с дрезгав шепот споделиха, че сержантът би могъл да пропъзли по клона, докато се доближи достатъчно да метне мрежата. Развълнувани одобрихме този план. Видяхме как той премести своите около сто и четиридесет килограма кости и мускули по дължината на един клон, който изглеждаше недостатъчно як да издържи катерица, камо ли този абаносов Голиат. За наше учудване обаче той стигна до края му, без да го счупи и започна да маневрира с мрежата.

Както вече обясних, мрежата представлява нещо като щипка за бучки захар, завършваща с мрежа. Когато се затвори, птицата остава по средата в мрежата. При вида на съоръжението гълъбът показва първи признаци на безпокойство, а именно наклони глава на една страна и леко раздвижи крила. В този момент сержантът установи, че трябва да се доближи на още метър до жертвата, а това означаваше да се изкатери на по-висок клон. Тъй като гълъбът проявяваше определена тревога, решихме да изключим фенерчетата и да дадем възможност на сержанта на тъмно да се добере до новото място. След известно време, през което звучаха цветисти ругатни, той съобщи, че го е достигнал успешно.

Запалихме фенерчетата и с изумление установихме, че гълъбът се е възползвал от тази възможност, за да сгуши глава под крилото си и да си дремне. Когато лъчите го осветиха наново, той раздражено извади глава и изглеждаше наистина ядосан. С израз на отчаяние сержантът се крепеше на друг един чуплив клон и приготвяше мрежата. Със затаен дъх проследихме как той замахна с нея над птицата, а тя с изненадваща подвижност подскочи надолу по клона, без обаче да отлети в нощта. Като се държеше здраво за огъващия се, скърцащ клон, сержантът отново я доближи и замахна. Този път двете

части на мрежата се затвориха и заклешиха птицата, но напрежението се оказа прекалено голямо: сержантът и клонът се килнаха надолу и в усилието да не се пусне и да падне, той изтърва дръжката на мрежата.

В мълчалив ужас я видяхме да полита надолу. „Щипците“ се разтвориха; сега нашият скъпоценен гълъб бе оплетен само в едната половина на мрежата и лесно можеше да избяга. После падащата мрежа се удари в един клон и увисна. Гълъбът с нежелание размаха крила няколко пъти и ние зачакахме да видим как ще се освободи и ще излети в непрогледната тъмнина на криптомериите. Той обаче направи само символично усилие и стоически спря, което за нас беше добре, тъй като мрежата едва-едва се държеше за клона.

Тогава забелязахме нещо друго. Клонът, за който се бе закачила мрежата, растеше под ъгъл и достигаше съвсем близо до дървото на Джон Хартли. Той видя това, спусна се бързо по стъблото и намери клон, отделен от мрежата на малко повече от метър. Много предпазливо, тъй като клонът бе едновременно и тънък, и еластичен, той се протегна през това разстояние. За миг помислих, че ръцете му не са достатъчно дълги, но за мое облекчение в следващия момент пръстите му затвориха мрежата. Гълъбът бе наш.

Джон внимателно се върна към зелените дълбини на криптомерията и прехвърли улова от мрежата в една мека платнена торба, с каквито той и сержантът се бяха снабдили, после бавно спусна плякката на земята с помощта на канап. Полюшвайки се, торбата се появи изпод тъмните иглички на криптомерията и аз благоговейно я хванах в шепите си. Полека я отворих и измъкнах гълъба, за да го види Джон. Без да се съпротивлява, той лежеше кротко в ръцете ми и само мигаше с умерено любопитство, породено от това ново преживяване. Погледнати отблизо, въпреки изкуствената светлина, цветовете изглеждаха живи и прекрасни: крилата и гърба бледошоколадови, опашката и задницата ръждиви, почти лисичо червени, а широкият гръден кош, шията и главата — бледосиви с розови и цикламени оттенъци. Беше забележително красива птица.

Гледах я, като галех с пръсти копринените пера и усещах равномерното биене на сърцето и дишането ѝ, и ме изпълваше силна тъга. Това бе една от тридесет и трите оцелели от вида си птици, които подобно на корабокрушенци едва-едва преживяваха върху сала от криптомерии. Навярно преди много години по същия начин малка

групичка от птици додо, последните от своя безобиден, клатушкащ се вид, посрещнали окончателната яростна атака на прасета, кучета, котки, маймуни и хора и завинаги изчезнали, понеже никой не се поинтересувал и не им осигурил убежище, където да се размножават в безопасност от враговете си. С наша помощ розовите гълъби поне имаха по-голям шанс да оцелеят, въпреки че броят им бе намалял така драматично.

Залавянето на този гълъб бе отнело толкова много време, че луната вече светеше ярко, а за голямо наше неудоволствие на небето нямаше ни един облак. Всяка по-нататъшна операция по хващане на гълъби щеше да е обречена на неуспех, защото светлината бе повече от достатъчна и те можеха да видят накъде летят. При първия опит да се покатерим до местата им за нощуване те с пляскане на крила напуснаха криптомериите и се отправиха надолу из долината. Да се опитаме да ги проследим там, би било безсмислена загуба на време. С препъване, подхлъзване и потене излязохме от долината под ярката матова лунна светлина с безценния си товар — розовия гълъб. Чувствахме, че не би трябвало да се оплакваме. Това, че хванахме един от тридесет и трите гълъба при подобен терен, и то от първи опит, ми се струваше малко чудо.

Прибрахме се в хотела, изкъпахме се, преоблякохме се, намазахме ухапванията от комари и се събрахме в трапезарията на хотела.

— Защо да не отпразнуваме улова? — предложих аз. — Какво ще кажете за стриди, след това омари на грил със зелена салата, банани и ром фламбе, и някакво хубаво бяло вино?

И Ан, и Джон заявиха, че одобряват подобно леко хапване, така че направих поръчката. Скоро след това келнерът с прекрасното име Хорас се върна.

— Моля, сър — каза той, — много ми е мъчно за омарите.

Въпреки че официалният език на Мавриций е английският, често бях попадал в затруднения. Обичаят да се отговаря „няма“ като съкращение от „няма защо“, когато благодарях, изискваше известно време да се осмисли. Сега бях изправен пред нов проблем. На Хорас му беше мъчно за омарите. Означаваше ли това, че като на платен сътрудник на Кралското дружество за защита на животните от жестокост, самата мисъл за смъртта на тези деликатесни ракообразни

го изпълва с угризения, които не му позволяват да ги сервира на масата? Нищо в поведението му не навеждаше на подобно заключение, но при все това не исках да рискувам да нараня чувствата му.

— Защо ти е мъчно за омарите, Хорас? — попитах готов за разбиране и симпатизиране.

— Защото нямаме омари, сър — отвърна той.

Вместо това ядохме риба.

[1] Червен кедър, който расте в Япония, Китай и Далечния изток.
— Бел.пр. ↑

КРЪГЛИЯТ ОСТРОВ

В отличие от повечето тропически морски експедиции нашето пътуване до Кръглия остров беше неоспорим успех, ако се абстрахираме от факта, че Уахаб го хвана морска болест, Дейв получи топлинен удар, а аз се опитах да завоювам златен олимпийски медал за най-дълго и болезнено пързаяне по лакти, пробвано някога на този остров.

Да станеш в четири часа сутринта в непознат хотел, е винаги отрезвяващо, особено ако от горчив опит в други части на света подозираш, че си единственият член на експедицията, достатъчно глупав да се яви навреме или изобщо да се яви. Когато се събудя много рано в някой хотел, винаги изпитвам чувство на вина и се старая едва ли не да пълзя, за да не обезпокоя по-малко ексцентричните пребиваващи. Но вървенето слепешката по непозната територия е съпроводено с трудности. В този конкретен случай се започна с търсене на ключа за осветлението и събаряне на нощната масичка с цялата ѝ украса от голяма кана за вода, чаша, будилник и три брошури за фауната на Кръглия остров. След това капакът на тоалетната чиния падна с трясък, наподобяващ канонада, изстреляна по леглата на всички спящи. Последва дрънчене като от мускети — всъщност от тръбите за вода, примесено с оглушителен шум от душа, който в този час прозвуча като изригването на вулкана Кракатау през 1883 г. От цялото грозно представление извлякох едно-единствено удоволствие — мисълта, че събуждам спътниците си, които би трябвало вече да са на крак.

Накрая сънливи се събрахме в колата, напълнена с чудновато оборудване за залавяне на животни — торби за змии, мрежи, бутилки, връв, фотоапарати и бинокли, и потеглихме по лъскавия, мокър от нощния дъжд път, ограден от шепнещи захарни тръстики, надолу към яхтклуба, на чийто пристан трябваше да се срещнем с останалите. Някъде на половината път се разминахме с колата на Дейв, който караше в обратна посока с голяма увереност и умение. За щастие, той

ни видя, обърна колата и се присъедини към кавалкадата. Скоро след това срещнахме Уахаб, който чакаше в колата си под едно дърво, за да ни покаже пътя. Широката му, блестяща момчешка усмивка бе така палава и нетърпелива, че не само моментално ни внуши увереност в успеха на експедицията, но и твърдо ни убеди, че ставането в четири часа заради нея е истинско удоволствие.

Пристигнахме в яхтклуба и паркирахме колите под дърветата. С надеждата, че никой от пазачите на градината не ни вижда, ние с Джон отчупихме клони от бугенвилеята, за да направим пръчки за гущери. После с пълни торби храна и екипировка отидохме на пристана да разгледаме кораба си.

Той приличаше на малък катер с миниатюрна предна палуба, покрит капитански мостик и помпено отделение в трюма, обградено с полирани дървени пейки и закрито с навес, който обаче го оставяше незащитен от природните стихии, очакващи ни вероятно по пътя. Предната му част бе заоблена и му придаваше важен и непохватен вид, който някак си ми вдъхна увереност в мореходните му способности. Според месинговата табела той беше на почти двадесет години и бе построен не другаде, а в Колчестър. В началото на живота си бе носил донякъде хулиганското име „Корсар“, но сега бе прекръстен на „Златна“.

На борда вече имаше значителен човешки товар: освен изключително елегантния капитан с островърха шапка там бяха и помощник-капитанът, който приличаше на Хайле Селасие на млади години, един дребен като орех водолаз (може би в случай, че потънем), един добродушен адвокат мюсюлманин, приятел на Уахаб, Тони Гарднър с трима лесничей (също така присъединили се към Уахаб), един странен, обемист господин и сънливата му, пълничка съпруга, както и още две спътнички от женски пол, облечени така безупречно, че по-скоро подхождаха на регатата в Хенли^[1], отколкото на тежките условия на Кръглия остров.

Когато Уахаб, Тони и аз се присъединихме към тях, неволно си помислих, че доста приличаме на странния, разнороден екипаж, събран от Звънря за лова на Снарк^[2].

След известно време, прекарано във викане, спорене и разместване на хора и принадлежности, както винаги става при подобни случаи, и ние, и багажът бяхме настанени на сигурно място в

трюма. Събрахме въжетата и „Златна“ се понесе по черното, кадифено море, осеяно с отраженията на избеляващите звезди. На изток небето вече просветляваше. То бе покрито с множество малки, тъмни кълбести облаци, подобни на пасящо стадо къдрави черни овце върху сребърна ливада. Морето бе невероятно спокойно, а вятърът топъл и приятен. Тези от нас, които бяха изпитвали някакви опасения за мореходните способности на вътрешните си органи, видимо се отпуснаха.

Първо минахме отляво на един остров, наречен Клинът на артилериста поради приликата си с триъгълното като парче кашкавал дървено трупче, използвано за подпъхване под оръдието, с цел да му придаде необходимото вертикално насочване и траектория. Докато пъхтахме покрай него, ми хрумна, че всъщност той прилича повече на пробития Титаник, преобърнат надолу и с потъваща кърма. Междувременно зората бе пребоядисала небето от сребърно в жълто. Кълбестите облаци на хоризонта станаха катраненочерни, поръбени със златиста светлина, а стадото, което пасеше по-нагоре из небесното пасище, изглеждаше сиво-синьо с нежни пурпурни точки и ивици. В далечината се виждаше Плоският остров, който, ако не се смята издатината в единия му край, отговаряше напълно на името си. Следваше Ile aux Serpents, или Змийският остров, подобен на обърната наопаки форма за пудинг, и накрая — нашата дестинация — Кръглият остров. От този ъгъл той съвсем не изглеждаше кръгъл, но с помощта на въображението човек можеше да си го представи до известна степен като костенурка, легнала на морската повърхност и подала глава от черупката си.

— Можеш ли да ми кажеш — попитах Тони, тъй като както зооложката, така и географската терминология понякога изискват обяснения — защо имената на тези два острова са такива аномалии?

— Кои острови? — запита той, като пускаше кълба ароматен дим от лулата си.

— Кръглият и Змийският — отвърнах аз.

— Не разбирам какво имаш предвид — каза озадачен Тони.

— Ами, Змийският остров е кръгъл и без никакви змии, а Кръглият остров не е кръгъл и на него живеят два вида змии.

— Да, това наистина е любопитно — каза Тони. Моето собствено мнение е, че са объркали островите, когато са правели картите. Знаеш,

че и това се случва.

— Напълно го вярвам — казах аз. — Веднъж имах официална карта на Камерун, която не само че бе смалила един град в село, но и го бе преместила двеста мили на север.

Постепенно цялото небе стана светлосиньо с отненъци като розови мидички, а облаците избеляха, изгладиха се, и се натрупаха на хоризонта като покрити със сняг дървета. Внезапно слънцето изскочи подобно на тигър иззад гората от облаци и през морето се спусна блестяща пътека от светлина, която, въпреки ранния час сякаш хвана „Златна“ в ноктите на горещината.

С приближаването до Кръглия остров теренът му изглеждаше все по-неприветлив. Слънцето изгрываше почти директно зад него, така че го виждахме като издигащ се отвесно над морето силует с опърпан бордюр от палми покрай част от върха. „Златна“ си проби път през една синя вълна, която макар и не заплашителна демонстрираше отпуснатите си мускули, и подобно на полузаспала синя котка създаваше впечатление за огромна сила.

— Радвам се, че морето е така тихо — каза Тони. Всъщност никога не съм го виждал такова. Понякога да слезеш на острова, отнема цял час. Често пъти се налага да се пусне котвата по течението, в случай, че се закачи за някой от подводните рифове.

— Знам за това — казах аз. — Четох с уважение и страхопочитание как Никълас Пайк описва пребиваването си на Кръглия остров. Разказът за първото им слизание на суша дава храна за размишления.

— Наистина, забележителен човек — каза Тони.

Пайк бе един от онези неуморни викториански изследователи, комуто съвременните естествоизпитатели и зоолози дължат толкова много. С изключително неподходящи одежди, но с будни, ярки, всепоглъщащи умове и неутолима жажда за знания те обикаляли света, каталогизирали всичко видяно и записвали всичко чуто. Повечето от тях били надарени със странен, архаичен стил на писане и с чувство за хумор, срещащо се в старите броеве на „Пънч“. Техните описания на видяното и колекционираното от тях притежават свежест, ентузиазъм и притегателна сила, които обикновено не присъстват в блудкавите книги за пътешествия, натрапвани ни в наши дни от пътешествениците

— естествоизпитатели от висшето общество. Ето как Никълас Пайк описва първото слизание на Кръглия остров:

„Веднага разбрах, че приказките за трудно слизание не са били преувеличени. За щастие, рибарите от нашия екипаж бяха много умели. Пуснаха лодката да се носи по течението на няколко метра от плоската скала, където трябваше да слезем и където се разбиваше прибойт.

Сега трябваше да чакаме и да наблюдаваме за удобен момент някой да скочи на брега с въже, за да може лодката да се задържи с носа напред. Когато това стана, въжето бе здраво привързано за железните пръстени, поставени там преди години точно с такава цел, и след това прехвърлихме на брега провизиите, водата и всичко останало.

Когато товарът бе в безопасност на брега, всеки от нас зачака момент, в който лодката ще се надигне, и скочи на скалата с опънати докрай нерви, защото да се приземиш успешно върху хлъзгавия камък, се изискваха точен поглед и сигурна стъпка.

Ако нашата малка лодка, която се издигаше и спускаше от около три метра височина, бе ударила предната си част в острия риф, тя заедно с всичко върху нея би била запратена към гроба си на морското дъно само за няколко секунди. Водата тук е дълбока около четири клафтера^[3].

Сега, когато „Златна“ се издигаше и спускаше върху лъскавите дълги вълни, разбрах какво е имал предвид Пайк. Оглеждайки приближаващите скали, не можех да открия нито едно местенце, което да е подходящо за спускане на брега на живо същество, по-малко подвижно от дива коза.

— Къде е мястото за слизание? — попитах Тони.

— Ей там — той посочи неопределено към скалата, която изглеждаше отвесна. — Плоската скала там. Там е слязъл и Пайк.

След напрегнато виждане едва успях да различа една плоска издатина в скалата, не по-голяма от маса, в която синьото море се

удряше многозначително.

— Там ли? — попитах недоверчиво.

— Да — отговори Тони.

— Не искам да прозвуча прекалено критично — казах аз, — но ми се струва, че човек трябва да е кръстоска между гушер гекон и шерп, за да може да скочи там.

— Не се безпокой, Джери — ухили се Уахаб, — само веднъж се умира.

— Известно ми е — казах аз, — затова не ми се ще да пропиляя преживяването, като го използвам преждевременно.

— Най-спокойният ден, който съм виждал. Няма да имаме никакви проблеми — каза Тони сериозно.

На предната част на катера настъпи раздвижване; котвата издрънча през борда и цопна в дълбоката над дванадесет метра прозрачна като джин вода.

— Това е пещерата, където Никълас Пайк се подслонил по време на циклона — Уахаб посочи към една вдлъбнатина с формата на полумесец в скалата отстрани на мястото за спускане.

— Покривът е пропаднал, но все още се виждат очертанията ѝ — додаде Тони.

Взрях се в издълбания в канарата полукръг, украсен с групичка блестящи черни подскачащи по калта попчета — поведение, съвсем нетипично за риби — и множество алени и пурпурни раци и в паметта ми изплува описанието на Пайк, от което побиваха тръпки. С благоговение разбрах, че това е точното място, където той едва не си загубил „тези-които-не-се-споменават-и-шепнешком“:

„Бяхме много заети, но природните стихии набираха сила още по-енергично. В шест и половина морето изведнъж се разбушува и много скоро плоската скала, където бяхме слезли преди два часа, започна да се залива от вълни, високи три-четири метра. Те отнесоха буретата ни с вода, които се намираха на близо двадесет метра от брега и на височина над осем метра; не след дълго водата нахлу в пещерата и почти стигна мястото, откъдето я

наблюдавахме поразени. Пътят за отстъпление бе прекъснат.

Веднага щом забеляза рязката промяна във времето, капитанът вдигна котва, корабът се понесе по вятъра и скоро се загуби от погледите ни сред огромните вълни.

Сега насочихме всички усилия да привържем притежанията си по най-здравия възможен начин; когато привършихме, нощта преваляше и цялото небе бе покрито с гъсти облаци. Планината трепереше от еката на гръмотевиците, а от време на време ярките светкавици осветяваха разпенените, кипящи води под нас, които лудешки се блъскаха в скалите и ни мокреха до кости с пръските си.

След това към тревогите ни се прибави и пороен дъжд. Не след дълго спускащият се по склоновете потоп, под формата на широк няколко метра водопад, започна да се излива над покрива на нашата пещера, като носеше различни по големина камъни. Те се удряха в дъното на пещерата с огромна сила, преди да отскочат в морето, и понякога ни нанасяха силни удари. Останахме на това място, все повече и повече изтиквайки назад от водата, докато накрая трябваше да се сгушим в самия ъгъл и да се хванем, за да не бъдем отнесени. Положението ставаше твърде драматично, за да е приятно; разбрахме, че се налага да положим усилия и да се избавим от опасността, която ни застрашаваше.

Предния ден бяхме завързали здраво отгоре за скалата едно дълго въже, чийто край висеше над пропастта. За нещастие, то бе в долната ѝ част, където се стичаше най-много вода. Но въжето беше дълго и моят приятел се измъкна от скривалището, и намери удобен момент да го хване; стискайки го, сякаш от това зависеше животът му, той успя да го придърпа настрани от водопада и по такъв начин то се закачи за издадената част на скалния масив, който се издигаше перпендикулярно на около десет метра височина. Никога не съм наблюдавал по-смела и по-рискована постъпка: една-единствена стъпка накриво и

нищо не би го спасило. Дори така той получи сериозна контузия на главата и гърба от падащ камък.

Без да се уплаши, този смелчага — най-дребният и най-лекият измежду нас — първи се изкатери по въжето; признавам си, че времето, докато чакахме неговия сигнал за успешно пристигане, беше изпълнено с ужасно напрежение. Истински риск бе дали въжето ще издържи и дали той ще успее да се пребори с вятъра и силния дъжд.

Най-накрая през грохота на стихииите за голяма наша радост чухме: «Всичко е наред!» Следваше моят ред и като свалих от себе си всичко, освен старата синя риза и панталоните, се хванах за въжето, увиснах под издадената скала и започнах да се катеря педя след педя. Нервите ми се късаха да вися така във въздуха между живота и смъртта, защото всяко подхлъзване щеше да ме запрати в зеещата пропаст отдолу. Скоро се издигнах достатъчно да се подпра с крака на скалата и да чуя как приятелят ми ме подканя нагоре с глас, долитащ сякаш от облаците. Когато стигнах върха, бях пълен с благодарност въпреки раздраните си и кървящи длани и крака и цялото си насинено тяло, да не споменавам загубата си на по-голямата част от «тези-които-не-се-споменават-и-шепнешком»“.

Нашето слизание на Кръглия остров бе значително по-малко драматично от преживяното от Пайк. В мига, когато котвата докосна морското дъно, Тони и водолазът, хванали въжета, се плъзнаха през борда като две видри и скоро бяха на брега. Както пая кът изпуска копринена нишка, чака я да се закачи за нещо и след това я използва като въже над пропаст, така и тези две въжета щяха да бъдат нишките, по които да придърпаме и насочим малката лодка на катера към мястото за спиране. Натоварихме кошниците с храна и екипировка, качихме се и ние, и лодката бе изтеглена към брега.

Когато приближихме, туловището на острова закри блясъка на слънцето и за първи път можахме да видим какво интересно геоложко образувание е той. Целият остров се състоеше от туф, шуплеста мека

варовита скала, която вятърът и дъждът бяха изгладили и оформили на плисета и фестони, така че като цяло той наподобяваше гигантски каменен кринолин, захвърлен на повърхността на морето. Тук-там върху него като парчета съдран брокат стърчаха кулички, арки и подпори, издялани от природните стихии. Със съжаление видях, че единственото що-годе равно място беше скалата, използвана за слизване от лодките. Цялата останала повърхност на острова се извисяваше стръмно и изглеждаше непостижима за изкачване.

Нямаше обаче време да се безпокоим за това, какво ни очаква, защото настъпи моментът на рискованото слизване. То изобщо не приличаше на трудностите, преживени от Пайк на същото това място, но въпреки че денят бе най-спокойният, за когото присъстващите можеха да си спомнят, прибоят повдигаше и спускаше лодката почти на метър и когато тя допря скалата, носът изскърца и от него полетяха трески. Слизането се оказа като да се прехвърлиш от гърба на дървено конче обратно на масата в детската стая; самият факт обаче, че очевидно слабото вълнение успя да разбие носа на лодката о скалата, ясно показваше какви ужасни последици може да има, ако човек случайно стъпи накриво и кракът му попадне между лодката и брега. Така или иначе, и ние, и снаряжението се спуснахме долу без премеждия. Събрахме кошниците и торбите, и последвахме Тони и Уахаб нагоре по склона между странните скални кулички.

— Какво ще кажете за скалите? — изпъшка Дейв. Не са ли най-идиотското нещо, което сте виждали? Нещо като Гранд Каньон на Кръглия остров.

Над главите ни закръжи тропическа птица с бяла опашка, наподобяваща малтийски кръст от слонова кост. Сърдито запищя, а Дейв се спря да изтрие потта от челото си и ѝ отговори с дъжд от ругатни на собствения ѝ език. Стресната, птицата се плъзна по вятъра и изчезна.

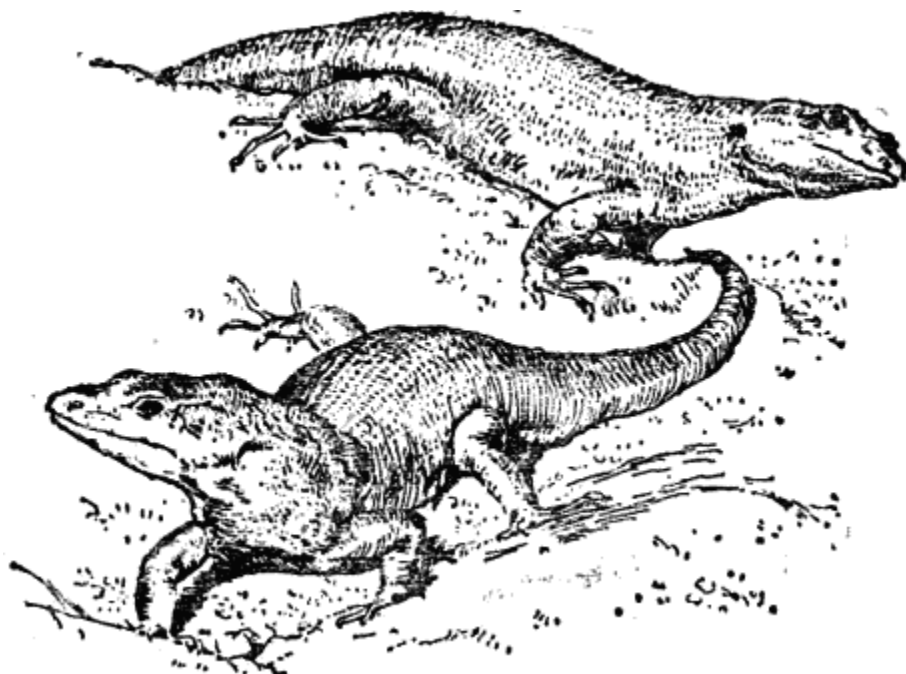
— Не са ли това най-красивите дяволски птици, които сте виждали? — попита Дейв.

Не отговорих. Натоварен като хладилник с ледени напитки и в добавка цял асортимент фотоапарати и бинокли, дъхът не ми стигаше да се преструвам, че говоря. Чудех се как успява Дейв. Повърхността на скалата изглеждаше гладка, но на места бе покрита с тънка коричка, която всеки момент можеше да се обели — подобно на кожата на гърба на някой прекален ентусиаст за слънчеви бани. Другаде пък бе обсипана с фини гранули. Ако човек стъпеше непредпазливо върху тези две повърхности, се подхлъзваше и или губеше метър от изкачването, или съвършено неграциозно и с все по-увеличаваща се скорост се понасяше право към морето под себе си. Въпреки че беше едва седем часът, въздухът бе топъл, влажен и лепкаво солен, така че се потяхме обилно. С всяка крачка товарът ни се струваше все по-тежък, а склонът все по-вертикален. Вървящият напред Уахаб спря да почине, погледна назад, усмихна се широко и изтри потта от бронзовото си лице.

— Вече не е далече — извика той. — Ето го дървото за пикник.

Погледнах, накъдето ни сочеше. Висока и недостижима над нас като самия връх Еверест, странната ветрилообразна корона на панданата ни махаше сякаш със зелени ръце. Стори ми се цяла вечност

да стигнем до дебелиите ѝ, подобни на нозе корени. С благодарност спряхме под разхвърляната сянка, сложихме храната на най-сенчестото място и подбрахме оборудването, което щеше да ни е нужно за лова. Докато се занимавахме с това, сякаш призовани от флейтата на някой невидим магьосник, изпод ъгълчета и пукнатини изневиделица наизскочиха множество големи, дебели, лъскави гуцери сцинки с блестящи интелигентни очи.

— Вижте! — прегракнало извика Джон със запотени от вълнение очила. — Само погледнете! Телфери!

— Да — каза Уахаб, като се наслаждаваше на очевидната възбуда на Джон, — много са кротки. Винаги се присъединяват към пикника под дървото. После ще им дадем да ядат.

— Виждали ли сте нещо толкова дяволски сладко? — попита Дейв. — Погледнете само тези негодници. Кротки са като зайци в зайчарник.

Това бяха красиви гуцери с тежки, ъгловати тела, къси крака и дълги опашки. Дойдоха при нас с грациозни, плъзгащи се движения и високо вдигнати глави и започнаха да се катерят по купчините багаж. Бяха оцветени в сериозни, но приятни оттенъци на сиво и кафяво, ала когато слънчевите лъчи ги осветяваха под определен ъгъл, гладките им люспици избухваха в пурпур, зелено, пауновосиньо и златно, подобно

на мозайка, или пък се разлагаха като дъга от маслено петно в локва. Именно тези гущери, наричани още телфери, бяха един от видовете, заради които бяхме дошли толкова отдалече. Те не само че не изглеждаха плашливи, а напротив — цял един комитет по посрещането разучаваше багажа ни старателно като отряд елегантни митничари.

Тъй като те очевидно горещо желаеха да бъдат хванати, решихме за по-разумно да се концентрираме върху другите два вида, които ни интересуваха. Единият беше гекоът на Гюнтер, за когото се смяташе, че на острова са останали само около петстотин броя, а другият — дребен вид сцинк, който според окуражаващата информация на Тони и Уахаб населявал единствено върха на Кръглия остров. Тони предложи първо да започнем от гекона на Гюнтер, защото той обитавал разпръснатите палми по западния склон, където слънцето все още не бе достигнало максималната си сила.

Преди да потеглим, Уахаб с размах извади от една чанта сламените шапки, специално подбрани за всеки от нас. Повечето бяха широкополи и той ги остави за нас, гостите. В резултат за него остана единствено клошираната пурпурно бяла шапка на жена му с розова панделка за връзване под брадичката. Сложи си я с най-голяма сериозност и като че ли се изненада от нашия смях.

— Слънцето е много силно — обясни той, — необходима е шапка.

— Много добре изглеждаш, Уахаб — каза Ан. — Не им обръщай внимание. Чисто и просто ревнуват, защото не са толкова хубави като теб.

Успокоен от тези думи, Уахаб ни дари с широката си като прожектор усмивка и до края на деня не се отказа да носи смешната шапка.

Мястото, където слязохме от катера, се намираше по-близо до източния склон и затова се насочихме по възвишенията към северния връх. Тук-там по голите хълмове растяха разпръснати палми и горички от пандани. В мекия туф по дължина се бяха оформили гънки и изпъкнали вени. Зимните дъждове и последният циклон (с нежното и неподходящо име Жервез) бяха изровили дълбоки пукнатини, започващи от стръмните части на хълмовете и стигащи чак до морето. По тях се спускаха лавини от големи камъни и от малкото останала повърхностна почва. Някои от тези дерета стигаха три до пет метра

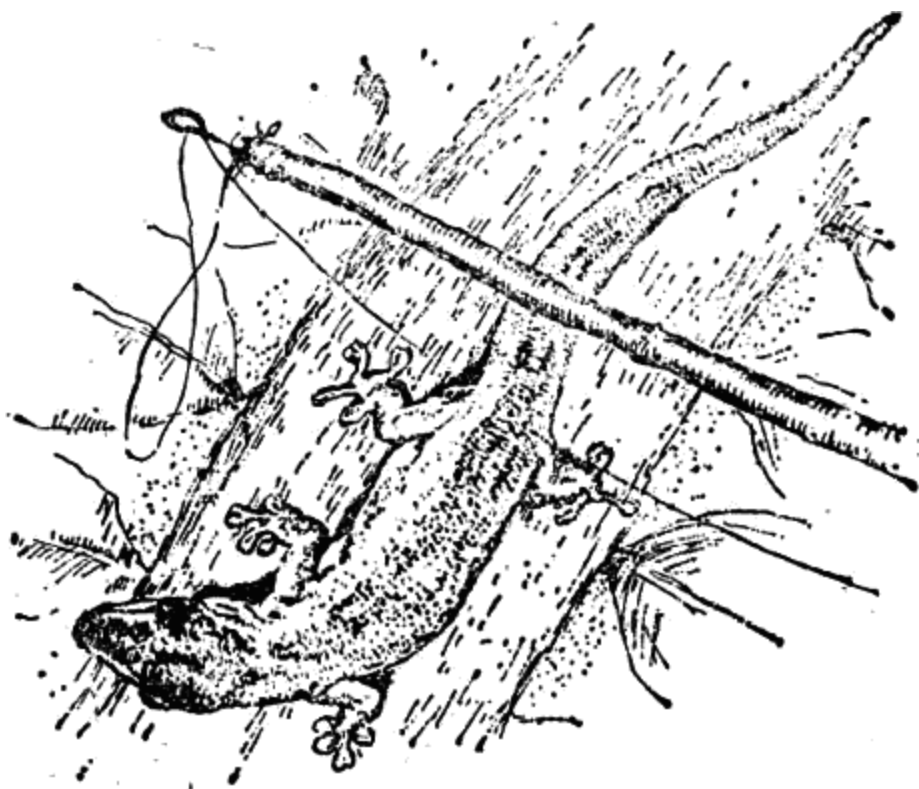
дълбочина и тринадесет до седемнадесет метра широчина. Придвижвах се запъхтян по изгарящите скали и с горчивина си мислех, че този лунен пейзаж бе създаден с човешка намеса.

Едва бяхме изминали стотина метра в разгърнат строй, надничайки с надежда под всяко палмово листо, когато Уахаб извика, че е открил един от търсените гекони. Задъхвайки се, изкачихме напечените скали. На всяка крачка се препъвахме в нисък, приличен на поветица бурен, на места образуващ туфи от бледи лавандулови и розови цветчета, който правеше храбри, но самотни усилия да задържи почвата в противовес на зайците, дъжда и вятъра. Стигнахме до Уахаб и той ни посочи дръжката на едно панданово листо. Изтрих потта от очите си, напрегнах взор и най-накрая забелязах полегналия с разперени крайници гущер, приличен на петно върху кората със своята пъстра сива и шоколадова кожа. Беше дълъг около двадесет сантиметра — едър за гекон, с големи златни очи и плоски образувания около пръстите на краката си, съдържащи засмукващите възглавнички, които му позволяват да се задържа върху гладки повърхности с ловкостта на муха. Гущерът стоеше върху дървото, уверен в добрата си маскировка, и спокойно ни разглеждаше с големи, златни, напръскани с кафяви точици очи с вертикални зеници, които му придаваха странна прилика с котка.

— Погледнете само! — задъха се Дейв. — По дяволите, не е ли това най-грамадният гекон, който сте виждали! Великолепен екземпляр!

След известен спор решихме, че честта да извърши първия улов принадлежи на Дейв. Той стъпи на сигурно място и замахна напред с бамбуковата пръчка, от върха на която висеше и проблясваше на слънцето като люспа на риба найлонова примка. Молах се тази искрица светлина да не подплаши гущера, ала той изобщо не помръдваше и само ни разглеждаше благосклонно. Всички затаихме дъх, докато Дейв местеше напред примката сантиметър по сантиметър. Накрая тя увисна точно пред носа на гекона. Настъпи критичният момент, защото сега той трябваше да я спусне върху главата му и без да го изплаши, да я щракне около дебелия му врат. Безкрайно бавно Дейв плъзна найлона по кората на палмата. Когато той почти докосна носа на гекона, животинчето вдигна глава и го погледна с интерес. Ние замръзнахме по местата си. Изминаха няколко секунди и след това

милиметър по милиметър, така леко, сякаш галеше паяжина, Дейв нахлузи примката около главичката. Пое си дълбоко дъх и с рязко движение пристегна примката около врата. Геконът се хвана още по-здраво за клона и изглеждаше като залепен за него; без да изпуска здравата си хватка, започна да разтърсва глава и да се опитва да се освободи от найлона. Задачата сега бе да го хванем, преди да се е борил толкова много, че найлоновата нишка да е протъркала нежната кожа на шията. Тук на помощ ни дойде близо двуметровият ръст на Джон. Той припряно сграбчи основата на палмовото листо и го наведе надолу, а с другата ръка свали оттам гекона.

— Хванах го! — изцвърча от удоволствие той.

Внимателно разхлабихме примката от мекия като кадифе врат на гуцера и го поставихме в платнена торба. Продължихме пътя си и установихме, че тези влечуги са доста по-многобройни, отколкото смятахме преди. Тази страна на острова със своите сравнително добре залесени склонове очевидно им бе любима, тъй като осигуряваше сянка и храна, всъщност толкова сянка и храна, колкото позволяваха спартанските условия на Кръглия остров. В продължение на час

предпазливо избирахме пътя си през проломи и мъчителни склонове, където всяка невнимателна стъпка предизвикваше подскачащи и разбиващи се надолу из пропастите камъни, които повличаха лавини от сух туф. Много често изпод краката ни се разбягваха пъстри зайци. Откривахме също така изобилни доказателства за разпуснатия им начин на живот.

Вече бяхме обходили около четвърт от обиколката на острова. Слънцето, което в началото бе скрито зад масива му, сега се издигаше над него и усещането можеше да се сравни с внезапно озоваване пред отворена врата на фурна. Въздухът ни се струваше плътен и труден за дишане, почти като супа от влага, изобилно подправена със сол. Марсианският пейзаж трептеше в горещината, сякаш се намирахме под вода.

Интересно бе да наблюдавам спътниците си. Ан се беше отдалечила и така бяхме само мъжка група. Със смешната си широкопола шапка Уахаб се взираше напрегнато нагоре към палмите, нещо си тананикаше и от време на време вадеше от джоба си кесия с лепкави бонбони, които предлагаше на всички. Джон, висок и дългунест, с почти винаги напълно запотени очила, трепереше от възбуда и решимост да не пропусне и една секунда от времето, прекарано в този рай на влечуги, за който бе мечтал и говорил толкова дълго. След това идваше Дейв, въодушевен и нетърпелив, с глас като тромпет, готов да пуска духовитости със скоростта, с която се пукат пуканки. Той лееше суперлативи като реклама на холивудски филм, при това изпъстрена с повече животински звуци от необходимото. Следваше Тони, облечен в избеляла зелена риза и панталони цвят каки, сливащ се с пейзажа като хамелеон и отговарящ на всяко запитване с отривист поток от информация — най-спокойният и организиран от всички нас. Във всеки един момент успяваше да извади от миниатюрната си кошница всевъзможни неща като горещ чай или сандвичи със сладко от портокали, студено кърпиче с ориз или портокалов сок. Бях впечатлен от това вълшебство и твърдо вярвах, че ако го помолехме, Тони би могъл да извади маса, многосвещник, покривка, кърпи и фракове, за да можем да седнем на мрачния склон на Кръглия остров и да се насладим на храната по традиционния начин, който според митологията англичаните съблюдают на тропиците.

Няколко часа по-късно бяхме уловили всички гущери, които ни се дадоха, и седнахме в горещината върху миниатюрния сенчест килим под група палми. Джон успя да открие около шестнадесет нови стави в тялото си и да се свие на кълбо върху площ, което би било непостижимо и за чихуахуа. Уахаб се облегна на една палма и започна да раздава лепкави сладки, от които още повече се ожадняваше. Тони клекна с гръб към една обрасла с поветица скала и се загуби на фона ѝ; от време на време стряскащо се появяваше като Чешърския котарак и ни предлагаше оранжада или сандвич с портокалово сладко. Дейв се просна между три късчета саянка с големината на чиния за супа и проведе дълъг и остър разговор с тропическите птици. Уахаб ни демонстрира как, размахвайки нещо бяло — кърпичка, торба за змии или риза, човек може да ги накара да се спуснат към него. Тази новост в комбинация с неспирната врява от размяната на остроумия, в която се бе включил Дейв, скоро докара при нас двадесет-тридесет птици, които кръжаха, стрелкаха се и писукаха, наподобяващи бяла пяна на фона на синьото небе.

— А сега — каза Джон, започнал отново да трепери от нетърпение след кратката ни почивка, — сега какво ще правим?

— Ами — каза появилият се от фона Тони, — ако искате да хванем някои от по-малките сцинки, трябва... хм, те обикновено живеят на върха на острова и по-добре да тръгваме направо натам.

Той размаха палец някъде зад нас. Помислих, че се шегува. Досегашният склон бе страшно стръмен и на човек му се струваше, че би било по-добре единият му крак да е метър по-дълъг от другия. Обаче това, което се извисяваше зад нас, бе чудовищно, недружелюбно и опасно на вид като Юнгфрау по време на необичаен пек и доколкото можехме да видим, бе напълно лишено от всякакви опори за краката и ръцете.

— Бях започнал да те харесвам, Тони — казах аз, но наистина би трябвало да се опиташ да озаптиш това зловещо чувство за хумор, което притежаваш. Ако някой те вземе на сериозно, например някой с моите пропорции и на моята възраст, лесно би могъл да получи инфаркт, размишлявайки върху шеговитата ти забележка.

— Не се шегувам — каза Тони. — Това е най-добрият път нагоре и е съвсем лесно, ако се върви на зигзаг.

— Зигзаг — каза Дейв, — що за дяволска глупост е това? Да се изкатериш на зигзаг нагоре ще трябва да си дива коза с лепенки на копитата.

— Уверявам ви, че съвсем не е така трудно, както изглежда — Тони беше непреклонен.

— Забравихме кислородни маски — каза Уахаб, така че по-добре ще е да не дишаме до върха.

— Изобщо не знам защо ви слушам всичките казах аз. — И също така не знам защо бях толкова глупав, че изобщо да дойда на това място.

— Не би пропуснал такова нещо, нали? — попита недоверчиво Джон, сякаш бях изрекъл богохулство.

— Не — признах аз, като станах и вдигнах фотоапарата. — Вероятно не бих го пропуснал. Казват, че няма по-голям глупак от стария глупак.

И така, променихме курса в посока към стръмнината. Макар и с нежелание да го признавам, установихме, че Тони е прав и че това, което отдолу изглеждаше непосилно, се оказа в по-голяма или по-малка степен възможно при условие, че се движехме на зигзаг като пияни стоножки. От време на време ни стряскаха високи, войнствени, като че ли издавани от вещица крясъци, долитащи от недрата на острова. Всъщност издаваха ги тропически птици с червени опашки, които седяха в пукнатините си за гнездене под плочите от лава и се опитваха да ни прогонят. Бяха като дребни чайки с глави на рибарки, големи затрогващи очи и яркочервени като восък за печат човки. Перата по главите, гърдите и крилата им бяха оцветени в нежно и блестящо бледорозово, сякаш някой ги бе потопил в буре с ефирна боя. Когато маниакалните им крясъци не успяха да ни изплашат и пропъдят, те просто останаха на местата си и ни загледаха. Именно този глупав навик да стоят неподвижни и да приемат съдбата си е главната причина за тяхното изстребване, защото ги прави лесна плячка за рибарите, които идват на Кръглия остров, убиват ги и ги продават на китайските ресторанти на Мавриций.

Върхът изглеждаше недостижим. Всеки път, когато достигахме билото на някой склон и си мислехме, че това е върхът, срещу нас се изправяше нова стена от скали. Накрая наистина стигнахме една напълно гладка повърхност, покрита с разпръснати, сякаш небрежно

нахвърляни от небето плочи. Тук бе много по-горещо, отколкото по скалните склонове, тъй като не растеше нищо, освен редки снопчета поветица между скалите и нямаше дори едно рехаво панданово дърво за сянка. Тук не живееха гекони, а вместо тях имаше малки, достигащи десетина сантиметра сцинки с дълги опашки и заострени глави и толкова къси крачета, че почти приличаха на змии. Плъзгаха се подобно на капки живак и окото не можеше да проследи бързите им като на колибри движения.

— Вижте ги само! Вижте ги само! — задъхано изрече Дейв. — Нали са най-мъничките дяволски създания, които сте виждали? Нали са най-сладките?

Малките сцинки с блестящи очи, подвижни и бързи като водни капки по стъкло на прозорец, не спираха припрените си движения, без да се интересуват от щедрите похвали по свой адрес. На слънчевата светлина гладките им, лъскави бледозелени и кафяви люспици блещукаха. Гущерчетата нито за миг не се отклоняваха от сериозната задача да търсят храна, освен когато пътищата им се пресичаха и те се хвърляха едно към друго в шеговит двубой. Дейв изтри ръце в панталоните си, хвана здраво пръчката с примката и се приближи към един доста едър и добре сложен сцинк, който изучаваше пукнатината в една скала с увлечението на детектив от Скотланд ярд. Ефикасността и пълната му отдаденост биха му спечелили похвала от всеки полицейски началник. Той изобщо не обърна внимание, когато Дейв се надвеси над него.

— Хайде, мъничък, ела тук — започна да напява Дейв и очаквателно заклати примката, — ела ми тук.

Разклати примката пред гуцера и той забеляза блясъка на найлона. Спря се, вдигна глава и тогава Дейв сръчно нахлузи примката около врата му, затегна я и го вдигна. Все едно че се бе опитал да хване дъгата. Найлонът се плъзна по гладката повърхност на излъсканите люспи и под тежестта на гуцера главата му се изхлузи от примката без никакво затруднение. Повдигнато и изпуснато от двадесетина сантиметра, животинчето беше свършено необезпокоено от този кратък полет. То се спря, внимателно облиза устни и след това продължи лова си на насекоми, сякаш нищо не се бе случило. Още на два пъти Дейв мушна примката върху главата му, но и двата пъти тя се изплъзна, като че ли сцинкът бе намазан с масло.

— По дяволите, малките негодници са хлъзгави като буре с мас — каза Дейв, бършейки лицето си. Виждали ли сте някога нещо толкова идиотски подвижно? А малките негодници не се и боят. Страх ли те е, малък мошеник такъв? Ще позволиш ли на Дейв да те хване, а, мъничък?

Замолен по такъв начин, гуцърът спря, облиза устни, прозина се право в лицето на Дейв и продължи своя чевръст, развълнуван лов на шестоноги хранителни припаси. Дейв се опита да го улови още четири пъти, но и четирите пъти не успя. Смешното беше, че гуцърът забравяше напълно за кратките си пътешествия във въздуха: всеки път, щом се измъкнеше от примката и тупнеше на земята, продължаваше лова си несмутен и с неугасващ ентусиазъм.

В края на краищата стана очевидно, че примката не действа при подобни хлъзгави екземпляри и Джон го хвана с ръка. Бяхме единодушни, че това е най-добрият, макар и най-изтощителен начин. Занимавахме се с това от известно време, когато забелязах почти пълната липса на каквато и да е сянка на върха. Тук не растяха дървета и единствено разпръснатите скали хвърляха някакви сенки. Наближаваше обаче пладне, слънцето бе почти вертикално над главите ни и сянката не се усещаше. Започнах да се безпокоя за торбите, пълни със скъпоценни гекоми, затова решихме аз да оставя компанията да продължи лова и да се върна при дървото за пикник, където щеше да има достатъчно сянка за безценните ни екземпляри. И така потеглих, като се стараех да държа торбите в собствената си сянка. Оставих другите да обикалят като хрътки горещия сух терен и да се провикват един към друг: „Внимавай! Ще се мушне ето там!“, „Бързо! Бързо! Бъди отсреща, когато излезе!“ и „Проклятие! Не мога да претърколя идиотския камък!“

Проправяйки си бавно път между пръснатите морени, аз се спуснах по хребета на острова, докато ми се стори, че се намирам приблизително срещу площадката с дървото за пикник. Приближих се до стръмния склон и потърсих да открия ориентира си „Златна“. През времето, когато ние глупашки бяхме зарязали сигурността на катера и се блъскахме на слънце заради няколко гуцера, компанията от Регата „Хенли“ не си бе губила времето. Бяха отишли до един риф на половин миля оттук и се бяха насладили на прохладата на подводното плуване и риболов. Когато погледнах надолу към морето, видях

„Златна“, бяла и кокетна, не по-голяма от кибритена кутия, да се приближава към мястото за слизване. Спуснах се на известно разстояние по склона и намерих младо палмово дърво с нещо като сянка. Там клекнах, криейки от слънцето скъпоценния си товар, и зачаках „Златна“ да хвърли котва, за да мога да се ориентирам по нея. От върха на острова всичко изглеждаше съвършено различно и изобщо не виждах дървото за пикник. Нямах желание в тази адска жегата да ходя повече от необходимото, затова реших да чакам „Златна“ да ми послужи за ориентир. Не след дълго тя премина от кралскосиньото и виолетовото на дълбоките води в синьото като крило на сойка и нефритенозелено на плитчините и аз смътно дочух котвата ѝ да издрънчава през борда. Изтрих лице, вдигнах фотоапарата на рамо, взех торбите с gekони и потеглих надолу към морето.

Скоро установих, че ми е точно толкова трудно да постигна целта си, колкото на Алиса в градината на Огледалния свят. Обикновено целта се набелязва по-лесно отвисоко, отколкото от същото ниво, на което е и тя, но на Кръглия остров беше различно. Както вече казах, островът прилича на каменен кринолин, захвърлен върху морската повърхност; на което и „плисе“ да се намира човек в даден момент, почти е невъзможно да обгърне с поглед останалата част от дрехата. След като на два пъти загубих лодката, а три пъти ми се наложи да се върна или да променя курса, защото достигах такива стръмни скали, по които би било неразумно да продължа (освен ако не се стремях да си счупя крака), изведнъж зърнах алено петно далеч под мене. Това беше една хавлиена кърпа, която бях донесъл със себе си и с която бях загърнал резервните филмчета и някои храни под дървото за пикник, с цел да им осигуря по-добра сянка. Ето това щеше да ми е за ориентир.

Хлъзгах се и падах по пътя надолу, но се стараех да не губя от поглед малката червена точка. Втората ми почивка беше под неголяма група панданови дървета с оръфани листа, които нервно се блъскаха едно в друго. Внимателно опипах gekоните в торбите, за да проверя, дали пътуването не им се отразява зле. Усетих болезнено ухапване, което ме убеди, чете го понасят доста по-добре от мен. Потях се страшно обилно и ми се струваше, че ако загубя още чашка течност, ще се превърна в троха от меденка и вятърът ще ме отнесе. Единствено

мисълта за ледените напитки, очакващи ме под дървото за пикник, ми даваше сили да продължа.

Неумолимо нарах товар си и наново се затътрих. Скоро стигнах грамадна, почти отвесна скала, украсена в горната си част с кичур от подобен на поветица бурен, изпъстрен с бледорозови цветчета. За да стигна процепа, който водеше към долното ниво, трябваше да премина тази опасна скала. Реших, че голата част може да е хлъзгава и че по-добре ще е да вървя по килимчето от бурени. Тръгнах бавно, като опипвах с крак опората за всяка следваща стъпка. Тъкмо се поздравявах с катераческите си умения, когато кракът ми попадна в една естествена примка от бурена, аз загубих равновесие и паднах тежко на гърба си. Фотоапаратът весело заподскача надолу, а аз вдигнах високо торбите, за да не ги смачкам под себе си.

Бях паднал по гръб с такава сила, че чух целия си гръбначен стълб да пука, сякаш изпълняваше някакъв бърз ритъм с помощта на карибски ударни инструменти. Върху голата скала нямаше за какво да се заловя, за да спра движението си надолу, така че продължих да се пързаям по гръб с все по-голяма скорост, увеличайки със себе си порой от раздробен туф и изключително остри късчета лава. Скоростта се увеличаваше и тялото ми започна да се завърта; разбрах, че скоро ще се озова по корем. Ужасявах се от мисълта, че при извиването мога неволно да се претърколя върху торбите с гущерите, които все още стисках здраво. Не смеех да ги пусна, защото, ако останеха върху тази негостоприемна канара, най-вероятно нямаше да мога да се изкатери обратно и да си ги върна.

Единственото нещо, което можех да сторя, бе да използвам лактите си за спирачки. С благодарност установих, че изпитаната болка не е напразно. Не само останах по гръб и върху раздраните си лакти, но успях и да намаля скоростта на спускане и най-накрая да спра. Останах неподвижен за миг, наслаждавайки се на раните си, после започнах да експериментирам и да помръдвам различни части на тялото си, за да проверя дали не са счупени. За голямо учудване нямаше нищо счупено, само дясната ми ръка кървеше доста повече, отколкото бих могъл да очаквам от подобни рани. Изпитвах силна болка, но пропълзях странично по скалата и достигнах фотоапарата, който се оказа невредим. След това поех през пролома, където бе по-лесно да се ходи. Когато стигнах до първата група палми, седнах,

уверих се, че геконите и фотоапаратът не са пострадали и избърсах кървящите си лакти. След кратка почивка станах на крака и потърсих червения ориентир край морето.

Нямаше го никакъв.

Бе изчезнал не само ориентирът, но и „Златна“ не се виждаше никъде. Теренът пред мен не приличаше на нищо, което бях видял или обходил през целия ден. Ако кажа, че това ме подразни, ще бъде твърде меко: умирах от жегата и жажда, бях изтощен, цялото тяло ме болеше и ме цепеше глава. Макар и да знаех, че това не е истина, спокойно бих могъл да се намирам в центъра на Австралия или на петдесет мили северно от Лхаса, или върху някой от най-недружелюбните кратери на Луната. Изругах собствената си глупост да падна по такъв идиотски начин и продължих надолу през пролома, надявайки се да съм уцелил посоката. Цялата тази местност бе съвършено лишена от палми и в един момент се принудих да клекна и да отдъхна в нищожната сянка,

хвърлена от могила върху страничния склон на пролома. Продължих да се тътря примирено и най-накрая с радост дочух гласове и разни морски шумове, които ми показаха, че не съм далече от мястото за слизване. Нямах представа колко далече, докато не заобиколих едно скалисто хълмче и се озовах практически на брега. Високо над мен се виждаха дървото за пикник и червената кърпа. Някак си бях преценил слизането погрешно и в резултат сянката, студените напитки и мехлемът за многобройните ми контузии се намираха на около осемдесет метра над мен.

Това последно изкачване беше най-тежко. Кръвта пулсираше в ушите ми, главата ме болеше и често се налагаше да спирам. Накрая със залитане изкатерих последното възвишение и се строполих в парцаливата сянка на дървото за пикник. Няколко минути по-късно дойде и Дейв. С удоволствие забелязах, че изглежда също така разнебитен като мен. Когато можах да проговоря, го попитах как е слязъл и той призна, че няколко пъти припадал от жегата. Наистина изглеждаше блед и разчорлен. Скоро той ми разказа приключенията си. Най-лошият момент бил, когато Джон Хартли го видял полегнал и се опитал да му съживи духа, но вниманието му било отвлечено от голям телфер и група гекони, застанали наблизко. След като ги заловил и не намерил в какво да ги постави, той незабавно и безмилостно реквизирил фланелката и кърпичката на Дейв и триумфално потеглил, като оставил Дейв да се оправя сам. По този повод Дейв смяташе, че Джон няма голям шанс да спечели състезание за добър самарянин.

— Просто ме изостави там — сподели Дейв с прегракнал глас. — Офейка и ме остави, ненужен като цици на шопар и още по-неприятен за гледане. Казвам ти, този Джон не е човек. По дяволите, можеш ли да разбереш някой, който би оставил човешко същество да умре заради гекон?

Той все още описваше неволите си, като ги украсяваше с предсмъртни хъркания, крясъци на птици и злоради звуци на бездушни гущери, когато и останалите се доवлякоха до дървото за пикник. Всички бяха в различни степени на изтощение, с изключение на Тони, който, ако това бе възможно, изглеждаше още по-свеж и чист, отколкото на тръгване. Другите се хвърлиха към сянката и студените напитки, а Тони клекна под палещото слънце и с няколко

фокуснически движения произведе от въздуха чаша с димящ чай и няколко лепкави, но несъмнено хранителни сандвичи с чътни.

След като малко се посвестихме, се заехме с последната задача — да хванем сцинки-телфери. Наоколо имаше толкова много от тях, че човек трябваше да внимава къде сяда и къде оставя чашата или храната си. Сандвичът с фъстъчено масло, непредпазливо оставен от Дейв на скалата до него, докато той пиеше, беше конфискуван и оспорен от два едри гуцера, преди той да може да си го вземе обратно. Изчезна надолу по хълма като спорна топка при ръгби. Друг голям гуцер докопа обелка от банан и с високо вдигната глава затича по скалата като знаменосец, следван от цял отряд възбудени сцинки. Той достигна група палми на известно разстояние от нас, без да изпусне трофея си, но когато напускахме острова половин час по-късно, собствеността върху него все още енергично се оспорваше.

Сцинките се държаха едва ли не като домашни животни и не бе никак трудно да си седиш, да избереш екземпляр и просто да му нахлузиш примката върху главата, докато изучава термоса, някой сандвич или бутилка кока-кола. Понякога около нас имаше толкова много животинки едновременно, че по грешка хвацахме не тази, която искахме — например мъжки вместо женски гуцер. В такъв случай го пускахме и след като ни отвърнеше с мигновено и възмутено ухапване, той продължаваше да изучава вещите ни, сякаш нищо не се бе случило.

Най-накрая имяхме необходимата бройка от тези очарователни питомни същества и събрахме багажа си, за да напуснем Кръглия остров. Бяхме уморени, с мехури от слънцето и всичко ни болеше, но за нищо на света не бихме пропуснали преживяното. Не видяхме нито един от двата вида змии (което не бе изненадващо предвид на ограничения им брой), нито пък хванахме нощни gekoni, но торбите бяха издути от gekoni на Гюнтер, малки лъскави сцинки и телфери и това напълно ни задоволяваше.

Понесохме се по синьото, леко полюшващо ни море и оставихме зад себе си Кръглия остров в пламъците на залязващото слънце. Отдалеч изглеждаше още по-мрачен и безплоден, но вече знаехме, че растящите на групи палми и проломите със стръмни стени осигуряват благословена сянка, че ерозиралият от ветровете туф дава подслон на тропически птици с червени опашки, че по палмовите листа пълзят

гекони и че голият, горещ купол на острова оживява от подвижните, блестящи форми на дребни сцинки. Знаехме, че под дървото за пикник „комитет“ от развълнувани елегантни телфери очаква и се готви за посрещането на следващото човешко посещение. За нас островът вече не беше само купчина безплодни вулканични отломъци, напечени от слънцето, отмивани от морето и брулени от вятъра, а живо същество, също толкова важно, дейно и интересно като човешко поселище, населявано от чаровни и беззащитни животинки, приветстващи с желание хората на своя горещ и негостоприемен остров.

Морето бе тихо, а по небето не се виждаше и най-малкото облаче. Залязващото слънце лежеше на хоризонта като светещо кюлче злато. Постепенно с изчезването на слънцето хоризонтът избледня до зелено. По-голямата част от компанията спеше. На Уахаб, който беше изял един ананас, краставица и известно количество студено кърри, му се доповръща и лицето му позеленя, което предизвика множество расистки вицове. Той се сви като котка на кълбо и заспа.

Колата измина дългия и неравен път до Черната река и там оставихме торбите с ценния товар върху хладния под на свободната стая на Дейв. Легнахме си изтощени. На следващата сутрин разопаковахме улова и за голямо облекчение установихме, че никой от пленниците ни не бе пострадал при пренасянето. Каdifените гекони на Гюнтер със заплашителен като на самия Чърчил поглед равнодушно влязоха в клетките. Дребните сцинки нетърпеливо заприпкаха около новия си дом — пъргави и будни, сякаш всеки един от тях бе Продавач на годината. Телферите проявиха същото любопитство по отношение на новото си местожителство — един богато украсен птичарник. Пуснахме ги от торбите, те започнаха да изследват всяко кътче и ниша и след пет минути изглеждаха удовлетворени от условията. Приблжиха се към нас и като че ли прекарали в пленничество целия си живот, полазиха по скутовете ни и по най-доверчивия и ласкателен начин започнаха да приемат от пръстите ни тлъсти черни хлебарки и вкусни бананови късчета.

[1] Ежегодни състезания с лодки по Темза близо до Оксфорд, които продължават една седмица и са важно светско събитие. — Бел.пр. ↑

[2] Несъществуващо животно, герой на едноименна поема от Луис Карол. — Бел.пр. ↑

[3] Клафтер — мярка за морска дълбочина, равна на 182 см. — Бел.пр. ↑

ПЛОДОЯДНА ЕКСПЕДИЦИЯ

Уахаб спря колата пред малък магазин, където под светлината на мъждукащи газени лампи собственикът и цялото му семейство, от бабата до най-малкото дете, бяха погълнати да правят чапати — да сипват плънка от пикантна леща и да ги завиват на руло. Купихме значително количество от този деликатес, паркирахме в покрайнините на града сред прохладни, облети с лунна светлина хълмове под обсипаното със звезди небе, седнахме и докато се хранехме, обсъждахме предстоящата експедиция за прилепи на съседния остров Родригес.

— Разбира се, ще трябва да вземете с вас плодове — каза Уахаб, като се избърсваше деликатно с кърпичката си.

— Да вземем плодове ли? Защо, по дяволите? — попитах аз с пълна уста. Да носим плодове на тропически остров, ми се стори малгашки еквивалент на израза „На краставичар краставици да продаваш“.

— Затова, защото на Родригес растат много малко плодове, а пък е и краят на сезона — отвърна Уахаб.

— Трябваше да се случи краят на сезона — казах унило аз.

— Това няма ли да се окаже проблем? — попита Джон. — Имам предвид пренасянето на плодове с малък самолет.

— О, не — каза Уахаб, — просто ще ги опаковате като свръхбагаж и това е всичко.

— Най-добре да вземем малко узрели, малко полуузрели и малко зелени плодове — казах аз, — като на кораб, с който превозваме животни.

— А пък аз ще се опитам да ви потърся един джакфрут — каза Уахаб.

— Какво представлява джакфрутът? — попита Ан.

— Голям плод, който страшно много се харесва на прилепите — отвърна Уахаб. — Мирише много силно и те могат да го усетят отдалече.

— Вкусен ли е? — попитах аз.

— О, да — каза Уахаб и добави предпазливо, — ако харесваш такива неща.

След края на експедицията до Родригес смятах джакфрута за тропическия деликатес с най-малки шансове да спечели кулинарно състезание, но на този етап само си представях как куп прилепи долитат право в ръцете ни при най-слабия полъх от възхитителния му аромат.

Следващите няколко дни прекарахме в проверка на мрежите и другите такъми, в четене на информация за Родригес, в гмуркане при всеки възможен случай с шнорхел до рифа и разглеждане на многоцветния, непрекъснато променящ се парад на морския живот там. Пристигнаха новини, че на Уахаб му е трудно да намери джакфрут и че на Родригес вали за първи път от осем години. Нищо от тази информация не ни се стори от фатално значение; тогава още не знаехме, че и двете неща щяха да повлияят на плановете ни. Два дни преди да отлетим за Родригес, Уахаб позвъни и каза, че е намерил и реквизирил за нас последния джакфрут на Мавриций. Щеше да го изпрати по специален куриер.

— Доста е презрял, Джери — обясни той, — затова най-добре го дръжте увит, да не загуби аромата си, и не го оставяйте на висока температура.

— Как предлагаш да го сторя? — запитах саркастично, като бършех потта от челото си. — Не мога и себе си да опазя от високата температура.

— Нали стаята ти в хотела е с климатик? — попита Уахаб. — Дръж го там.

— В стаята ми вече има двадесет и четири кичура банани, две дузини авокадо, две дузини ананаси, две дини и четири дузини манго, купени специално за идиотския лов на прилепи. Стаята прилича на пазар повече, отколкото самият пазар в Порт Луи. При все това един джакфрут в повече едва ли съществено ще промени нещо.

— Точно така — каза Уахаб. — А между другото този ненадеен дъжд на Родригес може да окаже влияние на полета ви.

— Как така? — попитах аз, внезапно изпълнен с безпокойство, защото всяко закъснение би съкратило времето, предвидено за лов на прилепи.

— Ами, нали знаеш, че пистата на летището на Родригес е само земя — обясни Уахаб. — Всичкият този дъжд я е направил много хлъзгава. Самолетът вчера е трябвало да се върне, без да каца. Надявам се обаче за вас всичко да е наред.

— Моля се да бъде — казах аз потиснат. — Ако има голямо закъснение, ще трябва да отложим цялото пътуване.

— О, сигурен съм, че няма да се стигне до там отговори весело Уахаб. — Обади ми се, ако ви е нужно още нещо. Джакфрутът би трябвало да пристигне по някое време тази сутрин. Дочуване.

Телефонните разговори с Уахаб по правило започваха и завършваха внезапно.

Джакфрутът, повит в пелени от полиетилен и зебло, по пладне бе донесен на ръце от един елегантно облечен горски охранител. Съдейки по размера на пакета, той бе значително по-едър от това, което си бях представял. Мислех си, че ще бъде като кокосов орех, но той явно бе по-скоро като голяма продълговата тиква. По време на пътуването пакетът много се бе нагорещил, затова го внесох в спалнята и благоговейно го разпovieх, за да се охлади. Изпод пелените се показва гнусен зелен плод, покрит с буци и приличащ на труп на марсианско бебе. Това впечатление се подсилваше от неговия гъст, сладникав, много остър мирис, който слабо наподобяваше разлагащо се тяло.

С течение на времето установих, че този нездрав до втръсване мирис прониква навсякъде и попива във всичко, както става с парафин, попаднал в ръцете на непросветен. За учудващо кратко време цялата стая засмърдя на гигантски джакфрут или на морга с развалено хладилно отделение. Дрехите ни, обувките ни, книгите, фотоапаратите, биноклите, куфарите и мрежите за хващане на прилепи — всичко смърдеше на джакфрут. Излизахме от стаята за глътка чист въздух, за да открием, че носим вонята със себе си. Целият пейзаж миришеше на джакфрут. За да се освободим от това всепроникващо ухание, отивахме да се гмуркаме на рифа и усещахме, че джакфрут е в маските ни. Обядът ни имаше вкус на джакфрут, също както и вечерята. След закуската, наситена с миризмата на джакфрут, се радвах, че още същия ден летим за Родригес, където можехме да зарежем дяволския плод в гората и, дай боже, да избягаме от зловонните му изпарения.

Само няколко минути след пристигането ни на летището чакалната миришеше така силно на джакфрут, че всички останали

пътници започнаха да кашлят и да се оглеждат неспокойно. Бяхме достатъчно пъстра компания, да предизвикаме опасения за отвличане на самолета, със странни вързопи с мрежи и с кошници, издути от необичаен асортимент от плодове, сред които джакфрутът вреше в пелените си от полиетилен и зебло.

Скоро трябваше да се регистрираме за полета и тогава разбрахме колко вреден за каузата ни се оказа първият от осем години насам дъжд на Родригес колкото и да е бил желан на острова. Очевидно Родригес страдаше от недостиг не само на дъжд, но и на пари и нашият самолет трябваше да превози голямо количество от тази необходима стока. За съжаление, колкото и да са полезни, парите са и много тежки. Поради факта, че дъждът бе превърнал пистата на летището в тресавище, самолетът не трябваше да е много натоварен, за да не загуби контрол при кацането. Както обикновено, дори в такова отдалечено място на земята като Родригес, парите са най-важни и пътниците трябваше да намалят собствения си багаж. Трескаво заизхвърляхме всички тежки дрехи и уреди, без които можехме да минем. Получи се интересна купчина. Ако преди това е имало някакви съмнения относно разсъдъка ни, те скоро бяха разпръснати. Кой нормален човек би изхвърлил риза, чорапи, обувки и други важни елементи от облеклото вместо банани, манго и един джакфрут, който се надушва от двадесет метра?

Настъпи пауза, докато строго охраняваният джип пристигна при самолета и кашоните с пари бяха извадени и претеглени. Последва масова математическа оргия, съпроводена от ръкомахане и спорове. Накрая ни съобщиха новината, че въпреки жертвите ни все още бяхме по-тежки от необходимото. За видимо удовлетворение на инспектора, отговарящ за мерките и теглилките, ние седнахме и изядохме половината от плодовете, защото и без друго беше време за обяд. Когато усещахме, че никога повече не ще пожелаем да изядем друг банан, ни съобщиха, че полетът се отменя поради състоянието на пистата на Родригес и да бъдем така любезни да заповядаме утре по същото време.

Понесохме станалия почти смъртоносен джакфрут обратно към хотела. Там не ни се зарадваха особено много, защото тъкмо бяха успели да премахнат миризмата на плода от стаите ни. На следващия ден подновихме запасите си, като заменихме гниещите плодове с пресни, и отново се явихме на летището. По непонятна причина и ние,

и парите трябваше да се претеглим отново и пак надхвърлихме разрешеното. Именно на този етап започнах да се съмнявам сериозно в математическите способности на хората от Мавриций, но както знае всеки опитал, безсмислено е да се спори с властите на едно летище. След като изхвърлихме буквално всичко, освен дрехите върху нас и мрежите, седнахме и изядохме още малко от скъпоценните плодове, фактът, че сега носим свръхбагажа вътре в себе си, вместо във вид на кичури банани, изобщо не осени летищните власти. Безкрайно се изкушавахме да захвърлим джакфрута, но дори аз разбирах, че силната му миризма може да се окаже полезна за примамване на прилепите в мрежите ни, ако разбира се, преди това не ни задушеше. Отново се бяхме натъпкали до пръсване с банани, когато ни съобщиха, че полетът пак е отменен.

— Ако това показва как ще протече експедицията на Родригес, то значи стомахът ми ще бъде непрекъснато разстроен — казах аз след завръщането ни в хотела, където поредното ни появяване бе посрещнато с многострадални физиономии. Бях истински обезпокоен, защото при още едно забавяне щеше да се наложи да отменим начинанието. Наближаваше датата за отпътуването ни в Европа. На другия ден, след като заменихме всички презрели банани и манго, и за стотен път съжалихме, че нямаме херметическа кутия за джакфрут, отново отидохме на летището. Пак старателно претеглиха и нас, и парите, но, за голямо учудване, този път не ни накараха да изядем половината от багажа си. Скоро се озовахме на борда на мъничък самолет с пъстър асортимент от пасажери, които проследиха появата на джакфрут в това ограничено пространство с известна паника и униние. Войниците от охраната на самолета се разпръснаха, ние се засилихме по пистата и се вдигнахме от земята, преминахме ниско над яркозелените квадрати със захарна тръстика, издигахме се все по-високо в зюмбюлено синьото небе, прелетяхме над рифа и вече бяхме над дълбокото, блестящосиньо на Индийския океан.

Родригес е навътре в Индийския океан на 350 мили северно от Мавриций. В най-широката си част той е дълъг единадесет и широк по-малко от пет и половина мили. Има интересна история и още по-интересна фауна. Един пример е странната птица солитер^[1], живяла тук. Тя изчезнала наскоро след птицата додо и изглежда, че причина за това е било унищожаването на естествената ѝ среда и безмилостното

ловуване. Заедно с нея острова обитавали огромен брой гигантски сухоземни костенурки. В своята изключително интересна книга Алфред Норткум описва тези костенурки:

„Гигантските костенурки достигат зрелост на 30–40 години и понякога живеят до 200–300 годишна възраст. Това фантастично развитие се дължало единствено на изолацията на острова и на отсъствието на хора и врагове в природата. Според Легуа те били толкова многочислени на Родригес, че «поякога се вижда гъмжило от по две-три хиляди и човек може да измине стотина крачки по гърбовете им, без да стъпи на земята...»“

До времето, когато Мае дьо Лабурдоне пристига в Ил дьо Франс, хиляди костенурки вече били пренесени от Родригес в Бурбон, Ил дьо Франс и корабите на Компанията. Самата Компания грабела безразборно, често пъти многократно надхвърляйки жизнените потребности на екипажите и пътниците. Някои капитани продавали излишните костенурки в Бурбон, където явно имало голямо търсене и цената била добра, като в Ил дьо Франс отказвали да предоставят малко от тях дори за болните в останалите кораби. Лабурдоне възкликва: „Можете ли да повярвате, господине, някои капитани идват от Родригес със седем или осем хиляди костенурки и отказват да ги стоварят тук за болните от други кораби, а предпочитат да ги продадат в Бурбон или тук да ги разменят за билета!“

Лабурдоне не е водил точен отчет за броя костенурки, напуснали Родригес, докато той бил губернатор. Едва ли обаче са били по-малко от десет хиляди годишно. Един от приемниците му, Дефорж-Бурше, бивш губернатор на Бурбон, опитал се да установи колония на Родригес през 1725 г., е малко по-точен. По негово време четири неголеми кораба превозвали костенурки в Ил дьо Франс: „Ла Миньон“, „Л’Оазо“, „Льо Волан“ и „Льо Пенелоп“. Всеки курс карал хиляди костенурки, както може да се види от един негов доклад до Компанията:

14 декември 1759

„Л’Оазо“ пристига от Родригес с 1035 сухоземни и 47 водни костенурки. Първоначално бяха натоварени 5000, но за осемте дена до Ил дьо Франс по голямата част от товара беше загубена.

15 май 1760

„Л’Оазо“ превозва 6000 костенурки.

29 септември 1760

„Л’Оазо“ пристига с 1600 сухоземни и 171 водни костенурки.

12 май 1761

„Льо Волан“ пристига на док с товар от 4000 костенурки.

6 декември 1761

„Л’Оазо“ докарва живи 3800 костенурки от натоварени 5000.

Кралският флот също се обслужил добре, докато бил в териториалните води на Родригес. Така на 26 юли 1761 г. два кораба натоварили 3000 костенурки.

След като бяхме летели два часа и половина, видяхме пред себе си лъкатушения, неспирно подвижен шал от млечнобяла пяна, обгръщащ рифа около Родригес. Самото голямо коралово укрепление на свой ред ограждаше острова, образувайки обширна плитчина, върху която се издигаше той. На места рифът бе отдалечен от бреговете на двадесет мили и огромната площ от тиха изумрудена вода, охранявана от него, бе осеяна с по-малки островчета. Някои от тях представляваха просто няколко пясъчни дюни, а други бяха достатъчно големи и в миналото предоставяли убежище на гигантски костенурки и на вид гигантски гушер, също изчезнал днес.

Самолетът направи вираж и се снижи, преди да кацне върху мъничката, покрита с червена пръст писта. От въздуха островът изглеждаше бисквитено кафяв и доста гол, въпреки зелените кръпки в

долините и разпръснатата тук-там пепеливо зелена растителност. Обаче в момента, в който слязохме от самолета, ни обгърна вълшебно очарование, каквато човек изпитва единствено на малки, отдалечени, облени в слънце острови. Прекосихме червената глинеста писта и влязохме в миниатюрно летище с приветствена табела на фасадата „Добре дошли на Родригес“. Вътре за голяма изненада на едно бюро до отворения прозорец прочетох надпис „Имиграционни власти“.

— Имиграционни власти? — казах на Джон. — Какво ли може да значи това? Тук пристигат само един самолет седмично от Реюнион и три от Мавриций.

— Не питай мене — каза той. — Може би не се отнася за нас.

— Моля, пригответи паспорти за имиграционни власти — каза приветлив полицаи в елегантна зелена униформа и разсея всичките ни съмнения.

По чиста щастлива случайност си носехме паспортите: на никой не му бе хрумнало, че може да ни потрѣбват, тъй като Родригес е зависима територия на Мавриций. В този момент се появи самият чиновник — едър, с шоколадов тен, облечен в хубава униформа в цвят каки, който се потеше обилно и носеше голям нарѣч разбъркани папки. Лицето му бе честно, нервирано и набръчкано като на хрътка, която се възстановява от нервна криза. Той седна зад бюрото, събори надписа „Имиграционни власти“ с нарѣча папки и нервно ни се усмихна, докато го оправяше. Подредихме се в редица пред него, послушно размахвайки паспортите си. Той леко се поклони, изкашля се и с размах отвори една папка, съдържаща имиграционни формуляри от тези, които задават всевъзможни тъпоумни въпроси — от „Кога си роден“ до „Дали ноктите на краката на баба ти растат на вътре“. Строгостта му държане на човек, съблюдаващ закона, бе леко смутено, когато един топъл порив на вятъра от отворения прозорец разпиля всичките формуляри сред това, което, по липса на по-точна дума би могло да се нарече „чакалнята на летището“. Всички се засуехме и му помогнахме да ги събере и той бе трогателно признателен.

Сега чиновникът се потеше дори още по-обилно от преди. Той натисна със заоблените си лакти формулярите, за да предотврати друг нещастен инцидент и взе паспорта на Ан. Грижливо преписа мястото и датата на раждането ѝ, възрастта и професията ѝ. Това бе лесна работа и той ѝ върна паспорта с широка, блестяща, триумфална усмивка —

усмивката на човек, който държи нещата под контрол. Тази самоувереност се оказа преждевременна, когато, ентусиазиран и зачервен, той се протегна напред за моя паспорт и още един коварен порив на вятъра разпръсна формулярите като конфети из чакалнята. Отне ни няколко минути да ги съберем, а формулярът на Ан получи красив отпечатък от ботуш, тъй като един услужлив полицаи от летището го настъпи, за да го спре да се носи по пода.

Помогнахме на чиновника да се настани на бюрото и той с благодарност прие предложението на Ан, да стои зад него и да придържа мигриращите формуляри, докато той ги попълва. Освободен от бремето на бумажината, така да се каже, сега той можеше да се концентрира и да покаже на какво е способен един имиграционен чиновник. Взе моя паспорт и започна да го прелиства с шоколадовите си пръсти като ловък измамник картоиграч. Хвърли ми един поглед, който сигурно би трябвало да е тънък и проникателен, но всъщност бе единствено хитър.

— Откъде идвате? — попита той.

При условие че Родригес бе подгизнал от дъжд и за последните две седмици това бе първият пристигащ самолет, а също така и единственият самолет на летището, въпросът ми се стори обръкващ. Той би имал някакъв смисъл на летище в Лондон с пристигащи ежечасно стотици самолети, но тук, на Родригес, където в най-добрия случай идват четири самолета седмично, ми прозвуча като въпрос от Огледалния свят. Издържах на изкушението да отвърна, че току-що съм доплувал дотук и вместо това отговорих, че пристигам от Мавриций. Чиновникът се замисли върху графата „Професия — писател/зоолог“ в паспорта ми, като явно подозираше, че това е нещо толкова опасно като ЦРУ или МИ 5, после с известно затруднение по повод на думата „зоолог“ бавно и предпазливо преписа всичко върху формуляра. Удари печата и ми го върна с мазна усмивка, а аз отстъпих място на Джон. Междувременно Ан се бореше с формулярите, защото бризът доста се бе усилил. Оказваше й помощ същият полицаи, който бе подпечатал нейния формуляр с ботуша си. Изглеждаше решен да не допусне полицията да изоставя от имиграционните власти в изпълнението на дълга.

Сега чиновникът взе паспорта на Джон и го попита откъде идва.

— Йоркшир, Англия — отвърна той невинно, преди да успее да го спра.

— Не, не — каза чиновникът, объркан от подобна щедра информация. — Искам кажа, откъде идва сега.

— А — каза Джон, — от Мавриций.

Чиновникът старателно си го отбеляза. Отвори паспорта на Джон и грижливо преписа информацията относно раждането му, след това погледна графата „Професия“ и с ужас забеляза неразбираемостта „херпетолог“. Очите му се затвориха и лицето се набръчка от тревога. Изглеждаше като човек, който всяка нощ в продължение на години се буди с писък от сън, в който шефовете му не само го карат да каже какво е херпетолог, но и да напише думата правилно. Сега сънят се сбъдваше. Той облиза устни, отвори очи и хвърли нервен поглед към омразната дума с надеждата междувременно да е изчезнала. Тя обаче си стоеше във формуляра неумолима, неразбираема и неподдаваща се на правилно изписване. Той направи един храбър опит.

— Херпа... ъъ... херпе... — каза той и отчаяно погледна за помощ към полицаия. Полицаят се наведе през рамото му и хвърли поглед на затруднената колегата му дума с развеселения вид на човек, за когото кръстословицата в „Таймс“ е детска игра, но щом очите му се спряха на „херпетолог“, загуби увереността си изражение.

— Херп... херп... — каза той скръбно, което всъщност не бе никаква помощ.

— Херпа... ъъ... херпер... — каза чиновникът.

— Херп... херп... херп... — каза полицаият.

Всичко това започна да звучи като някоя от по-малко известните и неразбираеми немски опери.

— Херпетолог — казах аз енергично.

— Да, точно така — каза мъдро чиновникът.

— Какво е това? — попита полицаият, който явно бе по-тъп.

— Означава човек, който изучава змиите — обясних аз.

Очарован, той зяпна думата.

— Вие дошли тук да изучава змии? — попита полицаият с изрази на човек, който се съобразява с опасен лунатик.

— Тук няма змии — каза колегата му с авторитета на чиновник, който никога не би допуснал змия да се промуши през имиграционните власти, ако е в състояние да я спре.

— Всъщност не, тук сме, за да ловим прилепи казах аз непредпазливо.

Те ме изгледаха недоверчиво.

— Прилепи? — запита полицаят.

— Прилепите не змии — каза чиновникът с вид на Чарлз Дарвин, споделящ с човечеството резултатите от изследването на живота си.

— Зная, че не са — казах аз, — но ние сме дошли тук по покана на комисаря г-н Хейзълтайн да ловим прилепи.

Чувствах се уверен, че г-н Хейзълтайн, с когото не се познавах, ще ми прости тази невинна неистина. И полицаят, и чиновникът едва не застанаха мирно при споменаването името на комисаря.

— Вие познава г-н Хейзълтайн? — попита чиновникът.

— Той ни покани тук — отговорих просто аз.

Чиновникът можеше да разбере кога е победен. Усърдно и внимателно преписа „херпетолог“, подпечатан паспорта на Джон и ни се усмихна с видимо облекчение. Ръкувахме се с него и с услужливия полицай и те ни пожелаха приятно изкарване на Родригес. Замислих се защо е необходимо да се обременяват простичките, открити, щастливи хора от острова с бюрокрация, която е така неуместна и безполезна сред подобна природа.

Качихме се в джипа, изпратен от хотела, и той пое по криволичещи пътища през ерозиран и изсъхнал терен. На места по краищата на пътя имаше зеленина и около схлупените ламаринени колиби растяха кичури прашни дървета и храсти. Шофьорът ни увери, че след падналият неотдавна дъжд островът е зелен. Гледайки сухия, прашен, жестоко напечен пейзаж, се почудих как ли е изглеждал преди.

Джипът навлезе в единствената голяма улица на Порт Матурин, главния град в Родригес. От двете ѝ страни се намираха разнородни дървени и ламаринени къщи и магазини. Улицата пъстрееше като градинска леха от облечените в ярки одежди местни жители, тръгнали да пазаруват. Джипът прекоси града и спря в покрайнините. Хотелът беше на върха на хълма срещу нас — ниска постройка, заобиколена цялата със сенчеста веранда, която се покриваше от широк, островръх покрив. До верандата водеха широки стъпала, а бял парапет от ковано желязо със сложни шарки я обграждаше по дължина. На верандата

бяха разпръснати маси и високи плетени столове. От кацналия на върха на хълма хотел се откриваше изглед към целия Порт Матурин и към рифа, отстоящ на три мили от тук. Всичко това напомняше доста шаржиран декор на филм по Съмърсет Моам. Впечатлението се подсилваше от стръмната пътека към хотела, обрасла с нацъфтели в пурпурно и оранжево храсти хибискус, които изглеждаха като изрязани от хартия, и от доста мърлявото, но внимателно и приветливо стадо прасета, което провеждаше събрание под и около самия хотел.

Настанихме се и се свързахме с комисаря г-н Хейзълтайн. Той живееше във внушителна стара резиденция в центъра на оградена със стена градина. Заобикаляха я масивни дървета, покрити с епифити, а войнствено на вид оръдие охраняваше портата.

След това се обадохме на г-н Мари, началникът на Отдела за горите, и той предложи да ни закара да разгледаме прилепите. Според него колонията населявала Долината на драпираните гълъби на около три мили от Порт Матурин. Можело да има два-три отделни екземпляра, живеещи изолирано на други места на острова, но със сигурност основната част от колонията била в тази долина. Натоварихме се в неговия ландроувър. С нас беше и младият лесничей

Жан-Клод Рабод, също така запален любител естествоизпитател, който бе участвал в експедицията на Антъни Чийк.

Когато стигнахме долината, паркирахме и се спуснахме надолу по каменистия, опасен склон по една пътека, приличаща досущ на дъното на поток. На около половината път до дъното се намираше скална издатина, от която се откриваше гледка към левия склон на долината. Тук дърветата бяха сравнително ниски, около шест метра на височина, но сред тях растяха и няколко огромни мангови дървета. Именно те с широките си, лъскави, хвърлящи сянка листа бяха главните места за нощуване на прилепите.

От пръв поглед през бинокъла изглеждаше, че всяко мангово дърво е родило странни космати шоколадовокафяви и златисточервени плодове. Когато обаче прилепите се протягаха и прозяваха, се виждаше, че подобните на чадър крила от гола кожа са с цвят на тъмен шоколад, а пухът по телата и главите им варираше от ярко и искрящо жълт като изплетен от злато до наситено лисиче червено. Без съмнение това бяха най-пъстроцветните и красиви плодни прилепи, които бях виждал. Главите им бяха заоблени, с малки прибрани уши и къси, тъпички муцуни, придаващи им вид на померански кучета. Основната част от колонията обитаваше тези три мангови дървета, а някои самотни индивиди нощуваха върху по-малките дървета наоколо.

След като ги открихме, трябваше да се опитаме с известна точност да преценим бройката им. Много прилепи бяха накацали в дълбоката сянка на манговите дървета и невинаги се виждаха. Освен това един или няколко от тях периодически прехвърчаха от едно дърво на друго или просто отпуснато размахваха криле над хълмовете и пак се връщаха. Всичко това затрудняваше броенето. Първо всеки от нас преброи колонията, откъдето стоеше, и взехме средното аритметично. Беше ни ясно, че това броене е доста наслуки, тъй като много от прилепите се движеха, но дори така бяхме окуражени от факта, че двама от нас бяха преброили повече птици, отколкото Антъни Чийк преди две години.

Според Жан-Клод, който бе убеден, че колонията чувствително се е разраснала от посещението на Чийк, най-подходящото време за броене — когато прилепите са най-спокойни — бе рано сутрин, когато те тъкмо пристигат от нощното си хранене, и по пладне, когато слънцето е най-силно. Беше само единадесет часът и затова решихме

да изчакаме до пладне и отново да ги преброим. Междувременно започнахме да търсим удобно място за мрежата, в случай, че поискаме да уловим няколко.

Джон откри идеалното място — поляна с изглед надолу към долината, заобиколена от високи дървета, където можехме да провесим мрежите и които ни осигуряваха максимална защита от слънцето. По зноя на пладне отново преброихме прилепите. Сега те бяха съвсем неподвижни и само понякога разперваха тъмните си крила и пляскаха с тях, за да се разхладят. Изброихме над сто. Бях силно въодушевен, но исках да съм предпазлив и изпратих Джон и Жан Клод да обиколят долината и да преброят отново. След това, за да сме напълно сигурни, ги преброихме вечерта, когато отлитаха да се хранят, и отново на следващата сутрин. Окончателната ни преценка беше, че колонията наброява между сто и двадесет и сто и тридесет индивида, наистина не особено внушителна цифра, но все пак окуражаваща. Това показваше, че колонията е нараснала с около тридесети пет екземпляра от преброяването на Чийк.

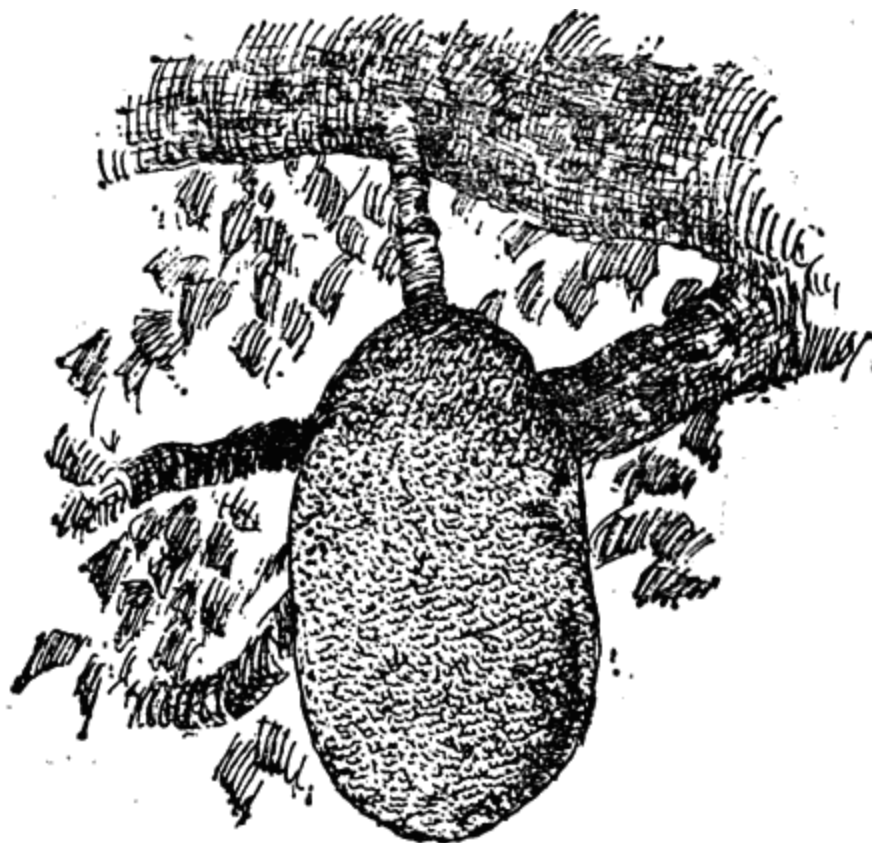
С повдигнати духове решихме, че максималният брой, който можем да отнесем, без да нарушим шансовете на колонията да оцелее, и минималният, необходим за успешно развъждане брой, е осемнадесет. Струваше ми се, че както повечето същества, които живеят на колонии, така и прилепите ще се нуждаят от стимулиращата подкрепа на своя вид около себе си, за да се установят и успешно да се размножават. Следователно една или две двойки от тях нямаше да са достатъчни. Броят им трябваше да създава впечатление за колония, макар и неголяма. Но едно нещо е да решиш колко и от какъв пол животни да хванеш, а съвсем друго е да успееш да го осъществиш, дори и да знаеш къде са животните.

Избраната за операцията поляна се намираше наоколо четвърт миля от колонията по маршрута, по който те изглежда прелитаха всяка вечер, за да се хранят. Над самата долина те летяха малко по-ниско от нивото на поляната, но аз се надявах, че джакфрутът (от който хотелът вече миришеше на морга) ще изпълни предназначението си и ще подмами прилепите нагоре към нас.

Избрахме един изключително прост метод за залавяне. С помощта на Жан-Клод и един негов съотечественик (който смути инстинктите ми на безстрашен изследовател с фланелката си с надпис

„фен на президента Кенеди“) поставихме на дърветата осем мрежи така, че образуваха празно квадратно пространство с приблизителни размери 16×23×13 метра. След това от телена мрежа изработихме нещо като миниатюрен сандък, покрихме го с клонки и го окачихме в центъра на квадрата. Тук щяха да се съхраняват плодовете. Останахме доволни от тези приготовления, отскочихме до хотела да хапнем набързо и въоръжени с фенерчета и плодове, се върнахме в долината тъкмо когато сумракът ставаше зеленикав, преди още да е избледнял и посивял.

Прилепите се разбуждаха и се готвеха за нощния си поход за храна. Сега издаваха повече звуци, политаха от манговите дървета, правеха нетърпеливи кръгове и отново кацаха. Явно още не им се струваше достатъчно тъмно. Натъпкахме теления сандък с презрели банани, ананаси и манго, а аз атакувах джакфрута с мачете. Без да му дам възможност да протестира, го разцепих на две половини по дължина и моментално съжалих. Бях си въобразявал, че миризмата на това съкровище няма как да стане по-силна, но грешах. След секунди целият остров Родригес вонеше на джакфрут. С надеждата прилепите да го оценят (нищо, че ние не можехме), го навряхме в сандъка, който след това бе издигнат на височина около седем метра и под наметалото си от клонки остана да виси там в центъра на оградено с мрежи пространство. Намерихме си удобни наблюдателни пунктове в храстите срещу капана и зачакахме. За нещастие, тъй като в усилието да намалим теглото си бяхме принудени да изхвърлим повечето си дрехи, всички бяхме облечени в шорти и ризи с къси ръкави и това облекло изобщо не ни помогна, когато може би три четвърти от цялата популация от комари на Родригес се присъедини към нашето бдение.

Докато чакахме, зеленият сумрак отстъпи място на сив и след това на още по-тъмен мрак; в ушите ни звънтяха пискливите, възбудени, приятелски гласчета на комарите. Малко преди да се стъмни напълно, прилепите започнаха да излитат — единично или на малки групи от три и четири, в посока към долината и Порт Матурин. Пляскаха с крила в края на поляната и ни се струваха учудващо големи. Бавният, тежък полет им придаваше вид на излезли от някой филм за Дракула. С достойна за уважение целенасоченост летяха право към долината, без да се отклоняват вляво или вдясно и без изобщо да обръщат внимание на мрежите ни и на вонящата примамка от презрели плодове. Ние седяхме в облаци от комари, почесвахме се и гледахме кръвнишки как ни отминават. Скоро потокът от прилепи изтъня и накрая останаха само няколко лениви поспаланковци, които забързано пляскаха с крила подир отлитащата колония. И после не остана нито един. Никой от прилепите не бе проявил и най-малък интерес към нашата ароматизирана с джакфрут поляна.

— Чудесно — каза Джон, като протягаше дългунестото си тяло изпод един храст подобно на ранен жираф. — Направо се радвам, че

дойдохме рано. Би било ужасно всички тези комари да останат гладни.

— Да, това е един вид програма за съхранение казах аз. — Можете да си представите колко комара сме спасили от гладна смърт тази вечер. Някога Световният фонд за диви животни вероятно ще ни издигне посмъртно златна арка на това място, за да отбележи нашия принос към природата.

— Много ви е весело да се шегувате — каза Ан с горчивина. — Нищо не ви става, когато ви ухапят. Мен обаче ме сърби до полудяване и после ухапаното се подува и зачервява.

— Няма нищо — казах аз успокоително, — просто затвори очи и си представи какво ще правим с всичките прилепи, които хванем.

Ан подигравателно изсумтя. Няколко часа по-късно, когато все още нямаше прилепи, а комарите се бяха върнали за основното си ястие, проведохме военен съвет. Аз смятах, че е важно поне един от нас да остане тук цяла нощ, в случай че някой прилеп се върне и се хване в капана. Мрежите бяха окачени по много сложен начин и нямаше как да се свалят по-ниско, а аз не исках, ако прилепите се уловят, да останат да висят цяла нощ. След известно обсъждане решихме да останем всички и се настанихме между храстите, доколкото можахме. Един щеше да пази, а другите да спят.

В ранните часове на утрото заваля дъжд — без предупреждение, без гръм или светкавица, без никаква предварителна подготовка. Изведнъж се чу тътен като от лавина стоманени сачмени лагери, облаците се разтвориха и върху ни се изсипа порой, сякаш внезапно и яростно се бе разтворила язовирна стена. Секунди по-късно вече бяхме мокри до кости и се озовахме в началния стадий на водопад, обещаващ да прерасне до Ниагара. В контраст с горещата, задушлива нощ, дъждът сякаш току-що бе дошъл от някой ледник, така че затреперихме от студ. От храстите се преместихме на едно малко по-защитено място под дървото; по листата като картечни откоси трополяха дъждовни капки и по стъблото се стичаха потоци вода.

Търпяхме това в продължение на един час, след което проучихме небето и установихме, че над целия остров се чернее и облакът сякаш се простира от Долината на драпираните гълъби през Индийския океан, та чак до Делхи. Беше ясно, че никой самоуважаващ се прилеп няма да лети насам-натам в този потоп, затова прибрахме мокрите си такъми и се върнахме в хотела да се спасим от дъжда и комарите и да

дремнем два-три часа. Бяхме решили да отидем при мрежите на зазоряване, защото тогава прилепите щяха да се приберат от нощното хранене и може би някой щеше по грешка да влезе в капана.

Особената зелена светлина на утрото ни завари да клечим под мрежите полузаспали и с изтръпнали крайници. Цялата гора миришеше на топъл и ароматен, току-що изваден от фурната кейк. Топлият въздух силно ухаеше на измити от дъжда пръст, мъхове и листа, но над всички тези тънки аромати се стелеше като звук на ловджийски рог тежкият мирис на джакфрута, окачен на около седем метра над нас. Скоро небето изсветля и лениво пляскайки с криле, прилепите започнаха да се прибират по местата си за спане. Някои вече ни бяха отминали, когато, за голяма наша радост, групичка прилепи се отклони от очевидния маршрут и закръжи над поляната по заинтересован, макар и недоверчив, начин и след това кацна на манговото дърво. Проявеният интерес ни окуражи; прекарахме целия ден в поставяне на още мрежи между дърветата, подпомагани от време на време от внезапно рухналия дъжд.

Шокирани от факта, че предишната нощ бяхме посрещнали на открито най-поройния дъжд на Родригес за последните осем години, нашите двама помощници от лесничейството отрязаха пръчки и бананови листа и ни построиха на скрито място между храстите малка колиба, покрита с бананови листа, която би се сторила истински палат на някой пигмей от Конго. На харизан кон обаче зъбите не се броят; решихме, че ако Джон изпружи краката си наполовина извън колибата, ще имаме достатъчно укритие от капризите на времето.

Предвидливо бяхме посетили неизбежните китайски магазини в Порт Матурин — освен тях други магазини нямаше — и бяхме купили мушама и няколко евтини одеяла. Когато се свечери и прилепите излетяха, след значителни спорове взехме решение Ан да се върне в хотела, да се наспи като хората и отново да се присъедини към нас на сутринта. Тя потегли, а Джон и аз си направихме в банановата колиба импровизирани легла от мушамата и одеялата и подредихме личното снаряжение — достатъчен запас от сандвичи и шоколад, термос с чай, фенерчета, както и няколко от неголемите, но много симпатични плетени кошници — „лелички“, един от главните експортни продукти на Родригес, в които се надявахме да сложим уловените прилепи.

Хвърлихме жребий да определим кой първи да бъде на пост. Жребият бе в моя полза, аз се свих доволен на кълбо и не след дълго заспах.

Когато дойде моят ред да будувам, отидох да се поразходя из поляната, за да си раздвижа краката. Макар че не бе валило от няколко часа, земята и растителността все още бяха подгизнали от влага. Въздухът беше топъл и така наситен с водни пари, че при всяко вдишване дробовете сякаш поглъщаха влага като сунгер. Падналите и гниещи клони около мен бяха изцяло покрити с фосфоресцираща плесен, която излъчваше ярка, синкаво-зелена светлина, и подът на гората бе отчасти осветен като нощен град, наблюдаван отвисоко. Събрах няколко такива клонки и установих, че светлината на десет-дванадесет от светещите гъбични растения е достатъчна за четене, при условие че човек ги държи близо до страницата.

Докато се опитвах да чета на тяхната светлина, дочух любопитен звук, който сякаш долиташе от гората зад нашата малка колиба. Звучеше като доста силно хрускане. Не знам защо, но ми заприлича на трошене на кибритена кутия в ръцете на някой много силен мъж. С нежелание обаче трябваше да призная, че колкото и да са ексцентрични, мъжете от Родригес едва ли се разхождат в три сутринта из мократа гора, трошейки кибритени кутии. Взех фенерче, предпазливо излязох от нестабилната колиба и тръгнах да огледам. Това съвсем не е толкова безразсъдно, колкото може да се стори на някого, тъй като на Родригес няма опасни животни, ако не се смятат хората. Внимателно разгледах гората зад колибата, без да открия ни едно живо същество, което в нормални обстоятелства да издава звук като трошене на кибритена кутия. Най-опасното нещо, което срещнах, бе една голяма нощна пеперуда, решена да опита да кацне на върха на фенерчето ми. Върнах се в колибата, седнах и се замислих. Чудех се дали сутринта изобщо ще хванем прилепи. Времето напредваше; започнах да се питам дали да не преместя мрежите по-близо до мястото им за кацане. Тъкмо обмислях този проблем, отново ме стресна стържещият звук на кибритена кутия, този път много по-наблизо и идващ от няколко различни посоки. Джон се събуди, седна и се вторачи в мен.

— Какво е това? — попита той сънено.

— Нямам ни най-малка представа. Слушам го от десет минути. Обиколих наоколо, но нищо не открих.

Тъкмо тогава се чу истинска канонада от стържещи звуци и покривът и стените на колибата започнаха да вибрират.

— Какво, по дяволите, ще да е това? — запита Джон.

Насочих фенерчето към покрива от бананови листа и видях, че се тресе и огъва като от земетресение. Преди да можем да направим нещо смислено, целият покрив поддаде и върху нас се изсипа водопад от гигантски охлюви, всеки с размера на малка ябълка. Охранени, лъскави и мокри, те блестяха на светлината на фенерчето и изпускаха някаква слуз, от която по леглата ни се образуваха интересни шарки. Отне ни десет минути да се отървем от нежеланите коремоноги и да поправим покрива. Джон се сви и отново заспа, а аз седнах да размишлявам дали прилепите не чувстват същото като мен по отношение на джакфрута и дали това не бе причината за неуспеха ни. Един час по-късно Джон се събуди и заяви, че е гладен.

— Мисля да изям един-два сандвича — каза той. Би ли ми ги подал?

Запалих фенерчето и го насочих към тъгъла, който ни служеше за продоволствен склад. За голямо свое учудване видях, че всичките гигантски охлюви, които така старателно бяхме изхвърлили от колибата, се бяха върнали тихо и потайно, бяха се натрупали във вид на блестяща кехлибарена купчина върху нашите сандвичи и поглъщаха хляба с видима наслада. В това им помагаше и съдействаше и един недорасъл сив плъх с лъскава козина, бели лапички и гъсти черни мустаци. Охлювите не се изплашиха от светлината на фенерчето и продължиха със задоволство да гризат вечерята ни, ала плъхът бе с полабилна нервна система. Когато лъчът светлина падна върху него, той за миг се вцепени и само потрепваше с мустаци и блещеше очи; след това с пронизителен сопранов писък се обърна и се втурна право под одеялото до мен. Изглеждаше убеден, че е намерил сигурно убежище и аз се отървах от него доста трудно, а именно, като развалих импровизираното си легло. След като го изритах от колибата в посока към гората, отвоювах от охлювите останалите сандвичи и докато Джон търсеше някои по-малко наръфани и подходящи за ядене, аз отново изхвърлих охлювите в самия край на поляната. Измина още един час и Джон пак се събуди гладен.

— Не може пак да си гладен — казах аз, — яде едва преди час.

— Ядох само каквото ми бяха оставили охлювите — каза Джон обиден. — Нямаше ли там някакви бисквити? Бисквити и чаша чай, ето това ми се иска.

С въздишка запалих фенерчето и с изумление видях абсолютно същата сцена в другия ъгъл, където беше кухнята ни. Охлювите бяха пропълзели обратно и сега хапваха бисквити в компанията на моя приятел плъха. Когато лъчът го освети, той отново нададе същия истеричен писък и се хвърли към леглото ми, като този път вероятно с надежда да получи от мен по-голяма защита се опита да се покатери вътре в шортите ми. С известна твърдост то изхвърлих в гората, запратих охлювите след него и преместих остатъците от храната към леглото на Джон. Струваше ми се, че е негов ред да се запознае отблизо с плъха. Разбира се, вече бяхме така напълно разсънени, че повече не можехме да заспим, а само седяхме и говорехме несвързано

в очакване на утрото. Малко преди да се развидели, чухме стъпките на Ан през гората.

— Хванахте ли нещо? — попита тя, щом се появи.

— Не — отвърнах аз, — ако не броим охлювите и един плъх. Но може би ще хванем нещо, когато стане по-светло.

Постепенно небето избледня и придоби жълтия цвят на иглика; стана по-светло, ние излязохме от проядената от охлюви колиба и се отправихме към мрежите под дърветата.

— Не мога да разбера защо не идват — казах аз. Миризмата на проклетия джакфрут навярно се усеща и в Чикаго!

— Да — каза Джон, — мисля, че...

Така и не разбрахме какво мисли, защото изведнъж се наведе напред и се вторачи.

— Какво е това? — каза той и посочи с пръст. — В мрежата има нещо. Прилеп ли е?

Всички напрегнахме очи и се втренчихме в поляната, където тънките като паяжина мрежи се губеха на фона на дърветата и сенките.

— Да — каза Ан развълнувано, — виждам го. Сигурна съм, че е прилеп.

— Май си права — казах аз. — Как, за бога, е попаднал там, без да го усетим?

В този момент друг прилеп прелетя над поляната, направи бърз и предпазлив оглед и си отиде, като демонстрира, първо, пълната тишина на полета си и, на второ място, факта, че от по-голямата височина на колибата не бихме могли да го видим, тъй като той напълно се загуби в разкъсаните сенки на поляната.

Вече беше значително по-светло и, за голяма радост, в мрежите се виждаха не един, а цели десет прилепа. Да кажа, че бяхме въодушевени, ще бъде твърде слабо — мисля, че всеки от нас тайно се бе съмнявал в шансовете ни за успех.

Прилепите висяха неподвижно в мрежите и тъй като не бяха уплашени и не се мъчеха да се освободят, решихме да почакаме, преди да ги измъкнем от там и да видим дали няма да се хване още някой. През следващия половин час още няколко прилепа излязоха над поляната, но бяха много предпазливи и летяха твърде високо, за да се оплетат в мрежите. Накрая стана ясно, че повече няма да уловим, затова приготвихме кошничките и се заехме да освободим нашите пленници.

Първо определихме пола им и с раздразнение установихме, че са все мъжки. Отблизо бяха дори още по-красиви, отколкото от разстояние: гърбовете им бяха в ярко лисиче кестеняво червено, което преливаше в блестящо златотъкано на раменете и коремчетата. Черните като сажди крила имаха нежността и мекотата на велур. Смешните, чипоноси, златисти личица с бледи сламеножълти очички им придаваха чудатия и възмутен вид на миниатюрни крилати мечета играчки, фините мрежи бяха свършили добра работа и бяха омотали деликатните крила така надеждно, че след четвърт час безуспешни опити да освободим едно-единствено крило се отказахме и просто прерязахме мрежата. Дори това трябваше да стане много внимателно, за да не порежем или нараним чувствителната мембрана на крилата, като в същото време нанесем минимални повреди на мрежата.

Работата бе трудна и гневът на прилепите я усложняваше още повече. Те използваха всяка възможност да забият остриите си като игли зъби в нечии непредпазливи пръсти, но най-накрая всички бяха измъкнати от мрежата и поставени на сигурно място в индивидуални кошници. Мрежите не пострадаха непоправимо и веднага след това се заехме с трудоемката задача да ги изкърпим и отново да ги окачим. Двамата ни помощници пристигнаха да поемат дневната смяна и много се забавляваха от разказа за колибата и охлювите, които ядат сандвичи. Оставихме ги да поправят убежището от бананови листа, а ние триумфално понесохме прилепите към Порт Матурин, като обещахме да се върнем вечерта.

Местното училище изключително щедро ни бе предоставило една новопостроена и все още неизползвана от жадната за знание младеж на Родригес класна стая, в която да съхраняваме улова си. Помещението беше приблизително шест на четири метра, току-що боядисано и подредено и от наша гледна точка бе идеално за дом на прилепи. Бяхме го украсили с клони с провесени на тях метални подноси за всичките плодове, които бяхме донесли от Мавриций. Решихме да пуснем всички мъжки на свобода в стаята, а всички женски, които тепърва щяхме да уловим, да държим в кошниците. За да не бъда обвинен в мъжки шовинизъм, искам веднага да обясня тази привидна дискриминация единствено с факта, че женските прилепи са много по-ценни от мъжките и затова би следвало да сме много по-грижливи към тях.

Късно следобед се върнахме на поляната при нашите двама верни ловци на прилепи. Светлината вече угасваше, когато се покачихме отново на наблюдателния пост и огледахме колонията. Общо взето, движение почти нямаше, въпреки че прилепите спяха неспокойно и често много умело променяха позата си, като изключително ловко се придвижваха по клоните с помощта на кукичките по крилата си. Беше много рядко някой да се надигне, отпуснато да изпляска с криле в кръг и после да се върне на същото или на друго място за спане. Като цяло колонията беше съвсем мълчалива и само от времена време, ако някой прилеп се окажеше твърде близо до спящите си другари, се чуваше караница.

Един-единствен прилеп от цялата колония не пазеше тишина — едно пълничко бебе, което нарекохме Амброуз и което майката се

опитваше да отбие. Той съвсем не се отнасяше с разбиране към това. Въпреки че на ръст бе почти достигнал майка си, не разбираше защо да не се катери по нея като преди и защо да не суче, когато му се иска. Майката обаче бе непреклонна и неговата раздразнителност и ярост бяха ужасни за слуха ни. С цвърчене и пронизителни крясъци Амброуз преследваше нещастната си майка от клон на клон, опитваше се да я достигне с кукичките на крилата си и когато не успяваше, от безсилие надаваше гневен писък. Тази ужасна врява прекъсваше единствено когато нервите на майката не издържаха и тя се преместваше на някое по-отдалечено дърво. Тогава за известно време Амброуз преставаше да пищи и концентрираше усилията си да събере смелост и да литне подире ѝ. После се присъединяваше към нея и веднага щом се съвземеше от летенето, отново започваше да хленчи и досажда.

— Какъв отвратителен прилеп — каза Ан. — Ако беше мой, досега да съм го заклала.

— Трябва да го пратят в частно училище — каза здравомислещият Джон.

— По-добре в поправително училище — предложи Ан.

— Мога само да кажа, че се надявам да не го хванем случайно в мрежата. Със сигурност ще трябва да го пуснем, дори и да е женски — казах аз.

— Съвършено вярно — каза Джон. — Представете си това чудо да ни врещи по цял ден.

Когато се стъмни, се прибрахме в колибата от бананови листа и прекарахме нощта с няколко упорити гигантски охлюва, няколко милиона комара и една-две едри и войнствени стоножки. Плътхът не се появи и можех само да предположа, че е в дупката си с нервно разстройство. На сутринта видяхме, че са се хванали още два прилепа, за щастие, женски. Измъкнахме ги от мрежата и грижливо ги пренесохме до класната стая, където пленниците ни от миналата нощ се бяха устроили много добре. Подът бе покрит с гуано и навсякъде бяха разпилени плодове.

Билетите ни бяха за полета до Мавриций в два следобед на следващия ден. Това означаваше, че трябва да попълним квотата от прилепи рано сутринта. Успехът на начинанието висеше на косъм, но, за наше щастие, зеленикавата светлина на зората разкри, че са се хванали още тринадесет прилепа с необходимия брой женски между

тях. Бяхме уловили общо двадесет и пет, от които седем мъжки щяхме да пуснем обратно. Освободихме тринадесетте прилепа от примката, поставихме ги в отделни кошници, сгънахме мрежите и за последен път се изкатерихме по стръмната пътека, която ни отведе от Долината на драпираните гълъби. Докато вървахме, продължавахме да чуваме умолителните писъци на Амброуз към майка му. Ето един прилеп, твърдо решен да не се превърне в изчезващ вид, ако може да го избегне.

Когато пристигнахме в класната стая, трябваше да огледаме всички мъжки прилепи и да подберем напълно пораснали и по-млади в подходящото съотношение за правилния възрастов баланс на нашата колония. След това поставихме всички излишни мъжки в кошници и с колата отидохме извън града до началото на долината, за да ги пуснем на свобода. Избрахме наистина висок наблюдателен пункт и един по един хвърлихме прилепите във въздуха. Всички се насочиха към колонията, която се намираше по-нататък в долината. Духаше доста силен вятър и беше интересно да се наблюдава как прилепите се затрудняват да летят срещу него и често кацат по дърветата за почивка. Почудихме се как биха се справили по време на циклон с продължителност три-четири дни или цяла седмица.

В крайна сметка всичките ни прилепи бяха поставени в индивидуални кошници и се отправихме към летището. Имиграционните власти и полицаите ни помахаха дружелюбно за сбогом, когато натоварихме странния си товар на самолета. Понесохме се по прашната писта, отделихме се от земята и полетяхме ниско над рифа. Напусках Родригес със съжаление: от това, което бях видял, той ми се струваше все още съхранен вълшебен остров. Надявах се да остане такъв за дълго, защото в момента, в който туризмът го открие, ще го сполети същата участ, от която са пострадали толкова много красиви кътчета на земята.

Върнахме се отново на Мавриций и закарахме прилепите в птичарниците при Черната река, които Дейв бе приготвил за тях. Те понесоха пътуването добре и се настаниха удобно, като увиснаха с главата надолу под теления покрив на птичарника, тихо зацвърчаха един на друг и проявиха жив интерес към разнообразната храна, осигурена от Дейв. Опиянени от успеха, ние се прибрахме в хотела,

взехме по една вана и отидохме в ресторанта да вечеряме. Когато стигнахме до десерта, Хорас ме попита какво ще желая.

— Добре, какво предлагате? — попитах аз, решен да не допусна провал като с омарите.

— Чудесни плодове, сър — каза той.

Погледнах го и ми се стори, че не се майтапи.

— Какви плодове? — попитах аз.

— Имаме чудесен зрял джакфрут, сър — каза той с ентузиазъм.

[1] Едър безкрил гълъб (Pezophaps Solitarius), живял на остров Родригес и изчезнал през 18 век. — Бел.пр. ↑

ВЪЛШЕБНИЯТ СВЯТ

През френските прозорци в хола на хотелския ми апартамент се излизаше на просторна и прохладна веранда. Човек можеше да слезе от нея, да извърви двадесетина метра през неравна тревиста поляна, засадена с високи казуарини — дървета, които въздишаха от вятъра като любовници, и да се озове на широкия, белоснежен плаж с начупена огърлица от корали и разноцветни мидички, следващ очертанията на брега. В далечината се виждаше белият риф с оглушителния шум от разбиващи се вълни, а отвъд него — царствено синият Индийски океан. Между белия плаж, украсен с чупливи като бисквити коралови парчета, и широкия риф с непрекъснато променящата се цветна леха от пяна се простираше лагуната. Тази половин миля вода — синя като крилца на пеперуда, гладка като повърхността на паница мляко, бистра като диамант — криеше един вълшебен свят, подобен на който няма на земята.

Всеки природоизпитател, имал щастието да пътува, в определени моменти изпитва чувство на ликуващо преклонение пред красотата и сложността на живота, но и на съжаление, че при толкова много неща за гледане, наблюдаване и изучаване, при целия рай от загадки, какъвто се явява светът, човешкият живот е несправедливо кратък. Човек получава това усещане, когато за първи път види красотата, разнообразието и пищността на тропическия лес с неговия подобен на катедрала лабиринт от хиляди различни дървета, всяко украсено с градини от орхидеи и епифити и оплетено в мрежа от лиани — плетеница от толкова много на брой видове, че на човек му е трудно да повярва, че всички те съществуват. Това усещане се получава и когато човек види за първи път множество бозайници да живеят заедно или огромно, неспокойно струпване на птици; когато човек види как от пашкула излиза пеперуда, а от какавидата — водно конче; когато човек види нежните и многообразни прояви на ухаждане, ритуали и табути, които в своята съвкупност осигуряват продължаването на един вид. Това усещане се получава, когато човек за първи път види как една

пръчица или листенце се оказва насекомо, а петнистата сянка стадо зебри. Това усещане се получава, когато, докъдето погледът стига, делфини весело лудуват и подскачат в своя син свят или когато микроскопичен паяк произвежда от крехкото си телце прозрачна, видимо безкрайна нишка, по която ще се придвижва по време на въздушните си експедиции из огромния заобикалящ го свят.

Но има едно преживяване, което може би стои над всички останали и което естествоизпитателят трябва да се постарее да изпита, преди да умре, и това е изумителното и внушаващо смирение изследване на тропическия риф. При това действие човек като че използва всичките си сетива, нещо повече открива нови, скрити дотогава сетива. Превръща се в риба и започва да чува, да вижда и да се храни като риба, доколкото това е възможно за човешко същество, и в същото време започва да се рее като птица, да се спуска и да кръжи над морските пасища и гори.

За първи път бях вкусил от това вълшебно изживяване на Големия бариерен риф в Австралия, но, за нещастие, тогава имахме само маски без шнорхели и моята маска пропускаше вода. Ще бъде крайно недостатъчно да кажа, че бях очарован — там долу, под мен, имаше един възхитителен пъстроцветен свят, а аз можех само да го зървам за колкото дълго успявах да задържа дъха си и за колкото време маската ми се пълнеше с вода и започваше да ме дави. Примамливите гледки от подводния свят, които успях да зърна, бяха незабравими и аз си обещах при първа възможност да повторя опита, този път както трябва. Такава възможност ми се отдаде на Мавриций, защото тук в хотел „Льо Морн Брабан“ лагуната и прилежащият ѝ риф бяха буквално на прага ми. По-близо от това би означавало да преместя леглото си в морето.

Първата сутрин запарих чай в чайника и го занесох на верандата заедно с един от малките, сладки ананаси, които растат на Мавриций. Похапвах и гледах как лодките пристигат по-долу на плажа, всички управлявани от красиви дългокоси рибари с блестящи очи и цвят на кожата, вариращ от медно бронзов до катраненочерен, облечени в дрехи с пъстри цветове, по-ярки от хибискуса и бугенвилията в градината. Лодките бяха натоварени с купища снежнобели парчета корал и шарени, петнисти раковини и миди. На пръчки, забучени в планширите, висяха огърлици от малки мидички, преливащи във

всички цветове на дъгата. Слънцето се показва иззад планините зад хотела и изсветли небето и хоризонта, след това позлати няколкото кръгли бели облака, които се носеха плавно като флотилия по небесната шир, изпрати блестящи искри към бялата пяна на рифа и превърна плитката, спокойна лагуна в прозрачен сапфир.

Почти незабавно, след като седнах на верандата, към моята маса се присъединиха множество птици, ентусиазирани да споделят каквото закусвах в момента. Надойдоха индийски мейни с пригладени черни и шоколадови пера и бананов ожълти очи и човки, пойни сипки, женските в нежно листно зелени и бледо масленожълти цветове, а мъжките в контраст с тях — в крещящо жълто и черно, мустакати персийски славеи — черно-бели, с красиви алени мустачки и алено перо на опашката. Всичките сръбнаха мляко от каничката, решиха, че чаят е твърде горещ за тях и след това се загледаха с копнеж към моя плод. Обрах последната сочна сърцевина изпод гравираната кожа на ананаса и положих останките на масата. В следващия момент те изчезнаха под пръхащата, препираща се купчина птици.

Допих чая, взех маската и шнорхела и бавно се отправих към брега. Достигнах пясъчната ивица и рачетата призрачета (толкова прозрачни, че когато спрат и замръзнат на едно място, престават да се виждат) изприпкаха към вълничките и се шмугнаха на сигурно място в дупките си. В края на лагуната морето много нежно плискаше белия пясък подобно на котенце, деликатно лижещо млякото в паничката си. Нагазих до глезени във водата, която бе топла като хладка вана.

Около краката ми по повърхността на пясъка се виждаха странни шарки, сякаш някой бе вървял през плитката вода и бе рисувал по пясъчното дъно размазани очертания на стотици морски звезди. Лежащи една до друга, те наподобяваха причудливи пясъчни съзвездия. Най-голямата бе около тридесет сантиметра от връх до връх, а най-малката с размерите на чаена чинийка.

Любопитен да разбере що за призрачни пясъчни морски звезди са това, аз зарових пръстите на краката си под една от тях и я вдигнах нагоре. Показа се чудесна, яка морска звезда с блед керемидено розов

цвят, обилно изпъстрена с бели и червени точки, която се отърси от покрилият я пясък и леко заплува нагоре. Въпреки че изглеждат примамливо меки и кадифени — като звездите, които се слагат на върха на коледните елхи, — морските звезди на пипане са всъщност корави и грапави като шкурка. Звездата, която така грубо бях изтръгнал с палеца на крака си от пясъчното ѝ легло, лениво се преметна в прозрачната вода и се претърколи по гръб на дъното. Долната ѝ страна имаше бледия оттенък на слонова кост и дълбоките каналчета в средата на всеки лъч изглеждаха като разтворени ципове. В тези каналчета се помещаваха милионите ѝ крачета — дълги няколко милиметра пипалца, всяко завършващо с кръгло смукателно разширение. Всяко краче можеше да се използва независимо от другите, така че в каналчетата се наблюдаваше непрекъснато движение от свиване и разпускане на пипалцата, които опипваха повърхността и търсеха къде да се засмучат.

След като не откри подходяща повърхност и заключи, че лежи наопаки, морската звезда сгъна под себе си края на един лъч. Намери за какво да се захване и още повече огъна лъча — еластично и без никакво усилие. Едновременно с това тя сгъна под себе си лъчите от двете страни на първия и бавно и постепенно започна да се повдига върху този триъгълник от лъчи. Лъчите от противоположната страна на тялото се свиха и разтвориха като пръсти на ръка, за да го подпрат и не след дълго тялото бе вертикално като колело, подпирано от коравите лъчи. Сега се разтвориха лъчите от другата страна и тялото бавно и грациозно се снижи към тях, подобно на йога, извършващ сложната и красива поза асана. Тялото вече бе обърнато нагоре; оставаше само да се приберат останалите отдолу лъчи и морската звезда бе в нормалното си положение. Цялото действие бе изпълнено с прецизни като на бавни обороти движения, от които всеки балетист би се просълзил.

После обаче морската звезда направи нещо, което нито една балерина, колкото и талантива да е, не би могла да повтори. Легна на пясъка и просто изчезна. Изпари се пред очите ми и както Чешърския котарак оставил след себе си само усмивката, така и от нея остана само неясно очертание, загатващо за морска звезда върху пясъка. Какво в същност се бе случило: докато тя бе видимо неподвижна, скритите отдолу стотици мънички крачета ровеха пясъка, така че в един момент морската звезда просто потъна и белите песъчинки се

посипаха и я покриха. Цялото представление от мига, когато я разрових, до мига, в който изчезна, продължи не повече от две минути.

Бях дошъл до лагуната с намерението да се хвърля във водата и да плувам до дълбокото, но прекарах пет минути, наблюдавайки рачетата призрачета, пет минути в любуване на огърлицата от шарени късчета, които приливът носеше, и още две минути, нагазил до глезените и погълнат от изпълнението на морската звезда гуру, очевидно стремяща се да постигне някаква пясъчна нирвана. През това време накацалите като пъстри папагали в лодките рибари ме оглеждаха със същия ненаситен интерес, който аз проявявах към естествената история на брега. Те обаче добре прикриваха любопитството си и не се опитваха да ми продадат някоя от стоките си по уморителния обичай на търговците в други страни. Хората от Мавриций бяха твърде възпитани, за да са нахални. Помахах с ръка и те ми отговориха по същия начин, широко усмихнати.

Решен да не се разсейвам отново нагазих до кръста, сложих си маската и натопих глава под водата, за да намокря косата и гърба си и по такъв начин малко да ги предпазя от слънцето, което дори в този ранен час припичаше. Когато маската ми се топна под повърхността, морето сякаш се изгуби и аз заразглеждах подводната територия около краката си.

Моментално забравих за решението да плувам по-надълбоко, защото светът около мен бе толкова чудноват, сякаш някой писател фантаст бе описал биологията на Марс. Току до краката ми, малко по-близо, отколкото ми бе приятно, лежаха шест-седем едри, плоски морски таралежа, които приличаха на семейство от сухоземните си събратя, спящи зимен сън. По бодлите им се бяха закачили толкова много коралови късчета и парчета водорасли, че ако човек не се вгледаше отблизо, можеше да ги помисли за покрити с водорасли буци тъмна лава. Между тях бяха преплетени няколко интересни на вид тела, отпуснали се на пясъка като змии, правещи слънчеви бани. Представляваха нещо като тръбички около метър и двадесет на дължина и с обиколка около десет сантиметра. Изглеждаха като части от чудновата подводна прахосмукачка с шевове на всеки осем сантиметра и изработени от полупрозрачна, влажна кафява хартия, по протежение на която тук-там растяха някакви космати гъбички.

Отначало не вярвах тези чудати предмети да са живи. Помислих ги за странни мъртви жилки от дълбоководни водорасли, донесени на плитко от прилива, безпомощно премятани и подхвърляни на пясъка от леките вълнички. Разгледах ги отблизо и установих, че наистина са живи, колкото и невероятно да бе това. *Sinueta muculata*, както се нарича това странно растение, всъщност е нещо като издължена тръба, която с единия си край засмуква вода и микроскопични организми и изхвърля водата от другия си край.

До *Sinueta* на морското дъно видях и някои кротки стари познайници: морския охлюв, познат ми от прекараното в Гърция детство — плътно, едро, покрито с брадавици тридесет сантиметрово същество, наподобяващо особено отблъскващ пастет в черво. Вдигнах един: беше леко слузест, но твърд на пипане, като разлагаща се кожа. Извадих го от водата и той постъпи точно като средиземноморските си братовчеди: изхвърли силна струя вода и се отпусна и омекна в ръката ми. След като тази форма на защита не успя, изпробва нещо друго. Внезапно изхвърли струя бяло вещество на вид като течен латекс, което бе невероятно лепкаво и само капка от него захващаше човешката кожа по-здраво от тиксо.

Не можех да не си помисля, че този начин на отбрана е доста безполезен, защото, ако плужекът бе атакуван от враг, лепкавият, подобен на каучук разтвор само би прилепил здраво врага и жертвата. Но така или иначе, това примитивно същество вероятно не би развило подобно сложно оръжие, ако то не изпълняваше необходимата цел. Пуснах го и той се понесе към дъното, където щеше да се търкаля лекичко по пясъка и да продължи да води веселия, бликащ от енергия и пълен с приключения живот на морски охлюв, състоящ се от засмукване на вода от единия край и изхвърляне от другия, полюшван през цялото време от прилива и отлива.

С нежелание откъснах поглед от съществата в непосредствена близост до краката ми и се впуснах в изследователско пътешествие. Първият миг, когато се отпуснаш и просто лежиш с лице надолу, а водата сякаш изчезва под стъклото на маската ти, е винаги стряскащ и тайнствен. Изведнъж се превръщаш в ястреб, носиш се и се издига над горите, планините и пясъчните пустини на подводната вселена. Слънцето топли гърба ти, многоцветният свят се разгръща като карта под теб и ти се чувстваш като Икар. Въпреки че може да си едва на

метър-два от този гоблен, звуците достигат до теб приглушени, сякаш се носят от стотици метри височина в неподвижния въздух, докато ти си горе и слушаш звуците на живота в куклените градове и села под планината. Рибата папагал в крещящи цветове издава стържещ звук, когато чопли с клюна си корал; някоя от стотиците риби, възмутено защитаващи територията си от нашественици, сумти, писука и скрибуца; пясъкът нежно шумоли, полюшван от приливи и течения — нежен женствен шепот от шумоленето на хиляди кринолини.

Такива и още много звуци долитат нагоре от морското дъно.

Отначало пясъчното легло беше равно и по него бяха разпилени остатъци от отминали бури и урагани — късове корал, покрити изцяло с водорасли и обитавани от милиони същества, както и парчета пемза. На пясъка лежаха пълчища огромни черни морски таралежи с дълги тънки игли, които непрекъснато потрепваха като стрелки на компас. Ако човек докоснеше само една от тях, леко поклащащите се игли изведнъж се раздвижваха бурно и започваха да се въртят насам-натам все по-бързо и по-бързо като побъркани игли за плетене. Те не само бяха изключително остри, но и съвършено крехки и попаднали в човешка кожа, се прекършваха. Освен това оцветяваха мястото около убождането, сякаш човек бе инжектиран с туш. Въпреки че иглите изглеждаха черни, когато слънцето попаднеше върху тях, се виждаше, че всъщност са много наситено тъмносини със зелена основа. За щастие, поради окраската си този вид морски таралежи се забелязваха лесно; макар че някои се криеха в пукнатини и под издадени напред корали, болшинството просто лежаха на пясъка поединично или на бодливи групи и се виждаха отдалеч.

Между тях бяха разпръснати още от продълговатите тръбоподобни същества и друг вид морски охлюви — много големи, някои достигащи дължина от четиридесет и пет сантиметра, на жълти и зелени петна. Те изглеждаха и доста по-гладки и по-дебели от черните си братовчеди — повечето имаха диаметър от десет-дванадесет сантиметра. Гмурнах се и улових едно от тези невзрачни и непривлекателни същества. Докато плувах с него нагоре към повърхността, то първо изпусна обичайната струя вода и след като не успя да ме накара да освободя дебелото му тяло, отдели от лепкавия каучук.

Останах изумен колко красив е ефектът му под водата. Когато морският охлюв прибягваше до това последно средство във въздуха, избликваше нещо бяло, желеподобно и лепкаво, но под водата същото явление изглеждаше различно и красиво. Виждаше се, че струята всъщност се състои от петдесетина отделни нишки, всяка тънка като фиде и дълга около двадесет сантиметра. С единия си край нишките оставаха прикрепени към охлюва, а с другия си край се извиваха и носеха из водата като нежен бял фонтан. Не знаех дали тези влакна имат свойството да опарят и дори да парализират дребните риби. Човек можеше да ги докосне, без да усети нищо и без кожата му да се раздразни, но положително разпръснатите като грациозен фонтан пипалца представяха по-сериозна прилепваща опасност за враговете, отколкото си представях.

Продължих да плувам, докато изведнъж, като след фокус на магьосник, се озовах в центъра на голям пасаж необичайни на вид риби. Те бяха около петдесет, всяка бе между деветдесет и сто и двадесет сантиметра на дължина и бе оцветена в неутрално прозрачносиво, така че бяха почти невидими. Както издължените им муцуни, така и опашките имаха формата на шипове и от пръв поглед бе трудно да се определи кой край какъв е, докато човек не видеше кръглите им, глуповати очи да разглеждат предпазливо. Явно бяха правили нещо много изтощително и изглеждаха каталясали. Стояха неподвижни във водата срещу течението и размишляваха. В пасажа определено имаше някакъв вид подредба като рота от дисциплинирани, малко измършавели войници. Беше ми интересно да наблюдавам как спазваха точното разположение помежду си — както при войници на парад и тук имаше конкретно разстояние между стоящите отпред и отзад, отгоре, отдолу и отстрани риби. Внезапното ми появяване предизвика паника в редиците, сякаш някой бе нарушил строя в парада по случай годишнината от края на Първата световна война, и те се отдалечиха объркани. Веднага щом поставиха достатъчна дистанция между мен и себе си, те подредиха редиците, обърнаха се с лице към прилива и отново изпаднаха в транс.

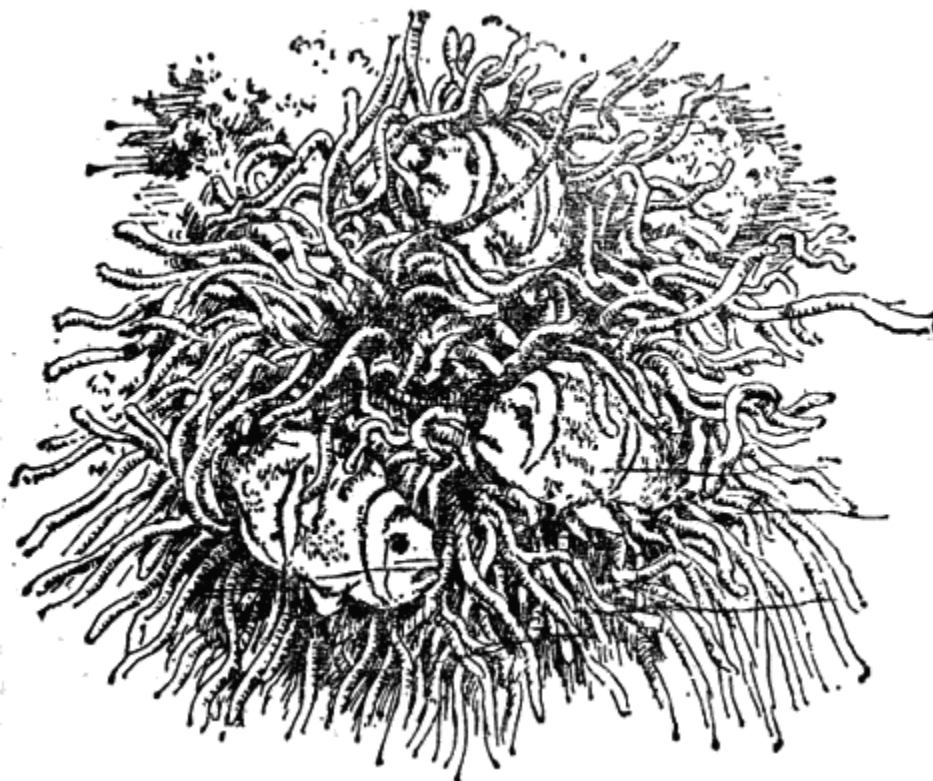
Оставих ги и продължих да плувам и да разглеждам омаян пясъчното дъно, по което слънчевите лъчи бяха образували златна решетка. Благодарение на някаква оптическа алхимия тя изглеждаше отрупана с трептящи златисти пайети. Някъде напред изведнъж

изникна сянка, смътно очертание, което се материализира в масивна скала с размери приблизително три на един метър, по форма наподобяваща купола на катедралата „Сейнт Пол“. Приблжих се и видях, че цялата скала е обсипана с розови, бели и зеленикави корали и че на самия ѝ връх растат четири огромни бледо бронзови морски анемонии като цветя, окичващи чудовищна пъстроцветна шапка.

Минах отгоре над възхитителната скала и се хванах за едно стърчащо коралово клонче, за да не ме отнесе лекият отлив. Разбира се, първо внимателно го огледах, но не видях нищо опасно да се крие под, върху или в него. Подобна предпазна мярка наистина беше необходима, защото, след като очите ми свикнаха с мрака на скалата, забелязах спотайваща се едва на тридесетина сантиметра от ръката ми едра и красиво нашарена риба скорпион, почти незабележима в прикритата с корали и водорасли пещера. Шиповете на гърба ѝ могат да предизвикат агония, а в редки случаи и смърт, ако човек, без да иска ги докосне и те се забият в него. Рибата скорпион беше дълга около петнадесет сантиметра и имаше начупено лице с яки челюсти и огромни червени очи. По тялото ѝ преобладаваха розово и оранжево с черни ивици, райета и точки. Гръдните ѝ перки бяха удължени и изглеждаха като две розови ръце с тънки пръсти, подаващи се изпод хрилете. На гърба ѝ имаше редица алени шипове, които можеха да се окажат смъртоносни. Това бе риба с изключително ярка окраска и веднъж забелязана, грееше като скъпоценен камък, но преди лекото ѝ движение да ми направи впечатление, раираната ѝ и изпъстрена с точици ливрея напълно я бе скрила в обкръжаващия я фон. Когато разбра, че е разкрита, тя грациозно помръдна своите влачеци се перки, плавно заобиколи скалата и се отдалечи от мен. Колкото и да беше красива, изпитах облекчение, че вече не е близо до мен.

Около и в анемониите се намираха няколко симпатични риби клоуни, дълги около осем сантиметра, ярко оранжеви на бели ивици. Тези хубави малки рибки живеят в симбиоза с анемониите: крият се сред парещите пипала, които убиват всяка друга риба, и така анемониите стават техен дом, или по-точно — страховита крепост, където намират убежище в моменти на опасност. В отплата за тази защита рибите клоуни изпускат част от храната си, която анемониите изяждат. Как и защо е възникнала тази любопитна връзка, е пълна загадка. За анемониите едва ли може да се каже, че блестят от

интелигентност, и никой не знае как успяват да разберат ползата от рибите клоуни и да не ги парят.

Скрити тук-там между коралите имаше и множество едри миди. От тях единствено се виждаха ръбовете на черупките с подаващи се крайчета на мантиите. Изглеждаха така, сякаш се хилеха с дебели сини и променящи се в зелено устни. Бяха големи колкото кокосов орех и се родееха с прочутата гигантска мида тридакна, която живееше по-навътре в рифа — чудовищно същество, понякога достигащо тегло от сто килограма и дълго до метър. Съществуват много смразяващи кръвта истории за нещастни гмуркачи, случайно уцелили с крака си някоя от тези миди, които на часа се затваряли като капан (както правят всички миди в момент на стрес) и по такъв начин обричали човека на смърт чрез удавяне. Няма обаче достоверна информация това някога да се е случвало, въпреки че естествено е напълно възможно, защото мидата може да захлопне черупките си, и ако гмурецът не разполага с нож, за да разреже могъщия мускул, функциониращ едновременно като панта и ключалка на двете половини на черупката, той би бил така неподатлив на помръдване и отваряне като порта на

замък. Тези пъстроцветни миди също живеят в интересна симбиоза: вътре в лъскавите им мантии се крият множество дребни едноклетъчни водорасли със звучното име зооксанти. Миниатюрните растения се хранят с храната, която мидата всмуква, а за благодарност ѝ предоставят допълнително количество кислород. Звучи така, като че плащат за насыщния с въздух — нещо, което много хора биха искали да могат да правят.

След като се уверих в местоположението на рибата скорпион, преместих наблюдателницата си от другата страна на скалата и там се натъкнах на друг случай на симбиоза. Около скалата плуваше малък пасаж от различни многоцветни риби, между които имаше една риба кутия и три жълти като канарчета риби хирург. Рибата кутия беше направо невероятна: дълга само около осем сантиметра, яркооранжева с черни точки, но не оцветяването ѝ ме изуми, а формата. Цялото ѝ тяло приличаше на квадратна кокалена кутия и от няколко дупки в нея се подаваха перките, задният отвор, очите и устата, а опашката се размахваше като витло на извънборден двигател. Този начин на придвижване, както и големите, кръгли, винаги учудено ококорени очи, квадратната форма и десенът на точки правят тази риба един от най-интересните обитатели на рифа.

Рибите-хирург бяха съвсем различни. Жълтите им тела по форма наподобяваха луна, имаха високи изпъкнали чела и устни, издадени напред като свински зурли. Името им идва от два остри, подобни на скалпел шипа точно зад опашката — опасни оръжия, които могат да се затварят в две скрити каналчета като джобни ножчета.

Колкото и да бяха възхитителни тези два вида риби, по-интересно ми се струваше поведението им. Две риби хирург бяха застинали до скалата в състояние, близко до транс, а рибата кутия се размотаваше напред-назад като някаква чудновата оранжева лодка и от време на време спираше. Между тях се стрелкаха три подвижни малки рибки, някакъв вид попчета с ярки тъмносини и небесносини петънца. Те бяха риби чистачи и старателно обслужваха трите си клиентки — приближаваха се да изсмучат паразитите от кожата им, отдалечаваха се, сякаш да се полюбуват на свършената работа и пак се втурваха напред, подобно на женствени фризьори, които се превъзнасят по повод създаването на нова прическа. По-късно на главния риф видях

риби да чакат реда си пред „фризьорския салон“, където мъничките сини „фризьори“ трескаво работеха, за да смогнат с всичките клиенти.

Бях изцяло погълнат от всичко видяно, защото всеки сантиметър от скалата, любовно наречена от нас „Сейнт Пол“, бе покрит с малки анемонии, морски ветрила, червейчета, скариди, раци и множество други същества. Установих, че съм прекарал повече от час на едно място и въпреки това не бях разгледал всичко. Тук, на тази скала, се намираше такова богатство, че един природоизпитател би трябвало да посвети дванадесет живота само за да започне да го изучава. Плувайки бавно към хотела за закуска, си мислех какво ли ще представлява истинският риф. Скоро щях да разбера. Всичко беше фантастично.

При първия удобен случай уговорих лодка с лодкар да идва рано всяка сутрин, за да можем да прекарваме по няколко часа на рифа, без това да нарушава другите ни занимания. Два дни по-късно лодката лениво прекоси гладката като коприна лагуна и стиха въздишка се заби в пясъка точно пред стаите ни. В живота ни се появи Абел — строен млад креол с дълги бакенбарди и мустаци, широка и заразителна африканска усмивка и особен дрезгав и висок глас. Дванадесетгодишен бе прекарал полиомиелит. Тогава Мавриций е бил поразен от страшна епидемия и въпреки че десните му ръка и крак бяха частично засегнати, той беше много подвижен в лодката и плуваше, и се гмуркаше като риба. Като повечето от своите сънародници рибари и той знаеше изключително много за морските същества и къде да ги открие, но знанията му бяха примесени с неточности от фолклора. Въпреки това той бе експерт по рифа и можеше да покаже всичко, за което бе помолен — от октопод до стриди и от дълги, заострени като рога на еднорог, напръскани с кървавочервени точки раковини до коралови гори, които ми е трудно да опиша.

Когато излязохме заедно първия ден, той обясни, че рифът грубо може да се раздели на пет части: дълбоката вода в края на лагуната, пясъчното дъно с отделни разпръснати покрай брега скали (като „Сейнт Пол“), както и три дяла на кораловата гора. Във всяка част имаше нещо различно. И така, първия ден той ни заведе до място, което нарекохме „Еленово гробище“, или „Местенцето на наблюдателя“.

Лодката първо прекоси ивицата с пясъчно дъно. Аз лежах в предната част на миниатюрната палуба и зяпах надолу в прозрачната вода, а ранното сутрешно слънце топлеше гърба ми. Отначало видях стълпотворение от морски охлуви и от странната маркучоподобна Sinusta, след това буквално хиляди големи призрачни червени морски звезди, заровени в пясъка, а най-отгоре по пясъка бяха разпръснати множество морски възглавнички. Морските звезди от този вид са кръгли и дебелички като пудинг, с къси и тъпи лъчи, от които краищата им изглеждат като фестонирани. Те са жълто-оранжеви на цвят и са поръсени със слузести, катраненочерни конусовидни шипчета, които приличат на тръни на рози.

Преминахме над още няколко коралови колонии и пясъкът постепенно изчезна от дъното. Лодката се плъзгаше над многоцветен персийски килим от водорасли и корали, и пасажии ярко оцветени риби се разбягваха от пътя ѝ. Стигнахме мястото, което Абел бе избрал. Той изгаси мотора и хвърли през борда голямата желязна буца с халка, която му служеше за котва. Спряхме на дълбочина около два метра; водата беше така чиста, че в сравнение с нея водката би изглеждала мътна. Бързо си сложихме маските и се прехвърлихме през борда в един възхитителен свят, който надхвърляше всички четени или сънвани някога поетически описания на вълшебни земи. Първото впечатление беше ярката светлина от цветовете — злато, пурпур, зелено, портокалово, червено, както и всевъзможни техни нюанси. След първоначалното изумление от този полихроматичен свят, внимание привличаха формите. На това конкретно място преобладаваше коралът, наречен „Еленови рога“, и то приличаше на огромно гробище от превъзходни викториански ловни трофеи, оцветени в бяло и електрическо синьо. Някои от коралите бяха високи едва метър, ала тук-там се виждаха могъщи форми, наподобяващи бели и сини коледни елхи, между чиито клонки се стрелваха групички от дребни шарени рибки, също както между дърветата в един тропически лес се стрелват и подскачат папагали. Сред горите от еленови рога се срещаха и други корали с форма на мозък — някои големи колкото пудинг, други колкото фотьойл, а освен тях навсякъде имаше учудващо разнообразие от нежни морски ветрила, меки корали и водорасли.

Човек се обърква и дъхът му спира не само от цветовете и формите на околната среда, но и на самите населяващи я същества.

Беше ми интересно да открия известна прилика със сушата. Малките шарени рибки прехвърчаха като птици сред гората от еленови рога, а отдолу пасажи черно-бели риби девойки се движеха между морските ветрила като стада зебри. Една тъмношоколадова и розова риба с големи перки и нацупена уста изскачаше заплашително от пролуките на корала, щом човек навлезеше в територията ѝ, и размахваше перки също както слонът развява уши, преди да атакува. Там се таяха и черно-оранжеви риби, същински дебнещи в сенчестите дълбини на корала тигри, както и бързоподвижни пасажи грациозни портокалово кафяви риби, прилични на газели или антилопи. В дупките, подобни на спящи бодливи прасета, лежаха морски таралежи в яркосини, нефритенозелени и бледо лавандулови цветове.

Опиянен от цветовете и причудливите форми, аз заплувах през този вълшебен свят, докато стигнах до шубрак от еленови рога с яркосини връхчета и до малко, покрито с пясък отворено пространство, сред което се търкаляха морски охлюви, пурпурни и черни морски таралежи. Във водата над тях плуваха петдесетина дребни рибки, които впоследствие ми станаха любими. Бяха дълги около десет сантиметра и поради положението си на пръв поглед изглеждаха бледозелени. Имаха нежния и красив цвят на липа, чиито пъпки всеки момент ще се разтворят, но този цвят същевременно преливаше, сякаш всяка рибка бе полирана. Когато ги доближих, се случи нещо невероятно. Изглежда, че те се обезпокоиха от мен и отплуваха малко по-надалече. Аз ги последвах и за частица от секундата те промениха цвета си от нежно листно зелен в наситеносин — красивия син цвят, използван от средновековните художници за одеждите на Света Богородица, синьо като за Мадона, но с предишната иридесценция.

Очарован, аз побързах да мина отново покрай тях и пак да се върна, и в миг те отново станаха зелени. Този ефект бе толкова прекрасен, че аз прекарах половин час да тормозя горките риби да сменят цвета си ту в синьо, ту пак в зелено в зависимост отпадащата върху тях слънчева светлина. Най-изумителното беше, че те се завъртаха едновременно и всяка риба променяше цвета си в същия миг като съседа си. Накрая, отегчени от моето внимание, те решително отплуваха към гората от еленови рога, където аз не можех да ги последвам така бързо, и скоро ги загубих. За мен обаче те останаха

едни от най-красивите риби на рифа. Всички други — пурпурни, жълти, бронзови, виненочервени, на точки, на райета, с блестящи пайети, с необикновени форми и размери — всички бяха възхитителни, но моите „листни риби“, както ги нарекох, защото те нямат обикновено нарицателно име, а само научното *Cromiisselurialis*, се превърнаха за мен в олицетворение на рифа.

Абел съвсем не беше мълчалив, точно обратното — можеше да бъде красноречив, когато сметнеше, че ситуацията го заслужава, но ако наблюденията или инструкциите му се стореха слабоумни, просто не отговаряше.

— Абел — казахме му строго, — днес искаме да влезем само за малко.

Абел приковаваше поглед някъде в синята далечина или изпадаше в нещо като транс.

— Само за малко. В осем и половина трябва да сме се прибрали — казахме ние.

Абел ни поглеждаше немиждащо.

— Чу ли? — ние се опитвахме да надвием пръхтенето на двигателя.

Безизразните му очи се спираха за кратко върху събеседника и после отново започваха да съзерцават хоризонта. Прибирахме се в хотела в девет и половина и плащахме на Абел двойно повече, отколкото бяхме възнамерявали, но си струваше. За разлика от нас, той винаги знаеше какво искаме.

След като няколко пъти се бяхме наслаждавали на удоволствията в „Гората на елените“, без всякакво предупреждение Абел ни заведе на едно място, което впоследствие нарекохме „Магазина за грънци“. Спуснахме се, очаквайки да видим бодлива гора от еленови рога, но останахме изненадани. Тук коралът имаше формата на големи чинии и купи, перфорирани по краищата като пощенски марки, и беше кафяв на цвят. На места образуваше високи купчини като съдове, натрупани в мивката на някой великан, а другаде се извисяваше като гигантски канделабър или като фонтан в стил рококо в някоя красива градина на френски замък или италианска вила. Това място коренно се отличаваше от еленовата гора, където човек можеше да плува заедно с рибите; тук при нашето приближаване те просто изчезваха между съдовете и ние нямаше как да ги последваме. Беше необходим нов

подход — ние просто лежахме във водата и чакахме рибите да се приближат към нас.

Именно тук за първи път видях „мавритански идол“, една от най-необикновените на вид риби. Ако можете да си представите самолет с крила във формата на буквата „Д“, завършваща отгоре с остър ъгъл, малка тъпа опашка и силно издаден навън двигател, и това цялото лежащо на една страна и нашарено с жълти, бели и черни ивици, ще добиете някаква представа за тази странна риба.

Пак в магазина за грънци изведнъж се оказах заобиколен от голям пасаж коралови розови и оранжеви риби с огромни тъмни очи, дълги между двадесет и двадесет и пет сантиметра. Наблюдавах как един морски охлюв се изправя на крака си и се чуди какво да прави, когато в ъгъла на стъклото на водолазната ми маска се мерна нещо червено и в следващия момент ме обгради пъстроцветна група. Рибите плуваха много лениво и дойдоха толкова близо, че можах да ги докосна. През цялото време ме гледаха с изразителните си черни очи. Безкрайно се зарадвах, защото винаги съм искал да видя тази риба, която носи поетичното име копнееща катерица. И те наистина изглеждаха пълни с копнеж. Бяха се втреничили в мен с такова печално изражение, сякаш току-що се бяха върнали от изключително неприятна среща с управата на банката си. Очите им ми се сториха пълни със сълзи и бяха така потиснати, че изпитах горещо желание да ги успокоя по някакъв начин. Надявайки се да разсея страданието им, аз се гмурнах към дъното и преобърнах един лежащ там мъртъв коралов дънер, изпод който се показаха множество вкусни хапки: скариди, рачета, миниатюрни червейчета и прилични на дяволчета черни морски звезди с извиващи се змиевидни лъчи, покрити с нещо като козина. Обикновено рибите се радват на подобно изобилие, но „копнеещите катерици“ само ме изгледаха печално и безшумно се оттеглиха. Очевидно не бях проявил достатъчно съчувствие.

Едно от изморителните неща, свързани с гмуркането из рифа, беше удивително големият брой форми на живот навсякъде около нас, където и да се обърнехме. През тези четири и половина месеца на Мавриций почти всеки ден отивахме на рифа и всеки път виждахме поне четири нови вида риби, които не бяхме срещали преди. Но истинско отчаяние изпитах едва към края на престоя ни, когато Абел ни заведе в частта, която нарекохме „Цветната градина“. Тук за един-

единствен час плуване постигнах главозамайващия рекорд да видя шестнадесет нови вида риби, които не бях срещал преди през тези четири месеца гмуркане.

Цветната градина беше много плитък дял от рифа, дълбок в голямата си част около метър, но на места достигащ едва тридесет сантиметра, така че човек трябваше да търси проход в корала, за да не одере гърдите или коленете си. В тази плитка вода цветовете изглеждаха още по-ярки и някои видове корали се намираха единствено тук, като например коралът гъба. Този корал е свободно плуващ, т.е. не образува колонии като другите, а просто лежи върху дъното и се придвижва от място на място. Прилича на долната част на голяма червеникавокафява гъба и човек разбира, че е жив само когато измежду ламелите се покажат тънките, бледожълти пипалца. Някои корали напомняха за могили от миниатюрни зелени хризантеми, всичките с големина на нокът. Те също се намираха в непрекъснато движение подобно на купчини цветя, носени от подводен бриз. Тук имаше невероятно ярки сини корали — истински кобалтовосини, както и корали в различни оттенъци на червеното, от кърваво до най-бледорозово, каквото се вижда при залез-слънце. Едни бяха с такава правилна кръгла форма, сякаш бяха подрязвани от майстор градинар. Изглеждаха изключително спретнати и човек не можеше да повярва, че така са си израснали. При по-обстоен оглед се забелязваше, че всяка голяма като букет „глава“ се състои от коралови клонки с формата на малки, покрити със сняг коледни елхи.

Именно тези коралови глави бяха любимото място на листните риби, които на пасажи плуваха около тях и при опасност се криеха между клончетата с форма на коледни елхи. Близко до една „глава“ открих приблизително петдесет бебета листни риби. Установих, че на тази възраст те още не притежават преливащия зелен цвят, а са небесносини, доста по-светли от възрастните, но също така красиви. Известно време се забавлявах да протягам ръка към групата блестящи рибки, при което те се гмурваха в корала и изчезваха. В мига, в който прибирах ръка, те изскачаха от кораловата глава като сини конфети върху сняг.

Цветната градина притежаваше най-големия брой видове за най-малка площ и беше особено привлекателна с плитката си вода, където човек можеше да се доближи до рибите. Рибата пила беше винаги

интересна за наблюдение. Тялото ѝ е с формата на листо с извит рог на челото, оцветено в искрящо зелено с надлъжни ивици и ярки оранжеви точки; има муцуна на оранжеви ивици и оранжево-черни очи. Името си е получила от грубата като шкурка повърхност на тялото. Нейна родственица е рибата щик, която местните хора наричат с подобното на скоропоговорка име „Хуму-хуму-нуку-нуку-а-пуа“. Тя има дебело, също с формата на листо тяло, но за разлика от издадената муцуна на рибата пила нейното лице е намръщено и войнствено като на генерал-майор, наблюдаващ нескопосани новобранци. Видът ѝ се подсилва от униформата на бели, черни и сиви райета и яркосинята лента над носа ѝ, която прилича на надвиснали вежди. Името ѝ е дошло от един необикновен защитен механизъм. Както рибата пила и тя има извит рог, но той се намира зад очите и може да се прибира. Когато обаче я преследва враг, този рог се отваря и друг, по-малък шип го подпират като изправен и неподвижен щик. Това я прави трудна и опасна за преглъщане хапка, но и нещо повече: когато навлезе в корала и отвори щика си, не е възможно да бъде измъкната оттам, без преди това да се разчупи цялата коралова глава.

Докато бяхме в тази част от рифа, една случка ме върна обратно към детството ми в Гърция, когато излизах в морето с рибарите. Плувайки из един каньон между пъстроцветните корали, стигнах до открита площ с пясъчно дъно. По същото време там пристигна и един октопод с пипала, по-дълги от метър, който очевидно бе решил да се премести от друго място на рифа. Когато ме видя, той побърза да прекоси пясъка. Имаше неприятния вид на гърбушко с развяващ се отзад плащ от пипала. Не успя да стигне до самия риф и потърси убежище в една голяма коралова глава в центъра на пясъчната поляна. Последвах го, за да разбера какво ще направи, и го видях вклинен, или по-точно заклещен, в една неголяма цепнатина, със затворени до цепки очи, както правят октоподите при опасност (иначе очите им се виждат много ясно). Пак поради същата причина кожата му проблясваше и променяше цвета си в учудващо многообразие от нюанси, включително пауново синьо и зелено. Вместо да го открие, този фойерверк от цветове му помагаше да се слее с пъстрия фон. Бях на около метър от него и тъкмо се чудех дали ще мога да го изкарам от скривалището му, когато иззад рамото ми се плъзна тризъбец и се заби в октопода, който начаса се превърна в гърчеща се глава на медуза с

пипала. Докато Абел, който бе маневрирал лодката точно над мен, триумфално издърпваше на борда виещия се октопод, водата се оцвети от съсиреци черно мастило.

Споменът за умирация октопод, от който шурти черно мастило и който при издърпването едва не мина през лицето ми, не може да се нарече най-приятният спомен от рифа, това възхитително красиво и сложно място, неподдаващо се на описание. Понастоящем рифът се експлоатира жестоко: рибата масово се лови, раковини и миди се събират и се продават, коралът се разбива с динамит, за да могат тържествуващите туристи да отнесат у дома си патетични парчета от някога живи, красиви организми, парчета, които събират прах по полиците над камините. Да се надяваме, че правителството на Мавриций ще последва просветения почин на Сейшелите и Танзания и ще обяви рифовете си за национални морски паркове, така че те да се

запазят за радост на туристите и на местните жители, защото рифът е еликсир, който е достъпен за всички.

Докато пиша това, небето навън е сиво и вали ситен сняг, но достатъчно е да затворя очи и пред мен се появяват красотите на рифа, стоплят ме и ме развеселяват.

Един ден в цветната градина неочаквано попаднах на гъмжило от листни риби — може би над две хиляди на площ от пет-шест квадратни метра. Половин час плувах с тях и преживяването беше незабравимо: в един момент се намирах сред гора със зелени листа, които приветстваха пролетта, в следващия се носех сред къс синьо средиземноморско небе, като по чудо озовало се в морето при рибите. Най-накрая опиянен и заслепен намерих гладка коралова глава, незаета от морски таралежи и риби скорпиони, и седнах върху нея на дълбочина около шестдесет сантиметра във водата. Свалих маската и погледнах към далечината, където планините на Мавриций се издигаха към хоризонта като неспокойни рамена и гърбици под чаршаф от зелена гора. Над тях се извиваха пет дъги — ни повече, ни по-малко. Почувствах, че наистина много харесвам Мавриций.

НА ЛОВ ЗА БОА

Лодката се плъзгаше между сините хълмчета на вълните; мрачната и страховита грамада на Кръглия остров постепенно се очерта на фона на жълто-зелената светлина на зората. Беше изминала една година от първото ни посещение и сега идвахме само за четири дни, затова бяхме добре екипирани за това негостоприемно място. Освен обичайното оборудване за къмпинг носехме бидони с така ценната вода и много храна. Ако си на остров и можеш да се окажеш пленник на неочаквано лошо време, особено важно е да имаш достатъчно храна и вода за всеки непредвиден случай. Поради теглото и количеството на нашите запаси се наложи да построим лагера си близо до скалата за слизване — достатъчно далече, за да избегнем силно вълнение, но не толкова, че да не можем да довлечем дотам багажа си.

Морето беше благосклонно към нас и спускането на провизиите и оборудването мина без премеждия, но пренасянето им на по-малко от сто метра нагоре към пролуката в скалата, която бяхме избрали за лагериране, се оказа много изтощително, въпреки че слънцето току-що се бе показало над хоризонта и все още бе скрито зад масива на острова. Потейки се и проклинайки, помъкнахме палатката, храната и тежките бидони с вода нагоре по скалата, като си мислехме какви глупаци сме да се залавяме с подобно начинание. Подобна мисъл щеше да ни хрумва още няколко пъти по време на престоя ни на острова.

Много трудно издигнахме палатката, тъй като на това място теренът или беше прекалено твърд и дори стоманени клинове не можеха да се забият, или мекият туф се цепеше и трошеше на пясък. Накрая изтощени успяхме да вдигнем палатката по един особен начин. Едва-едва я завързахме за стърчащи издатини на туфа, които се надявахме да издържат при силен вятър. Палатката обаче ни осигури нещо много ценно за Кръглия остров — сянка. Никой, който не е прекарвал цял ден под прежурящо слънце върху напечен от слънцето терен, не би могъл да разбере, че дори сянката на детско чадърче може

да бъде така благодатна като дълбока и хладна пещера, нито пък да повярва, че дори гореща вода за пиене е за предпочитане, пред липсата на каквато и да е вода.

След като се увери, че сме безопасно настанени и че знаем как да си служим с портативното радио — единствената ни връзка с външния свят — Уахаб се върна на кораба *Sphuma*, в превод „Акула чук“. Скоро той беше само песъчинка на фона на морето, която подмина островчето Клинът на артилериста и пое курс към неясните, сини, далечни планини на Мавриций. Когато свършихме да подреждаме бидоните, с изненада установихме колко сме изморени. Похапнахме надве-натри, защото горещината бе изстискала апетита ни, и си легнахме скоро след залеза.

На другата сутрин бяхме на крак преди зората и се запътихме нагоре към старата вакоа, известна като дървото за пикник, тъй като е първото дърво със значителна сянка, което човек среща по времена изкачването от мястото за слизване нагоре. Поради тази причина всички правят пикниците си под него. Решихме да тръгнем оттук по права линия, или поне толкова права, колкото е възможно на Кръглия остров, на север през палмовия пояс. Щяхме да вървим на петнадесетина метра разстояние един от друг на зигзаг от палма на палма, където се смяташе, че живеят змиите, и внимателно да претърсваме всяко дърво. Когато станеше твърде горещо, щяхме да се спуснем двадесетина метра надолу към лагера. По този начин се надявахме да разгледаме всяка подходяща палма в ивицата, широка около тридесет метра и дълга половин миля. Ако някой си мисли, че подобна задача не е никак трудна, предлагам му да отиде на Кръглия остров и да пробва.

През първия един час претърсвахме прилежно. Непрекъснато имаше фалшиви тревоги, защото в пазвите на палмовите листа откривахме кротки и дружелюбни телфери или гекони с маймунски очи, а опашките на сцинките и геконите, когато единствено те се виждат, на пръв поглед много приличат на змийски. С удоволствие установихме, че от миналата година насам популацията от телфери се е увеличила значително и което беше още по-важно, бе нараснал и броят на геконите на Гюнтер. Техните охранени малки пъплеха навсякъде.

Всеки, който бе виждал или хващал боа, твърдеше, че разпространеният от двата вида — ако популация от около седемдесет

и пет змии може да се нарече разпространена — се крие в пазвите на листата на палмата латания. За човек без никаква представа как изглежда една латания тези инструкции изглеждат прости и ясни, фасулска работа. Палмите латания обаче създават много проблеми. Листата растат върху дебело и право стъбло, завършващо с някакво подобие на гигантско зелено ветрило. Самото стъбло е яко като чугун, а ветрилото като че е изработено от плътна и нечуплива зелена пластмаса. Краищата на ветрилото са снабдени с малки шипчета, достатъчно остри да извадят окото на човека. Така че ако някой търси боа на Кръглия остров, трябва да отиде до палмата, да разгърне листата и да навре лице навътре, за да стигне до пазвите им, като през това време ги държи със сила надолу и се моли стъблото да не се изплъзне от потните му ръце и ветрилото да не го набучи или ослепи.

Другият вид е заравящата се боа и за да я открие, човек трябва да рови плиткия слой пръст около основата на всяка палма като прасе в дъбова гора. На пръв поглед това също би трябвало да е лесно, но всъщност не е, защото мъртвите листа на палмата латания стават кафяви и се накланят към земята, като продължават да се държат за стъблото на дървото. Така образуват нещо като жилава кафява палатка от ветрилообразни листа около основата на всяко стъбло, които трябва да се разтворят, преди човек да започне да рови в пръстта, закрита от тях. Ако кажа, че от тази работа човек ожаднява и се поти, ще съм се изразил твърде меко: къпехме се в потта си и при все това телата ни излъчваха топлина, а езиците ни сякаш се бяха преселили в пещери от много стар и сух велур. Туфът се нагриваше до такава степен, че отгоре можеше да се изпържи яйце. Усещахме горещината от небето като физически удар, който рикошираше върху скалата и ни удряше в лицата като тяга от отворена врата на леярска пещ. За изминаването на стотина метра губехме повече течност във вид на пот, отколкото смяхме, че изобщо се съдържа в човешкото тяло.

Най-изтощителното беше, че никога не се намирахме на равно място: или напругахме мускули и се катерехме нагоре, или краката ни трепереха от слизането надолу. Дори по хоризонтална линия усещахме, че вървим с един крак, по-къс от другия. След като търсихме в продължение на два часа, седнахме да пийнем от скъпоценната вода и да изядем по един портокал. Колкото повече свиквахме с ловуването на Кръглия остров, толкова по-ясно ни

ставаше, че по-добро решение е да носим със себе си портокали, а не тежки бутилки с вода. Портокалите бяха и течност, и храна и оставяха усещане за чистота в лепкавите ни уста.

Слънцето беше вече високо и надничаше иззад масива на острова с ожесточението на великански дракон с кървавочервено око. Знаехме, че скоро ще стане невъзможно горещо да продължаваме. Спуснахме се двадесетина метра надолу и се запътихме назад към лагера, като не преставахме да търсим. Може би за хиляден път разтворих листата на една палма и видях опашка, която ми се стори, че е на телфер. Щях да се преместя на съседната палма, но в последния момент реших да се уверя, че наистина е телфер. След кратко боричкане с листата намерих друга пролука, откъдето да погледна.

Не беше сцинк, а напълно пораснала и много красива боа, която се бе омотала около стъблата на листата на мястото, където основите им образуват нещо като чаша около дебелото стъбло. Тя лежеше отпусната и без да проявява никакъв страх. Единствената част, която можех да хвана, бе самият край на опашката ѝ. Това обаче, както и да го погледнех, ми се струваше лоша тактика. От една страна, опашката беше много тънка и въпреки че едва ли щеше да се скъса, можеше лесно да се нарани. От друга страна, ако я хванех за опашката, боата можеше да ме ухапе. Не се страхувах за себе си, защото устата ѝ беше съвсем малка, но не исках да рискувам някое тънко като рибена костичка зъбче да се отчупи в ръката ми и да предизвика гангрена в устата ѝ. Боата беше твърде ценна, за да рискувам с нея. Затова, вместо да се помръдна, което би я изплашило и може би прогонило, аз повиках Джон, който ровеше като патица с главата надолу из дебрите на една латания надолу по хълма.

— Джон — извиках аз, — тук има змия, ела да ми помогнеш.

Той се появи от дълбините на палмата целият одран и потен, с разрошени коси, запотени очила и избърса челото си.

— Съжалявам — каза той. — Зает съм. Тук пък има сто и петдесет змии.

— Не бъди идиот — казах аз, — не се шегувам.

— Сериозно ли говориш? — каза Джон и се затича към мен, като се препъваше и подхлъзваше по туфа. Накрая спря задъхан.

— Иди от другата страна на палмата и я хвани инструктирах го аз. — Главата ѝ е там. И не ѝ позволявай да те ухапе, не искам устата ѝ

да гангрения.

Аз останах в ариергард, а Джон разгърна листата, видя къде е главата на змията, протегна дългата си ръка и просто я хвана отзад за врата. После я размота от листата и я извади.

Боата беше дълга около метър, бледо маслиненозелена на цвят с матови жълти петна към опашката. Имаше дълга и тясна глава с форма на листо. Много-много не приличаше на боа.

Ликуване е твърде слаба дума за това, което изпитахме. Невероятно беше, че хванахме една от най-редките змии в света при толкова труден терен, и то след само два часа търсене. Още по-удивително беше, че я уловихме с пълното ѝ съдействие, така да се каже. Продължихме да търсим с удвоен ентусиазъм. Слънцето обаче се издигаше все по-високо и ставаше все по-горещо, а палмите, с които се борехме, изглеждаха все по-яки. В крайна сметка се отправихме към лагера и се насладихме на мляко от изстуден кокосов орех, диня и на походните легла, които поради неравния терен пружинираха да ни изхвърлят като същински необуздани коне. Във вечерната прохлада, както я нарекохме с известен сарказъм, защото температурата беше спаднала чак до 30° С и човек можеше да седи на открито върху туфа, без да се изгори, обходихме палмите за втори път, но безуспешно. През нощта заваля и дъждът се изсипа по наклона на туфа право в палатката; в леглата си се чувствахме така, сякаш плавахме по някой от по-нездравословните канали във Венеция.

Още преди изгрев бяхме на крак и когато небето придобиваше зеленикаво златист оттенък, вече тършувахме из палмовия пояс. Тази сутрин беше доста по-хладно поради упорития ветрец, който гиздеше синьото море с бели цветя от пяна и гонеше флотилии от големи, плоски облаци по небето. Те често закриваха слънцето и ни даваха възможност да отдохнем за няколко минути. Търсихме в продължение на три часа и видяхме много гущери, но не и змии. Спряхме да починем и да изядем по един портокал и тогава Джон разви теорията си.

— Ясно е, че имат много храна — каза той. — Видях безброй зелени гекони и малки сцинки, които са идеални за ядене.

— В никакъв случай няма недостиг на храна — казах аз.

— Добре, защо тогава са толкова редки? — настояваше Джон.

— Може би защото им е така трудно да се намерят една друга из проклетите палми — казах аз с горчивина.

— Струва ми се, причината е, че ги изяждат, докато са малки.

— Да ги изяждат? Кой?

— Телферите. Наблюдавах големите и знаеш ли какво, ядат всичко, като се започне с дъвка и се свърши с обелка от портокал. Ей сега видях един да яде друг гущер. Новородените змийчета едва ли са много големи. Един зрял телфер е страховито животно, а те са навсякъде.

— Вероятно си прав. Не се бях сещал за това.

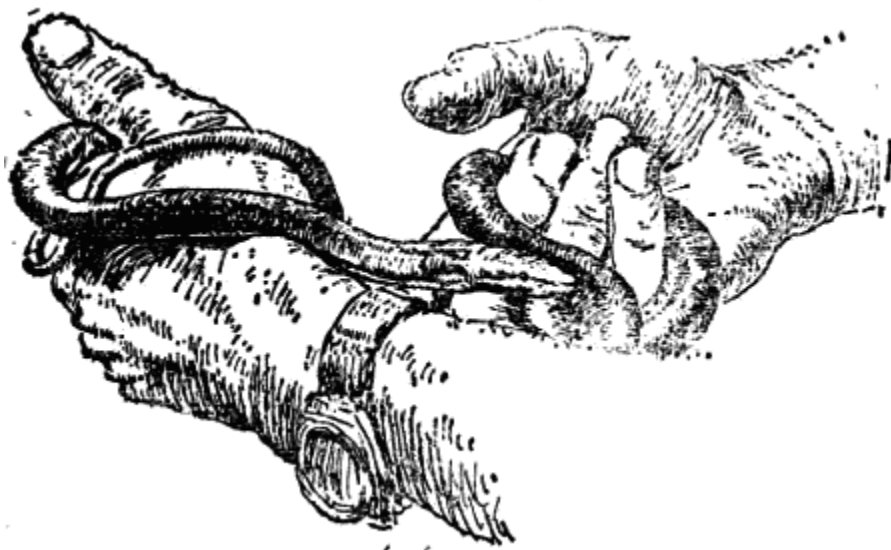
— Всъщност — каза Джон, — ако искаме да помогнем на змията в естественото ѝ състояние, би трябвало да уловим четиристотин-петстотин телфера и да ги превозим до Клина на артилериста или до Плоския остров.

— Сега вече преувеличаваш — казах аз, заравяйки с надежда портокаловите семки в парче мек туф. Знаеш, че има две неща, при споменаването на които еколозите стават истерични като лелки — стари моми. Едното е отглеждането на някакъв вид в изкуствени условия, а другото — транслокация на вида.

— Все пак мисля, че това би помогнало на боата каза Джон упорито.

— Може би. Когато се захванем истински с проблемите на Кръглия остров, непременно ще го предложим. Междувременно хайде да разклатим пак тези латании.

Половин час по-късно теорията на Джон получи потвърждение. Той ме извика да му помогна с група растящи нагъсто латании, които не можеше да изследва сам. Докато аз дърпах живите листа назад, той започна да рови между мъртвите в основата на стъблото. Изтръгна едно, което дъждът бе покрил със слой туф, и изведнъж оттам изпадна и се заизвива нещо, което на пръв поглед ми се стори като голяма стоножка. В следващия момент разбрах, че ярко керемиденочервеното и жълто същество е бебе боа, дълго около тридесет сантиметра и дебело като молив. Беше ми заприличало на стоножка поради необичайното си оцветяване — не можех да си представя, че малките ще са толкова ярки в сравнение със сериозните възрастни змии. Триумфално взехме змийчето, нежно го сложихме в платнена торбичка и се потътрихме към лагера с него.

— Ето, виждаш ли — каза задъхано Джон, докато се подхлъзвахме и препъвахме по масива на Кръглия остров, — това мъниче би било съвсем беззащитно при големите телфери и някой от тях би го хапнал с голям апетит.

Тази нощ не само валя силен дъжд, но и духаше толкова много, че имаше опасност да изгубим палатката. Прекарахме ужасна нощ и се радвахме, когато се зазори. Направихме едно рутинно претърсване на латаниите и се върнахме към единадесет. Морето беше значително по-бурно, а небето покрито с облаци. От време на време се усещаха яростни пориви на вятъра и изглеждаше, че отново ще завали преди края на деня. По време на обяда случайно подадох глава от палатката и с учудване забелязах кораба *Sphyma* да пори вълните в посока към нас. Развълнуваното море затрудняваше движението му. Зачудихме се накъде ли се е запътил в такова неблагоприятно време, но след малко стана ясно, че държи курс към Кръглия остров. Може би Уахаб ни изпращаше някакви жизненоважни провизии. Изобщо не ни хрумна, че причината за това ненавременно посещение може да е самото време. *Sphyma* се доближи до скалата за слизване, пусна котва и капитанът започна да ни маха с ръка.

— Циклон — извика той. — Очаква се на Мавриций да обявят опасност втора степен. Дошли сме за вас, трябва да побързате.

Възможността да се окажем откъснати за неопределено време на Кръглия остров по време на циклон, с каквато и да е сила, беше толкова непривлекателна, че не стана нужда капитанът да ни моли да

побързахме. Едва ли някога лагер е бил развалян с такава скорост. Беше изключително трудно да натоварим всичко в лодката и след това да го прехвърлим на кораба, но накрая ние, багажът и двете скъпоценни змии се озовахме на път за Мавриций, тласкани и люлени от вълните.

Опасността от циклон продължи цяла седмица — период на потискащо време, дъжд и силно вълнение. Като капак на всичко, на Кръглия остров се бях почувствал недобре и това състояние се разви в една от така дразнещите и изтощителни амебни инфекции. Изглеждаше, че нямаме шансове да се върнем на острова за необходимия за програмата брой змии; не бяхме уловили и другия гуцер, който ни трябваше. Това означаваше, че ще трябва да оставим змиите на Уахаб, за да ги върнат и пуснат на свобода на Кръглия остров. Те бяха твърде редки да рискуваме да направим някаква грешка, а при условията, с които разполагахме на Мавриций, не можехме да определим със сигурност пола на бебето. Би било престъпление да ги отнесем в Джърси и да установим, че и двете са от един и същи пол. Обсъдих най-подробно всичко това с Уахаб и той каза, че според дългосрочната прогноза циклонът май все пак щял да ни отmine и че се очаквало да настъпи подобрене навремето, и „не е ли възможно да останете малко по-дълго?“

С голямо неудоволствие по съвета на лекарите от Мавриций току-що бях отменил едно пътуване до Асам, което бях подготвял повече от седем години и което би трябвало да започне веднага след завръщането ми в Джърси. Това ми даваше известно свободно време, но дори да останехме, реших, че се чувствам твърде зле да пътувам с кораб и след това да тътрузя из острова тежката екипировка.

— Дали бихме могли — попитах с надежда — да вземем правителствения хеликоптер? Първо, пътуването дотам и обратно ще стане много по-лесно и, второ, винаги съм мечтал за експедиция с хеликоптер.

Уахаб присви устни и каза, че ще е трудно, но че ще опита.

Няколко дни по-късно той ми се обади със самодоволен глас и съобщи, че министър-председателят е разрешил да използваме хеликоптера. Можехме да тръгнем веднага щом времето се оправеше. Няколко дена чакахме, докато два циклона, единият с нежното име Фифи, бушуваха над Индийския океан и се чудеха дали да не посетят Мавриций. За наше облекчение те решиха да не го правят;

метеорологичната прогноза беше благоприятна, така че получихме зелена светлина да потеглим следващия понеделник. Случи се така, че щеше да има няколко неработни дни и Уахаб реши да се присъедини към нас заедно с един як доброволец от отдела за горите, който да ни помага.

Трябваше да се качим на хеликоптера в Порт Луи и да отидем на едно футболно игрище в северната част на острова, където щеше да ни чака камион с провизии. Оттам полетът до Кръглия остров беше само четвърт час. Събрахме се в полицейската казарма в Порт Луи, където с голяма тържественост изкараха хеликоптера от хангара и свалиха покрива му, като че бе кабриолет за разходка. Покатерихме се вътре. Уахаб и Джон седнаха отзад, а аз отпред с любезния пилот индус и втория пилот. Реших, че усещането е като да си в аквариум и тъй като ми се вие свят от височините, бях притеснен как ще се чувствам на излитане.

— Господи, каква жега — каза пилотът, като стягаше предпазния си колан. Той доста приличаше на Питър Селърз^[1]. — Отвратителна жега.

— На Кръглия остров ще бъде по-горещо — казах аз.

— Да, бога ми — каза пилотът, — там ще се опържите. Каква жега.

Перката се завърташе все по-бързо и изведнъж се издигнахме вертикално като асансьор, останахме за секунда неподвижни и след това политнахме на по-малко от двадесет и пет метра от покривите на Порт Луи. Усещането беше невероятно: човек осъзнаваше много по-живо, отколкото в малък самолет, как се чувстват ястребите и водните кончета, които умеят да се издигат и спускат вертикално, да висят във въздуха и да се спускат рязко надолу. Носехме се тридесетина метра над квадратите, засадени със захарна тръстика, в центъра на които бяха изкопаните от нивата големи кафяви камъни, и си представяхме, че летим над огромна зелена дъска за шах с разпилян по нея слонски тор. Отстрани на пътя дърветата пламтяха като живи въглени, а самите пътища приличаха на импресионистична рисунка с малките си цветни точки и петна — жени в пъстроцветни сари отиващи на пазар.

Не след дълго хеликоптерът направи остър вираж — не особено приятно усещане вътре в аквариум, защото на човек му се струва, че ще счупи стъклото и ще падне навън — и леко като пухче от глухарче

се приземи на футболното игрище. Тук ни чакаше камион, натоварен с палатка, храна и шестнадесет огромни бидона с вода, както и помощникът на Уахаб от отдела за горите. Младият строен мъж на име Зозо беше от азиатски произход, имаше широка и заразителна усмивка, и толкова чип нос, че приличаше на цев на ловджийска пушка. Носеше униформа цвят каки, огромни слънчеви очила и голям тропически шлем, зачислени му явно от отдела за горите, като тези, които са носели Стенли и Ливингстън. Изглеждаше много приятен младеж и страшно се вълнуваше от експедицията. Той ми довери, че не само никога не бе напускал Мавриций, но и никога не се бе качвал на самолет или пък на хеликоптер. Тези три невероятни неща щяха да му се случат в един и същи ден и той просто бе онемял от вълнение.

Натоварихме багажа в хеликоптера, който трябваше да направи два курса заради тежестта на водата, и се издигнахме. Спуснахме се ниско над вратите на футболното игрище и насъбрахте се да зяпат

деца се разпръснаха и разбягаха със смях и писъци. Прелетяхме над рошовите палми и изумрудените води на лагуната, над цветята от пяна върху рифа и след това над тъмносиньото море в посока към Кръглия остров, който се гушеше като изсъхнала кафяво-зелена костенурка на четиринадесет мили от нас.

На картата в южната част на Кръглия остров са отбелязани две места, означени като „Голяма писта“ и „Малка писта“. Тези грандиозни означения навяват мисълта за асфалт, ветропоказатели и може би дори митница, паспортен контрол и туристическо бюро. За щастие, подобни удобства не съществуват. „Пистите“ са само две равни площи, едната по-голяма от другата, които наистина са единствените равни площи, с каквато и да е големина на целия остров. Тук тувът е бил начупен, разпилян и изгладен от ветровете и дъждовете и са се образували участъци, които макар и недостатъчно гладки за бална зала, са сравнително хоризонтални в сравнение с целия останал лунен пейзаж. Кацнахме на малкия участък и въртенето на перката изплаши тропическите птици с бели и червени опашки и тъмните, зловещи на вид тринидадски буревестници, които започнаха да кръжат шумно над нас. Особено интересен и неземан бе зовът на буревестниците — започваше с няколко изграквания и завършваше със звънка, невероятно красива и дива песен, каквато едва ли бихте очаквали от скучни морски птици. За разлика от тях приказната хубост на тропическите птици внушаваше очакване за по-различен звук от шума, който съпътства неуспешното отваряне на бутилка шампанско.

Облени в пот, потътрихме палатката и провизиите през пистата и надолу по долината, която се спускаше под нея. През цялото време тропическите птици със странни звуци се стрелваха от небето към нас като бели ледени висулки, а буревестниците се плъзгаха без никакво усилие на петдесет сантиметра от земята и ни придружаваха като добре тренирани овчарски кучета, които пазят стадо непокорни и безотговорни овце.

Избрахме място за лагеруване на склона на ерозирано, изваяно от вятъра и водата дере, което се спускаше към морето като миниатюрен Гранд Каньон. Тук тувът беше на широки сиви плочи, между които отделни късове бяха раздробени и разтрошени от зайци и птици и се бе образувало нещо като почва. Върху нея растяха ниски растения с месести стъбла, които на пръв поглед приличаха на кресон.

За щастие, зайците не ги ядяха и те образуваха защитен слой върху безценната почва. Тези участъци, из които на места растяха палми, приличаха на нелепи зелени кръпки сред суровия, ерозиран пейзаж. Изглеждаха безопасни и лишени от живот, с изключение на насекомите и неколцина дебнещи сцинки, но с падането на мрака картината се променяше.

Докато устроим напълно лагера, се стъмни. Зеленият полумрак угасна и небето заприлича на черно кадифе, посипано със звезди. Като по сигнал от недрата на земята се чу необикновен шум. Той започна тихичко и почти мелодично като печален вой на стадо вълци отвъд снежен пейзаж в далечината; постепенно към него се присъединиха още гласове и той зазвуча като гигантска луда мяса, отслужвана в катедрала на подземна лудница. Човек сякаш долавяше виковете на свещеници лунатици и дивите отговори на богомолците. Това продължи около половин час, през който звуците утихваха и се засилваха, а земята вибрираше от какофонията; след това така ненадейно, като че ли земята се бе разпукала и освободила всички осъдени души от някой подземен ад на Густав Доре, от скрити под зелените ливади дупки с крясъци, стенания и писукания изхвъркнаха малки средиземноморски буревестници.

Те бяха стотици, сякаш току-що излезли от гроба, и започнаха да пърхат и кацат из лагера със страшен шум, от който ние не можехме да се чуем един друг. Малките буревестници не се задоволиха с това: те не са никак интелигентни и решиха, че нашата палатка е по-люксовна дупка, проектирана специално за тях. С боричкане, писъци и хленч нахлуха през отворите и запляскаха с криле под и над походните легла и ги нацвъкаха без никакво притеснение. Ако се опитвахме да се държим нетактично с тях, повръщаха върху нас миризлива, гадна мазна течност.

— Това вече е прекалено — казах аз, като изхвърлях двадесетото малко от леглото си. — Знам, че от мен се очаква да обичам животните, но всяко нещо си има граници.

— Можем да завържем краищата на палатката, Джери — каза Уахаб, — само че ще стане много горещо.

— Май предпочитам да се задуша, отколкото да споделям едно легло с този птичарник. Леглото ми вече прилича на някой от

продуктивните перуански острови за гуано — казах горчиво аз, като спасих едно бебе буревестник от удавяне в супата ми.

И така завързахме краищата на палатката. Освен че температурата се покачи докъм 40° С, друг ефект почти нямаше, защото бебетата не се обезкуражиха и започнаха да ровят под стените на палатката. Всеки път, когато успявах да влязат, се налагаше да развържем краищата на палатката и да ги изхвърлим. В крайна сметка наредихме бидоните с вода покрай стените, за да препречват пътя на нашествениците. Накрая отблъснати, малките буревестници наобиколиха палатката и ни забавляваха с пеене през цялата нощ.

„Уаа, уаа, уоо“, викаше едната група, а другата отговаряше „Уаа, уаа, уой“. Съперниците им пееха „Ооо, оу, оу, ооу, оу“ и хорът пригласяше „Уаа, уаа, уаа, ой, уаа, уаа“.

Това продължи до сутринта. Еднообразието се нарушаваше единствено, когато родителите долитаха с храна. Тогава странните викове на бебетата се примесваха с чудати и не особено привлекателни звуци, наподобяващи отпушване на вана, пълна с течен тор — родителите повръщаха полусмляна риба. Палатката започна да воня като трюм на китоловен кораб след богат улов.

Призори, когато от пълно изтощение се унесохме в неспокоен сън, независимо от шума, бебетата откриха друго предимство на палатката. Отвън брезентовите стени се спускаха доста полегато. Малките буревестници се редуваха да кацат на върха и да се пързаят надолу, а ноктите им издаваха звук по брезента, като че раздираха платно. През това време останалите седяха в кръг и издаваха звуци на възхищение — „Каау, коор, коорр“ и „Ооо, коор, коорр“. Като се замисля, май това е най-неудобно прекараната нощ в живота ми.

Малко преди разсъмване се събудихме от крайно недостатъчната дрямка и със залитане, препъване и подхлъзване излязохме от палатката, и се опитахме да се измием сред гъмжилото от малки буревестници, които все още писукаха пред дупките си. По небето имаше розови, портокалови и зелени отблясъци, а на хоризонта се виждаха няколко разхвърляни тъмни облака. Спокойното море беше наситено кобалтовосиньо. Над главата ми като призрачен дъжд шумоляха палмови листа, очертани в черно на фона на небето. Тънкият полумесец се бе излегнал по гръб между тях, бял като тропическа птица. Небето бе пълно с летящи буревестници, приветстващи в хор зората, а навред малките разтваряха растенията с шумолене и се пъхаха по дупките си.

След закуска се отправихме към палмовия пояс и инструктирахме Зозо в изкуството да лови змии. Очарователно безгрижно той попита дали да ги хваща или само да ги открива и ние отговорихме, че ще сме доволни дори само да ги открива. Той бутна тропическия шлем назад към темето, постави слънчевите очила още по-здраво върху носа си на пекинез и се зае с работа. Учудихме се, когато след половин час той ни извика, че е намерил змия. Спуснахме се към неговата латания: дълбоко в себе си бях сигурен, че е видял опашката на телфер, но сред листата кротко и без никакъв страх

лежеше полупораснала боа. Имаше чудесна издължена глава, а цветът ѝ, за разлика от зеленикавия оттенък на възрастните и от яркото лисиче червено и жълто на малките, беше тъмномаслинен с бродерия от матови жълти петънца по врата, части от гърба и основата на опашката. Поздравихме Зозо за неговата наблюдателност и широката му удовлетворена усмивка едва не проряза на две цялата му глава.

Докато оглеждахме за още змии, продължавахме да ловим и гекони, защото ни трябваха още няколко млади женски, както и сцинки. Зачервен и развълнуван от славата си на ловец на змии, Зозо се престраши дотолкова, че сам хвана няколко от пъргавите, блестящи сцинки и след това, оглеждайки се наоколо да не го чуят, ми призна, че преди тази експедиция всъщност се боял от гущери. Продължихме огледа, докато слънцето не напече прекалено силно и тогава се върнахме в лагера. Бяхме напълно удовлетворени, защото освен змията бяхме заловили осем сцинка, шест млади телфера и три полупораснали гекона. По-късно същия следобед, когато не беше чак толкова горещо, направихме още един тур през палмовия пояс, но този път без успех. През нощта шумните буревестници отново ни правиха компания и отново спяхме зле.

На другата сутрин решихме да тръгнем съвсем рано, да се качим до една от най-високите точки на острова и след това да започнем да се придвижваме към морето. Дори в този ранен час изкачването нагоре беше изтощително. Стигнахме най-високото място целите облени в пот. Оттук се виждаше колко е ерозирал островът: масивите от туф се спускаха към морето стръмни като скиорска писта, в която дъждовете бяха изровили вади и коловози. Тук-там лежах морени, изровени от туфа и натъркаляни на грамади по деретата в очакване на следващия порой, който да ги свлече надолу в посока към крайната спирка — морето. На върха плочите туф бяха достатъчно твърди, но на места слабият дъждец от предишната нощ ги бе размекнал, така че бяха заприличали на разтопено блокче шоколад в джоба на ученик — лепкави, хлъзгави и пълни с чужди тела. По тези склонове трябваше да се движим изключително предпазливо, защото ако се подхлъзнехме, можехме да се търкаляме безпрепятствено сто, че и повече метра, докато не се блъснем в някоя палма от пояса по-долу. Ако пък паднехме в дъре, нищо нямаше да ни попречи да се спуснем чак в морето, което беше на двеста и петдесет метра под нас.

Един поглед надолу към стръмните склонове от туф, в който дъждовете бяха издълбали жлебове, караше човек да осъзнае с пълна сила колко уникален е този миниатюрен свят, създаден по някакво чудо на еволюцията, а сега оставен да кърви до смърт. Нагънатите плочи и издатини от туф биваха отмивани и отнасяни, а против свлачищата се бореше единствено увиващата се поветица с нейните погребални виолетови цветове. Докато всички спореха какво да се прави със зайците и не виждаха по-далече, тази уникална прашинка земя се топеше с всеки изминал ден. Тя като че представляше в умален вид това, което човечеството прави на цялата планета, където милиони видове се обезкървяват до смърт поради липсата на малко грижи.

В продължение на час бавно се придвижвахме към морето — спускахме се на зигзаг по стръмните склонове и претърсвахме малките гъсталаци от латании, които мрачно се държаха една за друга навсякъде, където корените им можеха да се захванат. Установих, че дори на такава височина в миниатюрните горички живеят безброй същества. Там имаше хлебарки, щурци, бръмбари, мухи, странни ларви, облечени в нещо като фунийки за сладолед, насекоми пръчици и паяци, а всяко по-открито място от туфа гъмжеше от милиарди мънички червени червейчета, забързани като ловци. В дупки под сухите палмови листа се криеха интересни червени сухоземни раци с щипци с цвят на прясна сметана, които неспирно размахваха напред-назад. Те приличаха на банкови чиновници, прекарвали цял живот в непрекъснато броене на чужди пари, които не могат да спрат ръцете си да се движат по рефлекс. Около палмите живееха телфери. Достатъчно бе да седнем дори само за минута и те се струпваха наоколо като любопитни деца, опитваха се да изядат връзките на обувките ни или да загризат панталоните ни и поглъщаха всичко, което им хвърляхме — от обелка от портокал до хартия. В тревистите площи около палмите се въдеха подвижни като живак сцинки, които проблясваха на слънцето при неуморното търсене на храна, а върху самите латании живееха тревистозелени gekoni със сини и алени главички.

Спрях се в сянката на средно висока палма да изям един портокал и станах свидетел на любопитна случка, която ми показва колко gekona може да изхрани една латания, както и хищническата природа на телферите.

Седях и с удоволствие смучех портокала, когато чух нещо да трополи по листата над мен. Помислих, че започва да ръми и че звукът е от капки дъжд по коравите като картон листа. Трополенето продължи и тогава внезапно забелязах, че нито виждам, нито усещам дъжд. С любопитство вдигнах глава. Слънцето правеше големите зелени листа да изглеждат прозрачни и затова можах да видя как върху тях припкат и подскачат сенки на гекони. От време на време някой от тях спираше за миг и надничаше през ръба на листото, после отново се втурваше да бяга. Бяха не по-малко от четиридесетина на брой, от напълно пораснали до крехки, нямащи и три сантиметра бебета. Скачаха от листо на листо с пъргавината на жаби, всички се придвижваха нагоре и беше явно, че нещо ги плаши. Черните силуети на малките им телца, тичащи и подскачащи на фона на зелените листа, представляваха изключително красива гледка.

Надникнах в дълбините на латанията, за да видя кой тревожи искрящите като скъпоценни камъни гекони. Надявах се да е боа, но се оказа едър телфер, който трудно, ала методично се катереше по стъблото. Понякога спираше и поглеждаше нагоре и езичето му потрепваше ту навътре, ту навън от устата му. Високо над него обхванатите от паника гекони скачаха и бягаха. Когато надничаха надолу през листата, лъскавите им черни очички бяха кръгли от ужас. В бавното и тежко приближаване на телфера имаше нещо праисторическо. След като известно време бях само наблюдател, аз реших, че той достатъчно изплаши красивите като излезли от приказка гекони, хванах го и го пренесох на двадесетина метра от палмата. Когато се върнах да доям портокала, всички гекони се бяха успокоили и се припичаха на слънцето. Животът продължаваше.

Половин час по-късно Уахаб съобщи с тържествуващ вик, че четвъртата ни змия е заловена. Тя пак не беше възрастна, но бе малко по-голяма от улова на Зозо. Върнахме се в лагера удовлетворени и дори какофонията на буревестниците през нощта не наруши ентусиазма ни.

На следващата сутрин имаше време само за едно претърсване, защото хеликоптерът щеше да дойде по обяд. Отидохме в палмовата горичка, но без успех, така че трябваше да се заемем с уморителната задача да пренесем цялото снаряжение в долината и оттам на трептящата от жегата „писта“. Не прибрахме палатката, за да се крием под сянката ѝ, и оставихме три бидона с вода, а останалите използвахме да се поизкъпем — нещо, от което имахме крещяща нужда.

В дванадесет и четвърт Уахаб започна да става неспокоен. В дванадесет и половина закрачи напред-назад пред палатката. Когато той организираше нещо, обичаше всичко да върви гладко. В един и половина направихме чай и се поздравихме за предвидливостта да не изразходваме цялата вода. В два и половина Уахаб извика Зозо навън. Дватамата застанаха на напечената от слънцето „писта“ и се загледаха с надежда към неясните, трептящи в маранията планини на Мавриций.

— Уахаб е много ядосан — каза Джон. — Той обича нещата да се вършат както трябва.

— Знам — казах аз, — но какво можем да направим? Предполагам, можем да се обадим по радиото.

Когато Уахаб се върна, аз му го предложих. Той помисли малко, после занесохме радиопредавателя на „пистата“ и облени в пот, започнахме да опитваме да го накараме да проработи.

— Няма смисъл — най-накрая каза Джон. — Това радио е мъртво като птицата додо.

Уахаб го изгледа укорително. Повлякохме се отново към палатката и оставихме покойното радио на „пистата“.

— Зозо изглежда много разтревожен — прошепна Джон.

— Съвсем отскоро е женен — обясних аз. — Рано му е да стане Робинзон Зозо.

— Май наистина си мисли, че сме загазили — каза Джон.

Зозо седеше мрачен под една близка палма и аз реших да го поразведря.

— Зозо — извиках го аз.

— Да, мистър Джери? — каза той, надничайки изпод периферията на смешния си тропически шлем, който го правеше да прилича на зелена гъба.

— Изглежда, че хеликоптерът няма да дойде да ни спаси.

— Да, мистър Джери — съгласи се той печално.

— Добре — казах аз любезно, — искам да знаеш, че гласувахме с болшинство да те изядем първи, когато ни се свърши храната.

Той ме изгледа за миг с широко отворени очи, после усети, че се майтапя, и се ухили. Но това го разведри съвсем недостатъчно. Уахаб се приготви да отиде на пистата за двадесети път.

— Не мога да разбера къде се моткат — каза той с раздразнение.

— Виж — казах аз успокоително, — защо не направим чай? Зозо, сложи чайника.

Доволен, че може да направи нещо, Зозо напълни чайника.

— Ще видиш, че в момента, в който чайникът заври, и хеликоптерът ще пристигне — казах на Уахаб.

— Откъде знаеш? — попита Уахаб.

— Белият човек прави магия — казах аз сериозно и той се ухили.

Колкото и да е странно тъкмо когато чайникът започваше да кипи, дочухме бръмченето на приближаващия хеликоптер. След половин час всичко беше събрано. Хеликоптерът се издигна сред снежна буря от възмутени тропически птици, а с него и безценният товар от змии и гущери в платнени торбички в скутовете ни.

По моя молба пилотът направи нисък кръг над острова. Видяхме голямата му, гола и суха гърбица, ръба на кратера, като че отхапан от някое великанско морско чудовище, трогателно тънкия пояс от палми и латании, обикалящ едната му половина като бледозелен полумесец, и над него широките плочи ерозирал туф. Струваше ни се невероятно, че този практически мъртъв остров дори сега осигурява дом на толкова разнообразни същества и растения, а още по-невероятно е, че шест от тях не се срещат никъде другаде по света.

Издигахме се все по-високо и островът се смеляваше на тюркоазния фон на морето. Твърдо реших, че трябва да направим всичко по силите си, за да го спасим.

[1] Известен английски комедиен и филмов артист от 60-те години на 20 век. — Бел.пр. ↑

РОЗОВИ ГЪЛЪБИ — ПОСЛЕПИС

През 1975 г. проектът „Черната река“ разполагаше с двойка розови гълъби, от които женската според Дейвид Макелви бе твърде стара да снася, както и два нечифтосани мъжки. Тъй като 1976 г. не донесе никакви успехи в размножаването на гълъбите, бе решено, че е наложително да се хванат повече птици, за да се увеличат шансовете за създаване на колония в изкуствени условия. Съществуваше обаче един проблем — цялата популация от гълъби изглежда беше напуснала горичката от криптомерии. Да се открият тридесет и пет гълъба в огромната залесена площ беше херкулесовска задача. Джон и Дейв прекараха в търсене много часове, мокри до кости, но всичко бе напразно. По времето, когато би трябвало да са върху криптомериите и да строят смешните си гнезда, гълъбите ги нямаше никъде и това бе много тревожно. От перспективата на времето сега преценяваме, че двата циклона, които ни принудиха да напуснем Кръглия остров и ни създадоха сума ти неприятности, са били причина за забавянето на размножителния период. Така или иначе в самия край на последното ни пътуване розовите гълъби ненадейно се върнаха в горичката от криптомерии и започнаха да вият гнезда.

Понеже нищо не бе постигнато между 1975 и 1976 г., и спешно се нуждаехме да съберем определена бройка гълъби за размножаване както на Мавриций, така и на остров Джърси, аз реших, че след завръщането ни в Джърси, Джон трябва да отпътува обратно и да се опита да залови още розови гълъби за проекта „Черната река“ и за ядро на нашата размножителна програма. Така че след като пристигнахме в Джърси със скъпоценния товар от gekoni и змии от Кръглия остров, Джон започна да се приготвя за нов полет до Мавриций.

Когато пристигнал, той отишъл директно в горичката от криптомерии и си намерил подходящо дърво. От този наблюдателен пункт можел да обхване с поглед цялата долина. Настанил се и зачакал. След три часа започнал да мисли, че гълъбите може отново да са се преселили в някакъв друг район. Поглеждалйки встрани, внезапно

видял на съседното дърво розов гълъб да седи върху гнездото си. Както казва той: „Щом веднъж го забелязах, ми стана ясно, че от три часа гледам право в проклетия гълъб, а той — като невидим.“ Силно развълнуван, слязъл долу и седнал до стъблото на криптомерията с гнездото, за да е сигурен, че до вечерта няма да го намерят маймунни, защото из цялата гора се чували маймунски викове.

Когато се стъмнило, побързал обратно и събрал Уахаб, Тони Гарднър и Дейв. Четиримата направили план да отидат при дървото на зазоряване. В случай, че в гнездото имало малко, те смятали да го вземат и да сложат на мястото му обикновен млад гълъб със същата големина. След това щели да окачат мрежа на дървото, за да хванат родителите. Всичко станало според плана. За голяма своя радост, намерили в гнездото гълъбче с почти пълно розово оперение, което заменили с друго. След това с много трудности закачили мрежата.

Майката се върнала, но дали поради хитрост, дали поради глупост — склонен съм да вярвам във второто — успяла да избегне мрежата. Продължила обаче да храни малкото, което изобщо не приличало на нея. Те чакали безуспешно цял ден и после оставили мрежата на дървото и се прибрали. Върнали се на зазоряване на следващия ден, но междувременно маймуните били открили мрежата, която била разкъсана, а гълъбчето изядено. И така, въпреки че не успели да заловят родителите, поне им оставало утешението, че са спасили живота на малкия розов гълъб. Занесли го в птичарника при Черната река и три дена по-късно той вече летял и се хранел сам.

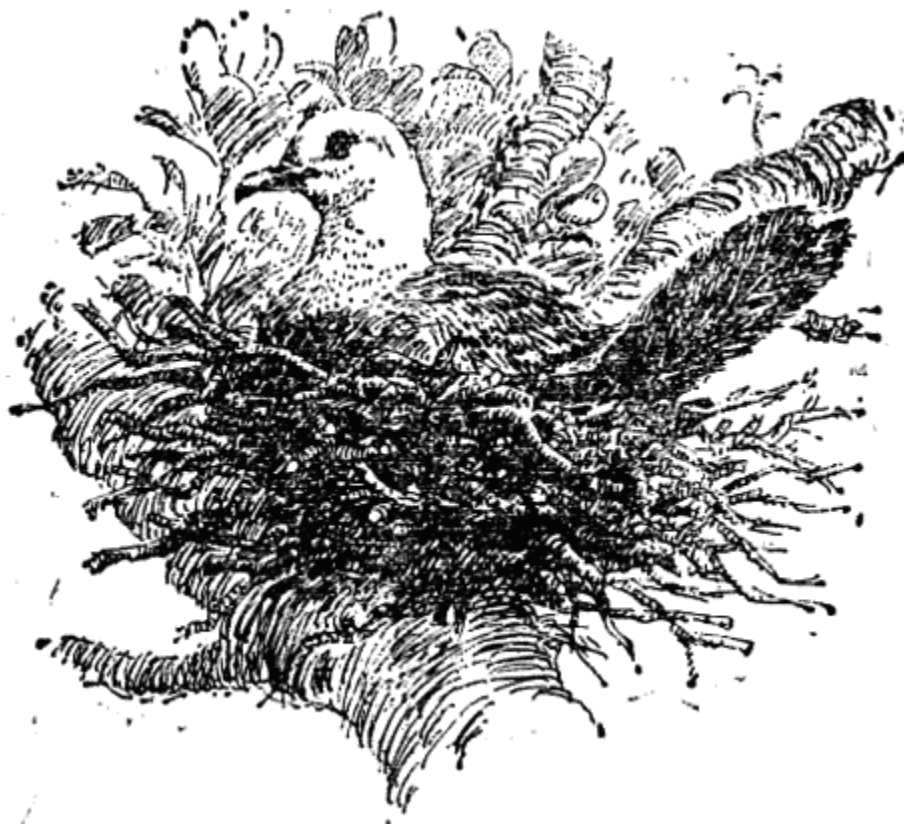
Междувременно Джон продължил да търси гнезда и скоро намерил едно с яйце. Той и Дейв били обсъждали нашироко какво да правят в подобен случай и били изработили план на действие. От наблюденията на Дейв знаели, че и двамата родители мътят яйцето и че се сменят приблизително в 10 ч. сутринта и в 4 ч. следобед. Планът бил да се вземе яйцето, за да се сложи в инкубаторите при Черната река, като се замени с яйце на домашен гълъб. След това върху гнездото трябвало да се сложи специално адаптиран капан с надеждата да се хванат родителите. По такъв начин щяло да е сигурно, че гълъбите са истинска двойка, защото половете си приличат и ако се хване единичен гълъб, не е лесно да се определи полът му. Капанът е много древно приспособление, използвано за залавяне на ястреби. Той представлява една заоблена клетка, прилична на старовремска

кошница за месо или сирене, в която се слага примамката. За ястребите тя е някаква птица, а в случая с гнездото — яйце. Клетката е покрита отгоре с фини найлонови примки и когато птицата кацне, краката ѝ се оплитат в тях.

И така Дейв се покатерил на дървото, сменил яйцето с яйце на домашен гълъб и внимателно поставил капана върху гнездото. През цялото време мъжкият гълъб седял на десетина метра разстояние и, по думите на Джон, не проявявал никакво безпокойство, а само умерен интерес към действията му. Веднага щом Дейв слязъл от дървото, гълъбът долетял до клоните му, поразходил се, два пъти минал върху капана, но на третия път се оплел. Чули го как панически пляска с крила. Дейв се изстрелял като светкавица обратно върху дървото и хванал пляскащия с крила гълъб тъкмо навреме, защото само един от ноктите му се бил оплел. След това почакали още два часа, когато женската се върнала при гнездото и скоро също била заловена. После триумфално отнесли до Черната река първата сигурна двойка розови гълъби.

Въодушевени от успеха на метода, те решили да концентрират повече усилия в търсене на нови гнезда. Заедно със Зозо и още двама души преровили щателно гората и за една седмица открили още четири гнезда с яйца. От тях успели да заловят две двойки и един единичен женски гълъб, който да прави компания на двата единични мъжки при Черната река.

Едно от яйцата в гнездата се оказало запъртък. Две били излюпени от домашен гълъб в същия ден, когато Джон тръгнал от Мавриций, и се очаквало да се излюпи още едно. Това означава, че със седем възрастни гълъба сега вече проектът „Черната река“ е жизнеспособен: броят на розовите гълъби е достатъчен да осигури успешно размножаване в изкуствени условия.

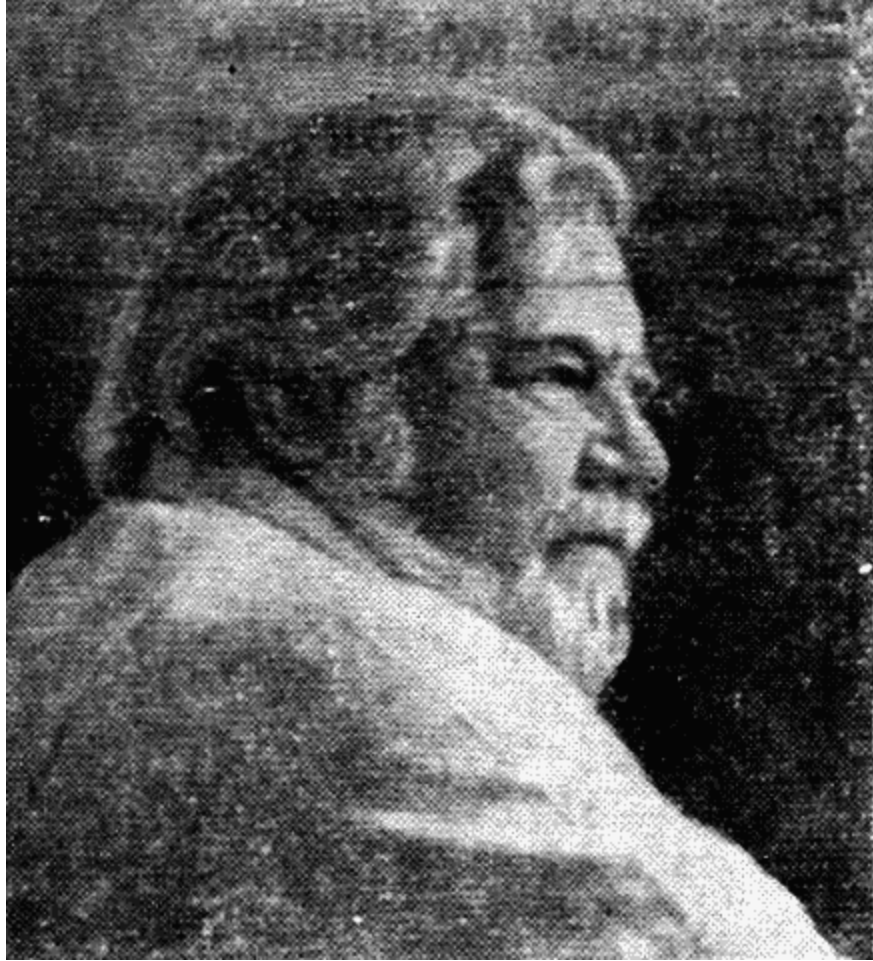

Джон се върна в Джърси с две двойки и един единичен млад гълъб, които се приспособиха изключително добре. Докато се търси решение на проблема с маймуните и на запазването на горичката от криптомерии, ние се надяваме при Черната река и на остров Джърси да отгледаме достатъчно голяма популация от розови гълъби, защитени както от маймуни, така и от циклони. След време ще бъдем в състояние да върнем потомството им на Мавриций, за да подпомогнем малката бройка диви гълъби, останали в своята изпълнена с опасности естествена среда.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

След всичките усилия, които положихме за спасяването на толкова много застрашени видове, с удоволствие мога да съобщя, че вече имаме успехи. В групата на прилепите от Родригес се родиха две чудесни здрави бебета, които по времето на писане на настоящата книга имаха вече пълно оперение, ако този термин може да се използва за прилепи. Телферите и gekonите от Кръглия остров излюпиха съответно седем и единадесет бебета, както и гущерите фелсума. Надяваме се не след дълго да съобщим за успехи с розови гълъби и със змиите боа от Кръглия остров. Тъй като символ на нашия тръст е птицата додо, особено ни е приятно, че можем да помогнем на много други застрашени птици от остров Мавриций, където птицата додо е била унищожена.

Ако сте прочели тази книга с удоволствие и ако вярвате, че работата ни за опазване на сериозно застрашените видове е важна, надявам се да се присъедините към тръста.

ОБРЪЩЕНИЕ ОТ „ТРЪСТ ЗА ОПАЗВАНЕ НА ДИВИТЕ ЖИВОТНИ“, ОСНОВАН ОТ ДЖЕРАЛД ДАРЪЛ

Живите същества, които Джералд Даръл събира в буркани от конфитюр и кутии от бисквити, оказват огромно влияние върху него и предопределят заниманието, на което по-късно посвещава живота си — защита на застрашените от изчезване видове. Детските му преживявания на остров Корфу вдъхновяват кръстоносния му поход за опазване многообразието на животинския свят на планетата.

Този кръстоносен поход не завършва със смъртта на Джералд Даръл през 1995 година. Трите тръста за опазване на дивите животни, основани от него, продължават делото му с неуморен ентусиазъм.

Дълги години преживелиците на Джералд Даръл, както и неговата проникателност, оказват силно въздействие върху читателите. У мнозина се поражда желанието да дадат своя принос в това благородно дело, като подкрепят тръстовете за опазване на дивите животни. Надяваме се, че и вие чувствате същото, защото чрез живота и книгите си Джералд Даръл отправя към всички ни своето послание. „Животните са едно огромно мнозинство — пише той, — което няма право на глас и което може да оцелее единствено с нашата помощ.“

Моля, не позволявайте вашата съпричастност към идеята за опазването на животинския свят да изчезне със затварянето на тази страница. Пишете ни, а ние ще ви посочим как да станете част от нашия кръстоносен поход за опазване на животните от изчезване.

За повече информация или за изпращане на дарения пишете до:

Jersey Wildlife Preservation Trust
Les Augres Manor, Jersey
English Channel Islands JE3 5 BP

Wildlife Preservation Trust International

1520 Locust Street, Suite 704
Philadelphia, Pennsylvania 19102, USA

Wildlife Preservation Trust Canada
120 King Street
Guelph, Ontario, Canada N1E 4P8

Издание

Златни прилепи и розови гълъби
Джералд Даръл

Редактор: Любомир Русанов

Илюстрации: Едуард Мортелманс

Илюстрациите са сканирани от „Золотые крыланы и розовые голуби“, Москва „Мир“ 1985 г.

Предпечат ЕТ „Катерина“

Издателска къща „Пан ’96“ ООД, 2002

Печат „Балкан прес“ АД

ISBN 954-657-417-1

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.